

AINA

VID AFTONLAMPAN

TIONDE DELEN

HELSINGFORS
SÖDERSTRÖM & C:o
FÖRLAGSAKTIEBOLAG.

AINA

VID AFTONLAMPAN

SKIZZER OCH NOVELLER

TIONDE DELEN

HELSINGFORS
SÖDERSTRÖM & C:o, FÖRLAGSAKTIEBOLAG

HELSINGFORS 1902
HUFVUDSTADSBLADETS NYA TRYCKERI

Innehåll.

	Sid.
En liten solstråle	1
„Cui bono“	11
Ur mänsklighetens tragedi	47
Huru vi möttes	61
Fridero	75
Runö	116

EN LITEN SOLSTRÅLE.

(JULBERÄTTELSE)

Hvilka mörka och tunga månader han genomlevvat! Sorgens moln hade kastat sin dystraste skugga öfver lyckans solsken som nyss så rikt belyst hans lefnadsstig. Hans unga hustru hade blifvit tagen ifrån honom! Då han första gången fört henne in i det nya hemmet, tyckte han att hela världen måste afundas honom denna sällhet. Han kunde ju aldrig se sig mätt på detta ljufva ansikte, dessa blå ögon och den friska leende munnen. Det fanns väl skönare kvinnor, men ingen så älsklig som *hans* Mia.

Medan han redde sitt bo för henne, tänkte han vid allt på hennes smak, hennes tycke och önskingar. Det såg så fint och stilfullt ut i de små rummen, så nytt från golf och till tak. Men först när Mia satte sin fot därinom fick allting färg och ljus från strålglansen i hennes älskade ögon. Det

var honom nästan svårt att om morgonen slita sig lös från hemmet för att begifva sig till embetsrummet, och med bevingade steg skyndade han vid middags-tiden tillbaka dit. Var det något nöje af betydenhet besökte de det tillsammans, lockade vädret till promenad gingo de ut arm i arm, och under de långa vinterkvällarna sutto de i den röda soffan under palmerna och läste, eller ännu hellre pratade, ty de hade så ofantligt mycket att säga hvarandra.

När sommarferien kom gjorde de först en lusttur, hvarefter de slogo sig ned i skärgården och njöto af frisk hafsluft, segelturer och månsken på vida fjärdar, såsom man kan njuta då man är ung och lycklig. Lifvet var dem som en lång skön dröm, men uppvaknandet blef så mycket bittrare.

Då hösten mörknade och löfven föllo af, tändes en liten flämtande lifslåga i det nya hemmet. Den unga modren böjde sig undrande lycksalig öfver detta spåda väsen, som hennes matta armar knappast förmådde omfatta. En blick af utesäglig kärlek och längtan, en stor skimrande tår och — allt var förbi — anden hade flytt. Detta var sorgemolnet som fördref lyckans solsken.

De första dagarna trodde den efterlevande maken att han skulle få följa sin älskade i döden. Hjärtat kändes så underligt domnadt, blicken såg skumt och örat mottog blott otydliga ljud från den yttre världen, hvars vanliga kretslopp tycktes honom hafva stannat i sin gång. Men smärtan dödar sällan ögonblickligt; utan att förgå stannar den kvar och gnager och sargar det sjuka hjärtat, till dess tiden — den store läkaren — småningom lägger sin helande

balsam på såren. Ännu bedöfvad af det fruktansvärda slaget, såg han den blomsterhöljda kistan bäras bort, stod han vid den grönklädda grafven och mottog släkts och vänners deltagande ord. Först då han återkommit till det tomma hemmet, var det som skulle han blifvit medveten om saknadens fulla innebörd. Där stod ju hennes stol vid fönstret, portföljen på skrifbordet låg öppen såsom hon lämnat den, nålen satt ännu kvar vid den lilla mössan i sykorgen, och öfver soffkarmen hängde den vackra ljusröda morgonrocken, som han alltid funnit så förtjusande då Mia burit den vid frukostbordet.

I detta ögonblick inträdde hans mor; hon bar någonting på sina armar och närmade sig med varsam gång den sörjande.

— Vår lilla älskling har just vaknat, vill inte pappa se henne — sade hon blidt och sträckte ett litet i filter inhöljdt bylte emot den unga mannen.

Nästan förskrämd fäste han sin stelt stirrande sorgsna blick på modern: — Det är således en flicka? — frågade han.

— Ja, en liten allrakäraste Maja! Hon fick nöddop som du vet, då hon var så klen, men nu tager hon sig allt bättre för hvarje dag och har redan börjat riktigt frodas. — Se, hvilket näpet ansikte hon har! — Med äkta farmorsömhet vek den goda frun filten tillbaka så att skymten af en liten röd nästipp blef synlig: — Vill du inte taga henne, säg?

Den unge fadrens armar sjönko slappa ned och han skakade afvärjande sitt hufvud: — För bort barnet, mamma; jag kan inte se det — sade han

nästan kärft. — Det har beröfvat mig min utesägligt älskade Mia — och plötsligt bröto tårarne fram i de stela, hittills torra ögonen; han kastade sig ned i soffan och gömde ansiktet i vecken på den ljusröda morgonklädningen.

Månader hade förgått sedan dess, ack, så långa och tunga! Julljusen hade förgäfves tändts för honom, vintern hade snöat sin drifva på den nyssbäddade grafven och sommarens vindar fläktat däröfver.

Den ensamne mannen hade längesedan plikt-troget återtagit sitt arbete, men det lilla nya hemmet hade han lämnat och främmande människor bodde under det tak som ännu så nyss hägnat hans unga lycka. Han hade återvändt till föräldrahemmet och intagit sin gamla plats därstädes. Han hade sitt forna rum, sin hängare i tamburen och sin egen stol vid middagsbordet; allting syntes som förr, men det glada ynglingahjärtat slog ej mer så varma slag i syskonkretsen där han nu oftast satt tyst och sluten. Men allt var ju ej heller som förr; han hade ju icke återvändt dit ensam. Ett litet hjälplöst barn hade med honom sökt huld och skydd under det gamla boets tak.

Vecka efter vecka, månad efter månad, vårdades detta späda väsen af kärleksfulla händer, det slog allt mera rot på jorden, det redde sig att växa till människa, det stackars lilla byltet, som kostat sin mor lifvet och förmörkat sin faders väg. Hvarje

morgon förrän han gick till sitt arbete, bar farmodren sin lätta börda in i frukostrummet för att åt barnet locka en hälsning från fadrens läppar. Kanske böjdes det vackra manliga hufvudet då ett ögonblick öfver den lilla, men hans armar sträcktes aldrig emot henne; lilla Maja hade ännu aldrig hvilat vid sin fars bröst. — Stackars moderlösa varelse — hörde man honom någon gång hviska då han gick — det var också allt.

Under sommaren gjordes där upp planer för en rekreatationsresa. Bland nya intryck med bröder och kamrater skulle den sörjandes lynne kanske blifva lättare — menade föräldrarna. Ombyte af luft och andra förhållanden verka ju alltid välgörande; och så reste de unga männen, men farmor stannade hemma och förde sin lilla skyddsling ut till landet, lät henne sofva i solskenet och sträcka ut sig bland gröngräs och blommor. Därunder frodades hon raskt, själf ett litet vårbloster, blef rosig om kinden, duktig och stark, och förrän hösten kom kunde hon redan vagga omkring på egna små ostadiga ben. Till och med andra ögon än farmors sågo att hon var ett ovanligt tidigt utveckladt barn.

Då bröderna jämte ressällskap återvände från sin ganska omfattande lustfärd, var modren angelägen om att lillan skulle presentera sig så fördelaktigt som möjligt i sin fars ögon. Ett oblidt öde ville det dock annorlunda. Stackars Maja hade till farmors fasa brännt sin lilla näsa och ena handen på ett strykjärn, och ombunden och gråtmild ådrog sig flickan ingen smickrande uppmärksamhet från fadrens sida: — Små barn voro alltid kinkiga och

ömtåliga — hette det lungt; — den ena liknade den andra som lingonen i skogen. Alla sår — till och med brännsår läkas ju dock med tiden — och Majas blå ögon började snart stråla gladt som förr, medan det friska skrattet pärlade fram öfver de små körsbärsläpparna. Ack, detta skratt hvad det var förtjusande, alldeles som en liten fågels kvitter, när den flyger ut i sommarsolen och känner att vingarna bära i rymden.

Hon log då hon slog upp ögonen om morgonen och då hon satt i sin höga stol framför den varma frukostmjölken. Hon skrattade åt sina leksaker, den kära kon med de afbrutna hornen och gamla Kurre med sina runda kattögon; hon log mot farfar hvar gång han kom in i barnkammaren och åt de glada farbröderna som hissade henne högt upp i tak, och detta hjärteglada leende fyllde hela huset med värme och fröjd och gjorde lilla Maja till dess lifvande solsken. Kunde väl någon förblifva okänslig för hennes omedvetna inflytande, kunde den bleke tystlätne mannen värligen undgå hennes tjusningsmakt, han som dock stod henne närmast af alla. Farmor trodde det ej. Med djup mänskiskokänedom visste hon att innerst i detta sorgsna hjärta ännu gömdes en rikedom af varma känslor hvilka, om också till en tid dämpade af smärtan, en gång skulle bryta fram med fördubblad styrka. Därför var hon mån om att tala med barnet om „pappa“ som det bästa och käraste af allt, och att ofta föra den lilla i hans väg. Hon var den första som såg hvad ingen annan lade märke till, huru den sorgsna blicken stundom ljusnade och huru kvittret

från de muntert jollrande läpparna omedvetet fängslade enstöringen.

Allt längre fördröjde han sig i familjekretsen då lillan lekte på mattan framför brasan och obemärkt följde han hvarje rörelse af den så liffulla täcka lilla varelsen. Stundom höjdes nog därvid hans bröst af en tung suck och ofta aflägsnade han sig för att vid skrifbordet söka glömska i arbetet, eller snarare, för att betrakta den kära dödas bild inom den blomstersirade ramen, denna bild han nyss sett återspeglad i sitt barns leende drag.

Årsdagen af Mias död var längesedan förbi och rikt smyckad hade grafven stått, ett bevis på att hon ej var glömd om också gömd. Det var åter julafton och hela dagen rörde sig skaror af besökande med sina doftande julhälsningar på de dödas tysta gårdar. Också den unga fruns graf hade fått sin lilla gran och en härlig krans, och solen lyste vänligt öfver blommorna, men mot kvällen föllo lätta snöflingor likt frusna tårar på de doftande bladen.

Försjunken i vemodsfulla tankar vände den sörjande maken långsamt tillbaka mot staden. Det hade redan börjat skymma. Öfverallt sågs upplysta fönster och skenet från tända julgranar strålade ut öfver de mörka gatorna. Han påskyndade omedvetet sina steg, ty han tänkte på hemmet och den ståtliga gran som där stod smyckad, för hvem? Ack, för hvem? Hans hjärta började klappa fortare,

och ännu snabbare hastade han framåt. Snart stod han utanför hemmets dörr och tog trappan såsom förr i gossåren i några långa språng. Det var tändt i tamburen och från salongens öppnade dörrar strömmade en flod af ljus honom till möte. Att tända hvarenda lampa i huset och sålunda lysa upp hvarje vrå, var modrens kärblefna sed på julaftonen.

Raskt hade han befriat sig från hatt och päls och skyndade nu in i sitt rum. Där lågo gömda i skrifbordet en massa pakett, dem han under de senaste dagarna, nästan i smyg, burit hem från lek-saksbutikerna.

— Är du redan hemma — frågade modren öppnande dörren och såg in i rummet, — då få vi tända granen?

— Mamma — hans röst ljöd dämpad och han kände att han rodnade som en skolpojke; — mamma, tror du att *hon* redan förstår sig på julklappar? Jag har här en docka och några djur och . . . Han lade med nästan nervös ifver paketten i modrens händer.

— Skulle inte Maja begripa sig på julklappar, hon som förstår nästan allting; — farmors ton var stolt, men dallrade tillika af ömhet, och hon strök med handen öfver sonens kind alldeles som då han var barn och gjort sig förtjänt af särskildt beröm: — Det var ett riktigt godt påhitt af dig. — Därpå följdes de åt ut i salongen och snart strålade här granen i all sin prakt.

— Vänta ett ögonblick, så hämtar jag henne — nickade farmor och skyndade bort.

Där stodo de nu alla i tyst förbidan, från farfar själf till „yngsta bror“, alla tänkte samma tanke och det var plötsligt som skulle en elektrisk stöt genomlat dem alla på engång, då dörren gled upp och lilla Maja stod där hvitklädd på den röda golfmattan stum af häpnad framför granen — hennes första julgran. Men detta blott för en sekund, så bröt det lös! Maja slog ihop sina små händer och skratade. Det var så oemotståndligt detta klingande jubel att de ovilkorligen alla skrattade med, både gamla och unga, men farfar och farmor kanske med tårade ögon, ty i den rena, oskuldsfulla barnafröjden ligger där på botten något djupt rörande för de vuxna som genomlevvat så mycket af lifvets glädje och sorg.

Undrande vandrade emellertid den lilla omkring trädet från sagornas värld och vidrörde frågande de röda äpplena och de förgyllda valnötterna, tydligen oviss huru allt detta egentligen hängde ihop. Då föll där plötsligt, som från skyn, ett stort paket rakt ned framför de små bruna skorna. Hvad betydde väl detta?

— Tag upp pakettet, Maja, och bär det till farmor — sade farfar.

Lillan lydde, men följde uppmärksamt hvarje rörelse af farmors fingrar, hvilka skickligt löste upp både knutar och pappersomslag. O under! Ur det bruna pappret kom där först fram en ask och när locket togs af, låg därinom en docka, ja, ett värkligt dockbarn med mössa och kolt och långa ljusa lockar: — Maja docka! — skrek barnet och tryckte nästa sekund med hänförelse den nyfunna skatten till sitt bröst.

— Lilla mamma — sade farmor med ett godt leende; — tacka nu pappa, liten!

Maja stod orörlig. Hon såg ömsom ner på dockan i sin famn ömsom bort till den smärte allvarsamme mannen bredvid julgranen. Hon tvekade, men plötsligt var det som skulle all ovisshet i barnasjälens lösts, alla tvifvel skingrats; snabb som tanken ilade hon öfver golfvet och kastade sig högt jublande i sin unga faders öppna famn: — Pappa! Pappa!

Aldrig hade detta ord förr haft en sådan klang i hans öron. Upprörd intill djupet af sitt innersta, slöt han den lilla hvitklädda varelsen till sitt stormande hjärta.

— Jag visste nog att faderskärleken slumrade inom honom — sade farmor sakta till farfar. — Den behöfde endast litet tid för att vakna.

Farfar tryckte hennes hand: — Nu har vår stackars gosse fått sin julglädje — svarade han — och Gud ske lof för det; då jag tänker på Mia, minnes jag skaldens ord:

„Ett litet hjärtblad hon glömde kvar
Att gro för den kulna jorden“. —

— Ja, Gud vare tack för vår lilla solstråle — sade farmor med tårskimmer i sina milda ögon.

„CUI BONO.“

Marci 14 k. 8 v.

Med en missnöjd min, som gjorde hennes magra och skarpa ansikte än mindre angenämt, satt generalskan Sköld vid thebordet och rörde om i sin kopp af finaste äkta porslin. Midtemot henne satt gamle generalen med rynkad panna och de grå ögonbrynen bistert hopdragna.

— Nina har således ännu icke kommit hem? Det är nu tredje aftonen jag saknar henne vid thebordet — brummade han och slängde servietten ifrån sig så att den tunga ringen af fint arbetadt silfver klingande föll till golfvet.

— Ja, hon blir allt mer och mer oefterrättlig. Jag har länge anmärkt det, men du vill ju aldrig höra på mig — sade generalskan med sårad värdighet.

Generalen slog ut med handen, han kunde ej svara på annat sätt, ty han hade just fått sig en

smörgås med delikatessill, som smakade pikant och retade aptiten.

— Jag är som du vet uppfostrad i institut — fortsatte hans gemål — mycket strängt uppfostrad, och har från barndomen fått lära att lägga band på mina egna tycken och vanor; därför kan jag omöjligt heller förlika mig med nutidens modärna idéer. Frihet, frihet, ropa alla; man skall häfda ungdomens självständighet, göra dem till verkliga karaktärer och således — bort med alla band! Puh, — hon log föraktligt — själfsväld och egenvilja det blir skörden!

Nu hade generalen gjort slut på sillen och förberedde ett anfall på den doftande kräftomeletten: — Du har kanske rätt, Antoinette, men hvad skall man göra?

— Man skall taga vara på sina husfaderliga rättigheter — svarade generalskan en smula het-sigt. — Är inte din systerdotter nästan som ditt eget barn? Du skulle tala med henne ett förmanande ord, visa henne hvad plikt vill säga, åtminstone med hänsyn till dem som öppnat sitt hem för henne. Men hvad gör min herr man? jo, ser genom fingrarna med alla Ninas försummelser, bara för att hon har ett litet vackert ansikte och en mjuk röst som kvittrar så bedårande: — Förlåt söta morbror!

Gamle generalen med sin skalliga hjässa och sin väldiga korpus skrattade så att tårarna trängde fram i de små blinkande grå ögonen, medan han serverade sig ännu ett litet glas på den tredje smörgåsen. — Den lilla hexan — flåsade han — den lilla trollpackan; men du härmade henne ypperligt,

Antoinette, alldeles ypperligt. Var god och låt mig få af den där rökta tungan, jag känner mig så att säga hungrig.

— Fägnande — generalskan såg ut som om denna nyhet icke inneburit någonting alltför oväntadt; själf bröt hon blott en bit cakes till sitt the. Nu ringde det på tamburklockan.

— Nåh, se där ha vi ju henne trots alla dina anklagelser, alldeles lagom för att hålla mig sällskap vid steken; god afton, god afton, olydiga barn!

— Ack morbror, förlåt, men mötet drog ut så länge. — Den unga flickan som hastigt skyndat in och ställt sig bakom generalens stol såg en smula irriterad ut och hennes fina kinder färgades af en lätt rodnad.

— Slå dig ned, Nina, och ät en bit ripa, den är väckligen mör och du ser riktigt uppgifven ut.

— Tack morbror Max, men jag är inte alls hungrig och ber blott om en kopp the.

— Ni fruntimmer med ert the; såsom om det skulle vara ett surrogat för varm mat. Usch då, hvad får man för styrka af sådant. Försök åtminstone en skifva rostadt bröd med kaviar, det retar aptiten, min flicka.

Nina log ett förtjusande leende som blottade hennes vackra pärltänder och kom de stora svartbruna sammetsögonen att stråla. Hon var i detta ögonblick sällsynt vacker.

— Du menar så väl, käre morbror — sade hon och smekte hans stora tunga hand. — Jag kan verkligen inte äta i kväll, jag har så mycket att grubbla på. — Leendet slocknade plötsligt och

hennes blick var förströdd då hon tankspridt mottog sin fyllda thekopp.

— Hvad var det då ni diskuterade om på det der mötet i kväll? — frågade generalskan snävt.

— Ack, det rörde tjänarinnefrågan och i den tror jag man aldrig uppnår något fullgodt resultat, den är så svårlöst.

— Det tror jag det — generalen skrattade och torkade bort såsen från sina borstiga mustacher. — Men ni krångla också bort den, det är hela knuten; en piga är en piga, hvarför skall man bråka om den saken, ha ha ha . . .

— Ack, du oförbätterlige morbror! — Nina måste le åt det humoristiska uttrycket i hans stora skarlakansröda ansikte.

— Skål, lilla hexa; nu sköljer jag ned allt samman med en bock, gutår!

— Jag förstår det där mycket väl — inföll generalskan i sin docerande ton; — naturligtvis är det svårt att komma till någon full klarhet i en fråga där den ena parten aldrig kan få rättvisa. Stackars fruar — har någon hört talas om tjänares tacksamhet?

— Men tant, om de nu inte bli lämpligt behandlade, om däri finnes många felgrepp, hvad skulle de då tacka för? — frågade Nina med sin mjuka lätt beslöjade röst.

— Jaså, du är angripen af den socialistiska smittan — generalskan fnyste af dold harm, — då kunna vi ju här hemma när som helst vänta en revolt i de lägre regionerna. Förtryck, orättvisa, urgamla fördomar, eller huru står det i texten?

— Jag vet inte, tant Antoinette; jag är ej det minsta stridslysten, men jag tycker ibland att det är så underligt att människorna inte alls förstå hvarandra, nästan som om de icke skulle vilja det, och för mig är det ändå så enkelt — vi äro ju alla bröder.

— En socialist af renaste vatten — generalskan skrattade maliciöst.

— Socialist — dundrade generalen, af detta enda ord väckt ur sin behagliga dåsigheit efter maten; — hvem vågar tala om slikt i mitt hus, understå dig icke, trollpacka . . .

— Jag skall ej göra det, morbror, men om du skulle studerat dig in i våra stora samhällsproblem, så tror jag att ditt lugn, likasom mitt nu, möjligen kunnat rubbas en smula.

— Tag dig ett glas varm scherry med muscott och socker förrän du går till sängs, det skall vara ett osvikligt lugnande medel — sade generalen och gaf tecken till uppbrott. — Nu skall du spela litet för mig, barn, det befordrar matsmältningen och det är en viktig sak.

Den unga flickan satte sig vid flygeln och lät de smala fingrarna nästan mekaniskt löpa öfver tangenterna, så tog hon upp en liten serenata. Hon spelade ledigt men uttryckslöst och man märkte tydligen att hennes tankar voro annorstädes. Såsom matsmältningsmedel var dock denna musik god nog, och generalen smålurade belåtet i sin länstol bakom den gula siden lampskärmen, medan hans gemål girigt genomögnade följetångsafdelningen i en ny fransk journal. Denna moraliskt upphöjda själ

hyste nämligen inga skrupler vid att fördjupa sig i någon äktenskapstragedi med invecklade intriger och pikant upplösning, huru strängt hon än dömde nutidens fräcka idéer omsatta i handling.

En timme senare voro lamporna släckta i general Skölds vackra våning vid en af hufvudstadens förnämsta gator, endast i hans systerdotters rum brann ännu ljus. Det var ett litet smalt rum, elegant inredt och ämnadt till en förtjusande boudoir, en lättjans njutningsfulla tillflyktsort, men de vekliga siden puffarna voro skjutna åt sidan och främsta platsen innehades af ett stort skrifbord öfverhöljdt af böcker och papper. På hvarje annan upptänklig plats, till och med på den mjuka divanen, voro tidskrifter och broschyrer hopade, och bakom en låg skärm innerst i rummet stod en smal järnsäng med en tunn madrass och en grof filt, därå Nina efter ensliga timmar af arbete och grubbel slutligen sökte en nödvändig hvila.

Också nu satt hon i den tysta natten lutad öfver arbetsbordet och skref med ilande hast. Det var en nyss påbörjad broskyr i den fråga som nu låg henne närmast om hjärtat, tjänarnes ställning i samhället. Hon gick alltid till djupet af det ämne som dryftades; nu gjorde hon utdrag ur Pauli epistlar angående tjänare och slafvar på apostelens tid, och sedan vidare, århundrade efter århundrade. Hon hade sina uppslagsböcker omkring sig, läste och forskade, men ofta satt hon också med hufvudet lutadt mot handen och begrundade frågan från olika synpunkter för att få den allsidigt belyst. Var det en samhällsnödvändighet att det skall finnas

herrar och tjänare? Var tjänandet i sig själf ett ondt? Huru skulle man förvärliga det sanna broderskapet äfven under närvarande förhållanden? Dessa och andra spörjsmål döko upp inom henne och nästa minut flög pennan åter flitigt öfver pappret.

Den vackra pannan rynkades lätt under arbetet och kring ögonen och munnen kom där ett ansträngdt drag. Det var ett karakteristiskt ansikte som här lutade sig ned öfver skrifbordet; man såg det i hvartenda drag, från de markerade vackert hvälfda ögonbrynen till den uttrycksfulla litet nervösa munnen och de fina rörliga näsvingarna. Detsamma återfanns äfven i hela gestalten, från hufvudets ädla form ända ut i de smala aristokratiska fingerspetsarna. Bakom den ungdomliga fägringen och det kvinligt ljufva behaget bodde en forskande, ifrigt spörjande ande som törstade efter ljus och klarhet.

— Sömmerskan är här för att profva din toilett till balen i onsdag — förkunnade generalskan och gläntade på dörren till Ninas arbetsrum.

— Redan! om jag blott kunde få fem minuter på mig, tant?

— Nej, man bör ej taga en fattig arbeterskas tid genom att låta henne vänta; hör inte det till *din* filantropi? — sade fru Antoinette jäckande. Nina reste sig genast. Men huru likgiltigt var ej det ansikte som afspeglades i den stora trymån inne i tantens kabinett där profningen försiggick; icke en skymt

af välbehag öfver den beundransvärda sammansättningen af siden och spetsar som så harmoniskt omslöt den smärta gestalten, icke det aflägsnaste uttryck af tillfredsställelse trots alla sömmerskans entusiastiska utrop; blott en obeskriflig liknöjdhet som skvallrade om att hågen drog bort mot den stängda dörren, till skrifbordet där arbetet låg och väntade.

När den långvariga profningen äntligen till den svårtillfredsställda generalskans belåtenhet var öfverstånden, drog Nina en lättnadens suck, men tanten inväntade blott sömmerskans bortgång för att börja en redan ofta upprepad straffpredikan.

— Visste hon huru hon uppfört sig? Ingalunda som en väluppfostrad flicka, en ung dam som är glad öfver en lyckad toilett och som förstår att gifva modisten anvisningar vittnande om smak och omdöme. Nej, som en martyr hade han stått där, likt ett offerlam beredd att låta sig offras; skamligt! — Generalskan var mäkta upprörd. — Då hennes mans systerdotter blef en medlem af deras hem, hade hon verkligen velat antaga sig denna som en egen dotter, velat rikta henne med sin världserfarenhet och på bästa sätt jämna vägen för henne; men Nina var ju alldeles omöjlig, hon förstod inte alls sin ställning i lifvet eller de utsikter som öppnade sig för en ung vacker arftagerska. Man kunde till slut förlora tålamodet med henne.

Fru Antoinette hade talat sig varm och två bjärtröda fläckar brunno på hennes kantiga kinder.

Nina som stilla mottagit alla dessa förebråelser ilade nu hastigt fram och fattade tantens hand.

— Kära, goda tant Antoinette! förlåt mig — bad hon vekt; — jag kan ju icke vara annorlunda. — Hon såg på generalskan med en obeskriflig af smärta dallrande blick. — Jag kan inte glädjas då jag vet att hela världen omkring mig lider. — Hon böjde lätt sitt hufvud och gick.

Generalskan blef dock föga blidkad af detta försvar och hennes gemål måste nödvändigt på lämplig tid få del af hennes indignation, hvilket vanligen blef den lugna stund, då generalen beredde sig att gå till kojs och längtade efter att få vara i fred.

— Det var en olycka att du tillät Nina att vistas hos den där engelska lady som vi gjorde bekantskap med i Wiesbaden — började hon denna kväll. — Det var där hon fick sina öfverspända idéer. Tror du inte att jag med min människokänedom genast genomskådade lady Milford? *Du* såg naturligtvis ingenting.

Generalen brummade någonting om att han var sömnig „så att säga“, men det brydde fru Antoinette sig icke om.

— Nej, du ser ju aldrig någonting utöfver en läcker middag; jag däremot, jag märkte strax att hon var en sådan där världsförbättrerska med förryckta idéer om människosläktets möjligheter, en riktig romanhjältinna à la Maria Corelli.

— Jag tyckte hon var en fin dam och därtill ganska vacker — svarade generalen midtemellan två ljudeliga gäspningar.

— Puh, när tänka karlarna på annat än utseendet hos en kvinna; hon var en skrymterska, hör du.

— Därför att hon gick i kyrkan oftare än du, Antoinette? Fy så elakt! När damerna få agg till hvarandra äro de giftiga som spindlar — grälade generalen som blef allt mer och mer förbittrad öfver att inte få sofva. — Fruntimren ska' vara fromma, det klär dem, och därmed punktum. — Och för en gång hade den gamle, bistre, tyranniserade krigsbussen lyckats behålla sista ordet.

Äfven denna natt satt Nina länge uppe och skref, men denna gång icke någon uppsats, utan ett bref.

„Dyra Hyacintha“ — stod där öfverst. — „Åter får du en lång epistel från din vän och lärjunge; men till hvem utom till dig skall jag väl gå med allt som trycker mitt hjärta. Ser du, långt förrän jag mötte dig — hvilket jag anser som en Guds särskildt kärleksfulla skickelse — kände jag mig missbelåten, onöjd och orolig. Jag har ju berättat dig hela min historia som ju hvarken är lång eller rik på intresse; dock vill jag därtill ännu framdraga några omständigheter hvilka kunna förklara denna min sinnesstämning. Som du vet blef jag tidigt föräldralös och kom ut bland främmande människor. Morbror Max var den tiden ännu i tjänst långt nere i södra Ryssland, och mera aflägsna släktingar sörjde tillsvidare för min uppföstran.

Jag hade skydd, tillfälle till god undervisning och allt hvad jag behöfde, ty jag var ju hvad man hos oss kallar rik. Men i den omgifning där jag kom in som en främling, var och förblef jag alltid ensam. Hela min barndom var det som skulle jag

sökt något som jag mig själf ovetande hade förlorat; däraf denna oro, denna missbelåtenhet som följt mig alla dessa år och gjort mig så outgrundlig för min omgifning. Sedan, när min morbror såsom pensionsberättigad tog afsked och återvände till sitt fädernesland och jag — som ju var naturligt — fick mitt hem hos honom, den ende som stod mig nära i lifvet, befunnos förhållandena i detta nya hem nästan ännu mindre tillfredställande än i det gamla. Det vill säga, att då jag förut i många fall haft min frihet, kände jag mig nu personligen bunden i min egenskap af enda dotter i familjen.

Du känner både morbror Max och hans hustru, så att jag ej behöfver beskrifva dem för dig. Jag håller hjärtligt af min mors broder och tant Antoinette menar det nog väl på sitt sätt; men att finna några andra band än släktskapens oss mellan, det tror jag du ej skulle kunna. Jag stod åter ensam och oförstädd som förr. Lyx och komfort i alla möjliga hänseenden omgaf mig, jag kastades in i sällskapslifvet med dess nöjen och konventionella fordringar dem dotterlig hänsyn tvang mig att tillmötesgå. Under dessa villkor möttes vi på främmande botten. Från första stund visste jag då att en ny dag grytt för mig, ett nytt ljus tändts i det dunkel i hvilket jag famlat. O, hur skall jag kunna tacka dig för allt hvad du gjort för mig!

Du har ju öppnat mina ögon för dessa lifvets gåtor som jag förgäfves sökt att ensam lösa; du har i ditt hem, ditt sällskap, lärt mig hvad människo-

kärlek, oegennyttja och själförsakelse helgade af kristendomens ljus betyda. Jag såg visserligen på samma gång äfven mänskligt lidande, då du förde mig in i eländets boningar och lät mig lyssna till sjuklingens kval, den orättvist förtrycktes klagan och brottslingens förbannelser, men jag förnam tillika hvad som för allt detta blifvit gjordt i den Mästares namn som gaf sitt lif för äfven sina fiender. Jag lärde genom dig att hvarje människa, lärd eller olärd, rik eller fattig, kan finna ett rum i den stora här hvars banér är kärleken. Den själ som tillförsäkrat en annan denna visshet, huru högt borde hon ej blifva belönad!

Det är såsom om blytungar fjättrar skulle lösas, som om fängelsets dörrar öppnades, när man lär sig att förstå sin bestämmelse på jorden; och då jag skildes från dig, efter att i ditt hem hafva genomlevvat det lyckligaste året af mitt lif, var jag så modig, så full af goda föresatser, att jag tyckte mig kunna storma en värld af misstroende, brott och nöd. Jag tyckte mig lik en ung stridsman med hela kogret fullt af pilar. Men kära Hyacintha, du vet nu huru det gått mig. Likt Cervantes beryktade hjälte har jag tyckts strida mot väderkvarnar, ej minst härhemma där morbror tager mina ädlaste tankar som ett godt skämt, och tant Antoinette sårar mig genom sin ironi.

Jag försöker hålla mig tapper och följa ditt råd att icke öfverila mig, att aldrig söka trotsa mig fram, och jag tror på det godas makt och slutliga seger; men — jag blir stundom så trött! Förakta mig icke därför, du starka vän, och tänk på att

jag står så ensam utan att veta hvar jag skall finna sympati och medhåll. Tänk i förböner på din van-
kelmodiga Nina.

P S. Hjärtligt tack för ditt långa tröstefulla
bref som anlände helt oväntadt förrän jag hann
afsända detta. Det innehöll på förhand svaret på
många frågor. Tack också för dina råd. Ja, det
måste naturligtvis finnas många vida omkring som
kämpa samma strid som jag, och det är blott mitt
eget fel, att jag ej hittills lyckats finna dem“.

Nina von H. hade nu skaffat sig inträde i de
kretsar inom hvilka man i hufvudstaden arbetade
för filantropiska ändamål. En ung frisk kraft med
obegränsad offervillighet af tid och penningar borde
naturligtvis tagas till godo, och snart var Nina
själfskrifven medlem i flera föreningar, sekreterare
i en och kassör i en annan. Hon hade en så
sällsynt snabb uppfattning, en lätt penna och ett
klart hufvud, med ett ord hon var ofantligt använd-
bar. Därtill kom hennes ställning i samhället, hvil-
ket för det hela betydde ganska mycket; denna
unga, strålande vackra uppenbarelse förde trots
sin naturliga enkelhet alltid med sig en fläkt af
„grande dame“ i hela sitt uppträdande, ända ut i
de aristokratiska fingerspetsarna, reflexen af en
urgammal släkts nedärfda företräden, och det vär-
kade omedvetet imponerande. Hänfödda af hennes
entusiasm lyssnade man alltid gärna till de lifligt
framställda förslagen och det såg också ut som

skulle de väcka bifall, men i grunden var detta blott en öfvergående beundran för personligheten mera än för idéerna, och det var märkvärdigt huru många hinder som med tiden reste sig för projektens förvärligande.

Nina var stundom alldeles häpen öfver att längre fram se sina så varmt mottagna förslag så absolut afvisade, hon tyckte också att den utväg hon påpekat ofta var vida enklare än den man sedan antog. „Rakt mot målet“ och „sanning framför allt“ voro hennes valspråk, men hon lärde sig snart inse, att allting i världen tillgick mer eller mindre inveckladt och konventionellt, och att det mången gång var längs de krokigaste stigar man snabbast nådde målet. Det fanns så många konsiderationen att vika för, så många ömtåliga hänsyn att beakta, och hvar gång Nina oförskräckt ville göra sin röst gällande, var det alltid någon som vänligt påminte om föreningens intressen och att det helas framgång berodde af de tongifvandes uppträdande.

Ack, hvilken labyrinth af småsinne, partihänsyn, med mera dylikt att genomvandra, då vägen likväl syntes henne så klar och tydlig. Var det inte människorna själfva som omgärdade den med törnestängsel? Och när hon ville diskutera samhällsfrågorna ur rent kristlig synpunkt blef det ännu kin-kigare. I några kretsar yttrades det rent ut, att man ej borde sammanblanda religion och filantropi, det vare osmakligt. Personer som uppofrade tid, penningar och krafter till mänsklighetens gagn, hade ingalunda gjort det af kristliga bevakelsegrun-

der och ville icke ens blifva så uppfattade. Att komma och helt öppet säga: — Jag frågar inte efter någon kyrka, men jag älskar Kristus och vill lefva efter Hans vilja. — Det var en enkelhet som tycktes tillgjord eller rent af kunde tagas som skrymteri. Och så drog man sig undan med halfva medgifvanden som kunde betyda allt eller ingenting, huru det bäst föll sig.

Då Nina engång kommit till klarhet om lifvets sanna mening, som för henne betydde detsamma som människans genom ädelt arbete uppfostran för odödlighetens värld, föreföll henne detta lifsmål så stort och betydelsefullt att alla små biomständigheter däraf likasom uppslukades och helt och hållet försvunno för hennes fjärrskådande blick. Hon tyckte att allt detta var så enkelt och hon kunde aldrig fatta hvarför människorna gjorde det så fullt af svårigheter, så obegripligt och omöjligt.

Och när hon i sin förtjusande baldräkt sväfvade fram på societetens baler, eller i teatern intog sin plats vid tant Antoinettes sida, var hon lika fast i sin öfvertygelse och såg lika orubbligt fram mot sitt stora mål.

„Hon är förtrollande den lilla madonnan“ sade de unga herrarna som längesedan utkorat henne till dansens drottning, och där fanns inte en enda som icke skulle velat ha en tête à tête med henne, trots att hon underhöll dem med frågor om hvad de tänkte göra för att gagna mänskligheten, eller uppfordrade dem att säga sin mening om lifvets ändamål, alldeles som om dessa ämnen varit de naturligaste i världen för en balkonversation. Men hvad betydde

det väl hvad dessa läppar yttrade, då hennes mun var så älsklig, hennes röst som musik. Och då hennes stora sammetsögon forskande vändes mot den hon talade med, glömde man helt och hållet huru främmande de frågor voro som af henne lades under debatt. Omsluten af det trolska nät hennes oemotståndliga väsen omedvetet utlade, kunde man gärna göra bot inför detta helgon i en ung flickas tjusande gestalt. Om allt detta hade dock Nina själf ingen aning, hon, som i dessa balfjärilar såg blott missbrukade krafter som kanske ännu kunde vinnas för det stora arbetet, den heliga sak åt hvilken hvarje tänkande varelse borde egna sig med alla sina gåfvor och all sin kraft.

Att tjäna var Ninas lösen, hennes lifsintresse, och hon brann af ifver att få utföra det. Men allt som tiden skred fram reste sig likasom osynliga skrankor rundt omkring henne. Då hon ville lära i en söndagsskola, sade tant Antoinette att hon förde osunda smittor med sig hem; när hon bad att få läsa högt för kokerskan som led af en ögonsjukdom, afklipptes det med ett tvärt förbud såsom „onödig tillgjordhet“, och att hon en dag hjälpte vedhuggaren med att kasta in veden, därför att han skadat sin hand, betecknades som en ren skandal till och med af generalen.

— Man skall aldrig förhasta sig, inte ens i välmening — förklarade han vid middagsbordet sedan han retat sin matlust „så att säga“ med en bit lax och en portion doftande portugislök. — Det verkar på matsmältningen, min flicka, och den är, som du vet, den viktigaste af vårt lifs organiska

processer. — Gif mig blinin, Antoinette, jag känner mig verkligen så att säga vid aptit i dag.

Nina satt och såg ned på sin tomma tallrik. — Jag är en onyttig varelse — sade hon tankfullt — och bibeln säger att arbetet och födan borde följas åt.

— Du lilla toka — skrattade generalen och sköljde ned blinin med en väldig portion pilsner. — Börja för all del inte med någon svältkur till skam för din morbrors menuer, som hittills alltid haft godt rykte om sig.

— Åh, det är väl också en af lady Milfords idéer — sade generalskan spetsigt.

— Nej, det kan jag ej minnas; — Nina såg begrundande ut. — Det fanns alltid fullt upp i alla afseenden på „the castle“. Men hon förteg att detta öfverflöd i milda strömmar flöt ned till alla hungrande och hjälpbehöfvande i omnejden. Att nämna därom här, hade kunnat tagas som en förebräelse och det hade hon ju ingen rättighet till. Hon kunde blott aldrig vänja sig vid detta kräsliga bord där gommens njutningar formligen studerades och själf åt hon hälst den enklaste föda med ett glas vatten därtill.

— Kanske du sparar dig till efterrätten — sade generalen aftorkande sina yfviga mustacher; — den blir också någonting extra, må du tro, en omelette à confiture som verkligen är alldeles makalös.

— Kära morbror Max, mins du inte att jag aldrig brytt mig om sötsaker — svarade Nina och log mot den gamle läckergommen med sitt vackra leende. — Jag vill inte bli förvekligad, hvilket så

lätt kunde ske här hos dig, och jag tänker på dem som måste lefva annorlunda, som lida brist . . .

— Inga tankar alls medan man äter — afbröt henne generalen med sitt feta pekfinger förmående uppsträckt. — Lugn framför allt, det är min princip i fråga om ett middagsbord; se här ha vi också omeletten.

Nina kunde inte låta bli att tänka på kokerskan med sin ständiga hufvudvärk och sina svaga ögon, där hon dag ut och dag in stod lutad öfver sina ångande kittlar grubblande öfver all denna konstiga mat, som var hennes godlynte morbrors svaga sida. Men därvid stod intet att göra, allt måste gå sin gamla gång utan något ingripande från hennes sida.

Och så fortfor hon att rufva på alla dessa problem som mötte henne i lifvet, att deltaga i de många föreningarnas möten, skrifva ut protokoll och sköta räkenskaper, hela tiden med en allt mera växande känsla af bristande tillfredsställelse och en ständigt stigande längtan efter ett mera personligt hängifvande. Hon blef därunder allt tystare och hennes första entusiasm tycktes hafva slocknat och graflagts tillika med alla de projekt hon så ofta framställt men som aldrig kommit till utförande. Hon gaf som förr med fulla händer både tid, krafter och medel, och man kallade henne uppoffrande och strödde vackra blomster på hennes värksamhetsstig, men för Nina själf var där idel fåfänglig tomhet.

„Jag har försökt följa dina råd, dyraste — skref hon vid denna tid till sin vän — utan att dock vinna något resultat. Oaktadt jag tyckes vara

omgifven af både sympati och förtroende, känner jag mig i grunden mera ensam än någonsin, och förklaringen på denna gåta ligger kanske blott hos mig själf. Jag kan ej rätta mig efter andras åsikter, ej finna mig i rådande förhållanden; och jag, som dock för att kunna efterlefva Mästarens bud om ödmjukhet och saktmod, ville gifva allt i världen, jag ser mig plötsligt i hemligt uppror mot hela min omgifning. Du kan förstå huru detta skall kännas! Jag inser att jag är en af dessa stackars idealister som då och då framträda på skådeplatsen, jag passar inte samman med likformighetshvimlet omkring mig och jag frågar mig stundom hvarför jag blifvit sådan, då just denna min naturel tyckes så mycket försvåra min lifsuppgift. En dag gick jag till och med till en här mycket aktad prästman för att tala därom. Han åhörde mig med stort tålmod och försökte trösta mig med Herrans eget ord och löfte, men då jag beskref för honom min brinnande längtan efter att tjäna Mästaren i „hans små och ringa på jorden“ och huru fåfängt mitt arbete syntes vara, blef han betänksam och menade att jag kanske blott egenvilligt ville gå min väg genom lifvet, ej enligt Guds råd, och att allt vårt verkande måste stå under Hans tuktan och ledning. Ack, det vet jag; men mig syntes att också denne man, Herrans egen tjänare, inte hade en fullt fri blick, att också han ville binda den Kristliga friheten, och likväl säger Guds ord: — Gåfvorna äro mångahanda. — Sedan dess är mitt hjärta mycket tungt.“

Ur Ninas dagbok:

„Hvad vägen som förr låg så ljus och klar framför mig, nu förlorat sig i natt och dunkel. I går erbjöd jag åt vår modist min personliga hjälp för att lindra de unga syflickornas mödor denna arbetsbråda tid. Hon blef synbarligen högst förundrad, men ville ej afslå mitt anbud, troligen för att tant Antoinette är en gammal god kund. I dag har jag åter varit där. Då såg jag en af flickorna hastigt smyga undan den fäll jag kantat i går, hon höll på att sprätta upp den — och när jag gick bad modisten att jag icke skulle besvära mig med att komma igen. Den vägen således stängd — jag duger icke ens till att kanta en fäll och har likväl genomgått en dyr handarbetsskola. Det är yrkesskickligheten som fattas mig och den har jag aldrig fått lära.

Emellertid har jag sökt upp flera af de unga flickorna i deras hem. Jag tänkte mig att kunna få umgås med dem på ett enkelt förtroendeingifvande sätt, tillsammans med dem på lediga stunder läsa någon god bok, tala med dem om deras planer och förhoppningar, med ett ord gifva mig själf åt dessa mina arbetande medsystrar. Men mina små försök hafva misslyckats. De flesta af flickorna åhöra kurser, äro medlemmar af fack- och sångföreningar och hafva så mycket att tänka på under sin korta fritid, att det nästan vore hårdt att ytterligare taga den i anspråk. Jag lämnade dem med en bön att de måtte minnas mig i nödens eller sjukdomens tid som en vän, beredd att bistå dem i råd och dåd. Måne någon skall komma ihåg det?

Jag skall nu försöka att flitigt rätta mig efter den gode pastorns ord, att ställa allt mitt arbete under Herrans tuktan och bestämda ordning; men hvad är väl några timmars verksamhet inom utstakade råmärken, några frikostiga bidrag till ett godt ändamål, eller en smula tankegymnastik vid skrifbordet, mot den personliga insats jag skulle velat gifva, men som af alla blifvit försmådd.

O Hyacintha, är det lyckligare att hafva tydt lifvets mening, men icke finna utväg till att förverkliga den, än att ila framåt likt en fladdrande fjäril utan annat mål än stundens njutning? O Hyacintha, förakta mig icke för mitt missmod, mina tvifvel, du vet ej huru hopplös jag känner mig i detta ögonblick? . . .“

— Du ser öfveransträngd ut, min flicka — anmärkte generalen en morgon, när han skinande och mätt efter en liten läcker frukost med minst ett dussin asietter och några små varma rätter, långsamt rörde sig fram och åter i salongen sysselsatt med sin tandpetare; — du är mörk under ögonen och du äter som en fluga — det duger ej. Vill du inte med godo, så måste man använda tvång; en gödningsprocedyr är högst nödvändig.

— För ingen del, bästa morbror — smålog Nina, — jag är alldeles frisk, men jag har så mycket att tänka på.

— Ja, ja; det är just de olycksaliga tankarna som taga lifvet af er känsliga nutids fruntimmer —

muttrade generalen; — tacka vet jag den gamla goda tiden; då gifte man bort sin dotter med en hederlig man så fort hon kom ur pensionen och så fick hon hushåll och barn och hade aldrig en minut ledig för att tänka.

— Stackars betungade varelser — skämtade Nina; — men i ett afseende har du ändå rätt, morbror Max. Tankar som ej få omsättas i handling blifva slutligen till ett tärande gift för själen. — Hon suckade och knäppte hårdt ihop sina fina händer.

— Nåh, hvem är verksammare än du min ängel — skrek generalen och höjde tandpetaren i vädret. — Du arbetar ju dagen till ända som en träl och natten med för resten, tror jag. — Det går åt skogen med den där filantropin!

Kring Ninas vackra mun skymtade ett uttryck af trötthet. — Nej, nej, morbror, — protesterade hon; — jag tröttnar tvärtom af brist på verkligt arbete. Nu har jag börjat tänka på att egna mig åt sjukvård.

— Kanske för de spetälska? — brummade den gamle officeren.

— Ja, hvarför ej — log Nina; — där lär nog i dagarna behöfvas en sköterska.

— Du himmelske Gud, hon är sprittgalen! — utropade generalen och slängde tandpetaren ifrån sig. — Men mot sådana dumheter inlägger jag mitt oryggliga veto och därmed punktum.

Denna gång var gubben ond på allvar och det behöfdes Ninas hela omotståndliga älskvärdhet för att göra honom god igen. Medan hon manad af sin dotterliga känsla sökte försona den gamle god-

dagspilten som ju alltid på sitt sätt ville henne väl, suckade hennes hjärta dock ständigt efter någonting att lefva för.

Visste väl någon som därute i världshvimlet mötte den eleganta unga damen i sin dyrbara dräkt, att hvarje steg hon tog tycktes henne fullströdt med hvassa stenar; — nej, men då hennes djupa tränadsfulla blick mötte ett annat ögonpar, då måste man vända sig om och spörjande fråga sig: — Hvarför lider hon?

Funnos då inga fattiga på hvilka hon kunde slösa ett barmhärtigt hjärtas skatter, inga öfvergifna dem denna ljufva röst kunde trösta, inga moderlösa att trycka till detta ömma bröst, inga sjuka att vårdas af dessa mjuka händer? Nej, och likväl var världen full af mänskligt lidande och hon visste det.

— Jag är ej värdig nog att bära det med och för andra — tänkte Nina denna afton och böjde undergifvet sitt sköna hufvud öfver de hopknäppta händerna. Och när hon så i ödmjukhet offrade sin osjälfviska hängifvenhet under Guds vilja, blef hennes hjärta stilla och hon somnade in som ett trött barn i modersfamnen, utan aning om att innan nästa dags afton den stora förändringen i hennes lif skulle hafva inträdt.

Någon hade frågat efter fröken von H. Det var en fattig kvinna, en verkligt hjälpsökande, som lämnat sin adress och på det innerligaste bedt om ett besök så fort som möjligt. Nina som varit borta

på ett möte för upprättande af billiga folkkök, erhöll budskapet genast vid hemkomsten och var så ifrig att hörsamma detsamma att hon ej ens gaf sig tid att sitta ned för att äta kvällsvard, utan blott på stående fot tömde den kopp the generalen egenhändigt serverat henne.

Hon hade icke det aflägsnaste begrepp om hvem som kallat henne, eller för hvilken orsak man så enträget ville se henne. Men just det att hennes personliga ingripande åstundades, gjorde henne angelägnare än någonsin att begifva sig åstad. Hon tog en hyrkusk trots alla generalens protester, ty Nina visste huru lång tid som skulle förflyta innan den ståtliga kusken hunnit köra fram sitt eleganta åkdon med de eldiga skymlarna — morbror Max stolthet — och hennes ifver växte med hvarje sekund som gick. Adressen uppgaf en okänd gata och vägen de foro var i Ninas tycke ändlöst lång, hvaraf hon slöt att den måste ligga vid någon af stadens utkanter. Ändtligen stannade körsvennen framför ett förfallet stenhus. — „Efterfrågas madam Bergström“ — så lydde budskapet. Hon upprepade namnet nere i den ruskiga förstugan och blef visad uppåt en mörk, rankig trappa, där hon knapt såg handen för ögonen och endast genom att hålla sig tätt intill väggen kunde långsamt trefva sig fram. Stegen ledde henne ända upp till vinden och från en halföppen dörr trängde där en matt ljusstrimma ut i mörkret. En liten krokig gumma med förvridna och värkbrutna lemmar mötte henne på tröskeln.

— Är det madam Bergström?

— Jo.

— Jag är fröken von H. Jag kom genast då jag fått ert bud, hvad kan jag göra för er?

Den gamla neg djupt: — Det är min flicka; hon gick och sydde hos fru Stål, då fröken kom dit och talade med syflickorna; hon har berättat det för mig så många gånger och att hon aldrig sett ett sådant fint herrskap göra sig så låg och förtrolig med sämre folk.

Nina smålog: — Nåh, men hvad önskar då er dotter?

— Jo, hon ligger så sjuk, så sjuk, och jag kan ingenting förtjäna med dessa händer och då tänkte hon att fröken kanske skulle hjälpa oss i vår nöd.

Gumman steg åt sidan och bad Nina träda in. — En af grannarna lofvade gå och söka upp fröken — sade hon, — min flicka kom nog ihåg namnet, hon har så godt minne.

Medan den gamla pratade såg Nina sig omkring i den låga nakna kammaren med sin prägel af vanvård öfver det torftiga bohaget. Ett gammalt skynke på ett snöre afskärnade hälften af rummet och bakom detta låg den sjuka på en sängbåge med ett lappadt ylletäcke öfver sig. — Tänk att fröken ändå värkligen kom! — mumlade hon och försökte resa sig i bädden.

Nina tryckte henne vänligt tillbaka mot kudden. — Naturligtvis skulle jag komma — sade hon mildt. — Jag hade ju lofvat hjälpa er flickor när och huru jag kunde; men jag anade icke att det var du, Ida, som nu behöfde mig.

Flickan rodnade af glädje öfver att vara ihågkommen och när Nina tog hennes magra, brännande

hand i sin, kom där en fuktig glans i hennes trötta blick.

— Jag vet inte hvad som går åt mig — hvi-skade hon matt; — vecka efter vecka har jag nu legat här och allt hvad jag kunnat spara ihop af min arbetsförtjänst har gått åt. Nu äro vi nästan utfattiga och både klockan och min goda paltå ha vandrat till pantlånekontoret.

— Tänkte du inte på sjukhuset? — frågade Nina.

— Jo ibland, men det var så svårt att lämna mor här allena; hon är nästan som barn på nytt af långvarig sjuklighet och jag har ingen som kunnat taga vård om henne.

Nina nickade: — Jag tror att du har någon febersjukdom — sade hon.

— Ja det har jag nog äfven tänkt, för ibland bränner mitt hufvud såsom eld, isynnerhet om aft-narna, och nätterna äro så svåra; jag kan inte sofva utan ligger här och vänder mig och har en sådan ångest.

— Doktorn måste komma och se till dig — sade Nina; — i morgon skall jag ställa om den saken. Men nu stannar jag här i natt och lägger kompresser på ditt hufvud och då får du se att du kan somna.

— Nej, nej, inte går det an!

Nina ryckte till och såg nästan bedjande på den stackars sjuka: — Tror du inte att du behöfver mig — hviskade hon oroligt, — vill du inte att jag stannar kvar?

Skulle väl hennes personliga hjälp också här afvisas?

Flickans ögon fylldes af tårar: — O, jag kan bara inte tro att det är sannt — snyftade hon.

Ninas sköna ansikte sken som förklaradt.

— Du önskar det således, kära barn? Då skickar jag er förra budbärerska till mitt hem med under rättelse att jag dröjer här för att vårda dig. — Hon skref på sitt visitkort hastigt några rader till generalen och betalade kvinnan som skulle föra fram det. I denna stund tänkte hon på ingenting annat än sällheten att få tjäna. Och natten kom, förunderligt olik dem hon tillbragt därhemma under dystert grubbel vid skrifbordet. Nu måste hon hela tiden sysselsätta sig med den sjuka, fukta hennes torra läppar, svalka det brännande hufvudet och jämka om kudden därunder, och medan hon det gjorde fylldes hennes själ af ett ljuft lugn, som kom hennes anlete att synas ljust och rent likt en engels vid det torftiga lägret i det mörka vindsrummet.

Nästa dag var upptagen af ny och liflig verksamhet. Främst ville Nina nu för sin tant och morbror Max klargöra sitt handlingssätt, och sedan hon tagit sig ett bad begaf hon sig hem. Naturligtvis funno de hvardera hennes uppförande högst excentriskt, isynnerhet hade tant Antoinette många små nålstygn tillreds. Men generalen som bland alla minnen af lukulliska middagar och ostronfrukostar, förvarade en dunkel hågkomst af sin mor sväfvande likt en god ande kring hans faders mångåriga sjukläger, blef fundersam när Nina beskref sin stackars patient och hennes bedröfliga förhållanden. För honom existerade endast två kvinnotyper, englar och xantippor, och om de förra af sin inneboende

natur drefvos att utöfva ädla verk likasom de senare till att förbittra lifvet för andra, huru kunde man då egentligen motsätta sig denna hemlighetsfulla makt.

— Det är då icke mot din vilja, morbror Max, om jag åtager mig en sjuksköterskas kall — sade Nina till sist och lutade sig smeksamt mot den gamle militärens bröst.

— Hvarmed skulle jag väl förmå hindra dig däri, hexa, — brummade generalen med låtsad vrede.

— Blott med ett kärleksfullt ord — log Nina.
— Du vet huru ogärna jag gör dig emot.

— Och du vet mer än väl hvarmed du kan locka och tubba din gamla morbror att dansa efter din pipa.

— Men glöm inte att vi hädanefter måste vara skilda vänner — inföll här generalskan som stum åhört denna scen. — Jag vill inte hafva mitt hus till någon pesthärd.

— Inte ett ord i den vägen, om jag får be — dundrade den gamle officeren i sin forna kommandoton. — Du är icke mera rädd för smitta än jag, Antoinette, gör dig ej sämre än hvad du i grunden är; sålänge jag lefver skall flickan komma och gå i mitt hem som hon vill, — hör du det.

— Jag hör — svarade hans gemål med sin vanliga köld. — Nina har alltid fått sin vilja fram. Alla karlar äro rädda för kvinnomakt.

— Jag skall noggrant iakttaga alla försigtighetsmått läkaren påbjuder — sade Nina; — om du blott visste, tant, huru lycklig jag känt mig sedan i går, skulle du nästan afundas mig.

— Svärmerska — ljöd det frammumlade svaret.

— Mitt enda villkor är att du inte svälter ut dig, barn — började generalen, — ty man är aldrig så lätt utsatt för sjukdomar som då hungern kniper, det har jag lärt af mitt soldatlif. Jag skall därför se till att du får en lämplig kost ur mitt eget marketenteri.

— Hvad du är god, morbror Max! — Nina kysste hjärtligt hans hand; där fanns nog hos denna stora koloss ett hjärta under allt hvad hans materialism lagrat däröfver.

Hvad hon därefter hade att ombesörja var att vidtala en skicklig läkare att besöka den sjuka och att sedan efter hans råd och anvisningar anskaffa medicin och stärkande saker. Timmarna flögo som minuter och aldrig hade hennes fötter burit henne så lätt som nu, tycktes det henne.

Den stackars sjuka led af en tärande och svårartad nervfeber, förvärrad af oro, brist på vård och lämplig diet, men hopp om hennes tillfrisknande gafs nog under de nya härför gynsamma förhållandena. Dagar och veckor förgingo dock innan man kunde spörja någon allvarsam förbättring och hela tiden stannade Nina kvar i det lilla vindsrummet vid den aflägsna gatan, fjärran från sitt forna lif med dess vanor och komfort, fortfarande lika lycklig öfver sin nya värksamhet, öfver att få uppoffra sig för en lidande nästa som behöfde henne.

Hvarje morgon tog hon sig en lång promenad på gator som hon aldrig förr vetat af, bland flockar af arbetare och fabriksfolk och där allting hon såg föreföll så främmande, men värdt att iakttaga; och hvarje middag kom ett stadsbud med en välfylld

korg packad under generalens egen uppsikt och rikt försedd med goda saker både för henne själf och konvalescenten. Ninas vackra ögon fylldes ofta af tacksamma tårar när hon såg denna vänliga omsorg från den käre morbrodern, hvilken klart bevisade att han som var så mån om sitt eget bästa, likväl icke glömde att sörja äfven för henne. Men när kvällen skymde, då satte sig den trogna vårdarinnan vid bädden och söfde sin trötta skyddsling till ro genom en sakta mild sång som kunnat tagas för eolsharpans skäraste toner, och under den långa mörka natten sänkte sig den heliga friden öfver hennes tacksamma hjärta.

„Herren har antagit min tjänst, — skref hon till sin engelska vän. — Han vill använda mig; välsignadt vare Hans namn! Nu ser jag åter vägen klar framför mig och med Guds hjälp skall den heller aldrig mera mörkna. Jag ämnar ej ingå i ledet af den stora sjuksköterskehär, som till mänsklighetens heder så raskt rekryteras ur de friskas krets, ty jag känner att jag kan tjäna bättre i det tysta, såsom nu. Jag skall uppsöka lidandet i de fattigaste hemmen och efter det mått mig är gifvet söka sprida tröst och sol i dem; och jag tror att jag går min Herres ärenden ty jag har ingen annan längtan än att, om också blott i gnistor, få återgälda Hans kärleks brinnande eld“.

Generalskan måste finna sig i Ninas beslut.

— Sex år har jag gått societetslifvets enformiga kretsgång, nu förmår jag det icke längre —

sade den unga flickan på sitt saktmodiga sätt. — Du har gjort allt som kan begäras, tant Antoinette, för att utbilda mig till en världsdam, men naturen låg mig emot och du har verkligen ingenting att förebrå dig. Lifvet är för kort för att slösas bort på tomt tidsfördrif, kära tant, jag kan icke försumma ett enda ögonblick af den tid som återstår mig.

Generalen gnolade på en gammal regimentsmarsch men yttrade ingenting härtill.

— Jag kan icke förstå dig — sade hans gemål om kvällen inom sofrummets lyckta dörrar; — har du inte i forna dagar hållit disciplinen vid makt bland dina trupper och straffat subordinationsbrott med största stränghet, och nu kan du inte ens styra ditt eget husfolk.

— Tror du prygel eller arrest skulle bita på Nina? — frågade generalen torrt.

— Dumheter, du vill blott inte förstå mig.

— Förlåt Antoinette, men jag är så att säga sömnig och då slappas kanske uppfattningen en smula.

Generalskan fnös af harm: — Hela världen skrattar ut oss för Ninas dårskapers skull och man säger allmänt att hennes hjärna inte är normal; själf vet jag verkligen ej hvad jag skall tro.

— Att jag gäspar käken ur led är åt minstone ett faktum som du kan lita på — mumlade generalen förargad; — om människor som ingenting annat begära än att gå omkring och göra godt äro galna, så tänker jag för min del, att jorden vore bra mycket lyckligare om den vore befolkad af idel sådana galningar. Sof sött Antoinette! — den sista meningen

förlorade sig i en långt utdragen gäspning och nästa minut sof den gamle brumbasen verkligen till sin gemåls förtrytelse.

Medan detta afhandlades i hennes gamla hem, vakade Nina redan hos sin tredje patient, en liten moderlös pys, i ett öfverbefolkadt rum där hennes arbete var ytterst försvåradt utan att hennes ifver därför minskades. Och från denna tid fanns det icke mera någon hvila för henne och hennes arbetsfält vidgades beständigt.

Sällan och på korta besök vände hon åter till morbrodrens hus och skrifarbetet blef skjutit åt sidan, ty den personliga insatsen i hennes lifs värksamhet betydde nu för henne mera än de många föreningarna som ju lefde och blomstrade äfven henne förutan. Det var märkvärdigt huru lätt hennes plats i dem blef ersatt, men hennes stackars sjuka, hengkära, kära hjälplösa barn, för dem var hon behöflig, outhärlig. Och i de torftigaste hemmen, bland de till samhällets botten djupast fallna där allt eländets stoff till sist sjunker ned, där var hennes väna gestalt och varma blick den sista ljusstrålen som från hoppets glömda höjder, lyste vägen fram mot dödsskuggornas dal.

Engång då generalen skadat sitt knä var det Nina som genast skyndade hem för att vårda honom. En dotters hand hade aldrig kunnat göra det med större ömhet, och när hon böjde sig ned vid hans hvilstol och lade förbanden så mjukt och lätt att den gamle mannen aldrig känt en så mild beröring, då strök han ovilkorligen med handen öfver hennes mörka hår.

— Tröttnar du aldrig vid ditt tunga arbete, barn?

— Aldrig, morbror Max — svarade hon med strålände ögon.

Generalen såg länge på hennes mot honom höjda ansikte, han tyckte sig däri finna ett uttryck, som han icke sett förut.

— Vet du hvad jag tror — sade han; — jo, att det här knäet aldrig blir bra och att mitt gamla trögt klappande hjärta inte så alltför länge mera skall slå sina tunga slag. Lofva mig att jag får sluta mina dagar med din lilla kära hand i min och din ljufva blick som mina bristande ögons sista jordiska syn.

— Ack ja, käre morbror; men det dröjer, hoppas jag, ännu länge till dess, du är så stark och jag tror inte att mitt lif blir långt.

— För Guds skull, känner du dig svag eller sjuk? säg det barn — utropade den gamle officeren med ovanlig häftighet. Men Nina lade lugnande sin hand på hans arm: — Nej, nej, jag har aldrig varit så frisk som nu, det är bara en röst inom mig som drifver mig att hasta framåt, att aldrig hvila, för att hinna med så mycket som möjligt innan . . .

Hon afslutade icke meningen och generalen vände sig bort. Han visste nu att Ninas rena drag liknade en engels och att det uttryck han funnit däri, hade sitt ursprung ofvanifrån.

Två veckor senare var knäet friskt och den gråskäggige krigsbussen vid sitt vanliga lynne då Nina sista gången besökte honom såsom sjukvårderska.

— Nu får du inte vänta mig så snart igen — sade hon vid afskedet. — Jag har en stackars tyfus-sjuk att vårda; — det går en ledsam epidemi i staden, men jag skall nog hålla mitt föfte till tant Antoinette.

— Gå inte barn, jag är rädd om dig — han tog hennes hand som för att hålla henne kvar. Men Nina blott såg på honom med en obeskriflig, varmt talande blick och strax därefter var hon borta.

Ännu några korta stunder af trofast tjänande och Ninas dödsaning skulle blifva verklighet. Outtröttlig vid sjukbäddarne och utan fruktan för den sista gästen, mötte hon slutligen en enslig natt under en dyster dödsvaka, den kallelse som ingen lefvande får motstå. Hon ville inte blifva flyttad därifrån. — Jag har lefvat så lycklig bland mina fattiga, låt mig också dö bland dem — bad hon, och där var ingen som vägrade hennes bön. Också blef striden endast kort och kampen var snart utkämpad. Hennes „kära hjälpbehöfvande barn“ kände sig stolta öfver denna hennes sista jordiska önskan. Den tycktes dem i sig innesluta hela hennes rika kärlek till dem.

Hon led ej mycket och var mest medvetlös, då och då framhvisande ett ohörbart språk kanske upptecknad af osynliga händer för „den stora bokens“ blad, och sålunda drömmande, ingick den verksamma anden till det goda samvetets eviga hvila.

Otaliga voro de skaror som följde den döda till hennes sista hvilorum. Präktiga vagnar, eleganta sorgdräkter och praktfulla kransar syntes främst i den långa processionen. Därefter följde i ändlös mängd anspråkslösa åkdon, tarfliga fotgångare och blyga enriskransar, och sedan formfulländade tal i högstämnda ordalag vid grafven skildrat den afsomnades sällsynta själsegenskaper och ädla livsverk-samhet, hennes stora begåfning, frikostiga gifmild-het och oförtrutna arbete i filantropins tjänst och den dyrbara blomsterhyllningen blifvit nedlagd för det som Nina själf kallade sitt „döda arbete“ — höljdes grafkullen i mångdubbla hvalf af enrisets gröna matta fuktad af saknadens tårar, vältaligt tolkande de ringas i samhället tack för den „lef-vande kärlekens“ outtröttliga arbete. Och högre än de skönt klingande loftalen steg från denna enkla gärd tacksägelsens lofsång mot den djupblå Maj-himlen. Ty genom detta enda älskande hjärta hade klyftan mellan samhällets så skilda lager lättare blifvit fylld än genom filantropins mest storartade utjämningsförsök. De kände det, dessa tysta hopar som stannade kvar hos den döda långt sedan de präktiga vagnarna rullat bort från den stilla kyrko-gården där lärkorna jublande höjde sig mot skyn, likasom ville äfven de ena sig i de församlades tysta lof och tack för det dyrbara lån de här för evigt återlämnat i den store Gifvarens hand.

— Stackars Nina — sade man, då de fina begraf-ningsgästerna voro hemma igen; — hon var en

svärnerska, men god och välgörande på sitt sätt. Skulle hon blott inte på de sista åren blifvit smått vurmig af sina excentriska idéer. Det är alltid lyckligt när sådana stackars varelser få sluta i tid, — man vet aldrig huru långt de kunna gå i sina fantasier. —

Den gråhårige prästen som jordat den hädangångna återvändande tankfull tillbaka till staden. Han tänkte på den dag då hon kommit till honom och sökt hans råd. Hade han gifvit henne hvad hon behöfde? Den frågan låg nu och tyngde på hans hjärta. Han visste att hon hade lidit och han hade sett hvar och huru hon funnit tröst, och när han tänkte på hennes arbete i barmhärtighetens tjänst, då kunde han ej annat än böja sitt hufvud likasom folket ute vid grafven och tacka Gud för den döda. „Gåfvorna äro mångahanda men anden är en“ — ljöd det högt inom honom. Aldrig mera ville han slå kärlekens arbete i bojor, då detta framdrefs af Kristi anda, tvärtom skulle han däröfver nedkalla Guds rikaste välsignelse.

På den enkla vård som enligt Ninas önskan restes öfver hennes sista hvilorum stod icke ens hennes namn, utan blott de ord hon själf så ofta med jubel yttrat:

— „Af blotta nåd en Herrans tjänarinna“. —

UR MÄNSKLIGHETENS TRAGEDI.

Fem och tjugu år lågo bakom mig, år af arbete och möda, allt sedan den lille parfveln från fattigmans låga tjäll började sin sträfsamma bana framåt mot kunskap och oberoende. Att jag hade naturliga mekaniska anlag sluter jag till af några små drag från min tidigaste barndom, då leken med gamla lås, sönderbrutna nycklar och järnskrot, som de små fingrarna oförtrutet omformade till hvarjehanda högst besynnerliga konstruktioner, utgjorde mitt käraste tidsfördrif. Således blef där intet tvifvel om håg och kallelse. Jag erhöll plats som springpojke på en mekanisk verkstad å hemorten, blef en försvarlig smed, en tämligen skicklig finsmidesarbetare och avancerade sålunda högre och högre upp. Maskinist har jag också varit en kortare tid, men till tekniska högskolan kom jag först som äldre och det i utlandet. Det blef den lyckligaste tiden i mitt lif. Jag riktigt kastade mig

öfver arbetet för att kunna tillgodogöra mig det gynnsamma tillfällets alla möjligheter, och jag vågar säga att mina vitsord blefvo goda, tack vare dessa allvarliga bemödanden. Vid samma lärovärk voro äfven några andra landsmän med hvilka jag tillbragte glada fristunder i den vackra tyska staden. För öfrigt gjorde jag ej många bekantskaper. Andra året af min vistelse därstädes, förde slumpen mig dock in i en bildad familj, släktingar till vår vänliga värdinna. Det var egentligen min sångröst som förmedlade bekantskapen och då denna en gång var gjord, tyckte jag då, att det var det lyckligaste som någonsin kunnat hända mig, ty i huset fanns en tjuguarig dotter, den täckaste unga tärna jag hittills mött på min väg. Hon var mycket musikalisk och det var sången som först och förnämligast närmade oss till hvarandra.

Då man är ung har man svårt att under en antagen mask dölja sina känslor och mina kamrater voro snart på det klara med huru jag hade det. Margrete — så hette min utkorade — och jag hade redan genom ögonens lätt uttydda språk gjort oss förstådda den ena af den andra, men ju varmare jag blef, desto kyligare visade sig den unga flickans föräldrar. De voro visserligen fortfarande vänliga och gästfria, men likasom skyggt tillbakadragna i sitt sätt mot mig och tycktes märkbart vilja hindra Margrete och mig att sällskapa med hvarandra.

Jag hade dock fattat mitt beslut. Mot hvilket pris som hälst ville jag söka förvärfva mig min täcka Gretchens hand, och när jag föresatte mig någonting af hela min själ, var jag också van att

kämpa mig fram till målet. Innan jag ännu avslutat min kurs, stod jag sålunda en dag i professorsnors studerkammare och framförde modigt, om också med en inre bäfvan min begäran. Men aldrig har jag sett en människa så upprörd som Margretes far, sedan jag talat till slut. Hans ansikte var alldeles dödsblekt, han vred sina händer och såg så förtviflad ut, som om jag nedkallat den största olycka öfver både honom själf och hela hans hus. Slutligen återfick han själfbehärskning nog att kunna tala, till en början dock stammande och lågt.

— Jag är en hederlig man och därför framförallt skyldig att säga er sanningen — sade han och strök med näsduken öfver pannan därå kallsvetten pärlade i stora droppar. — För fem år sedan var vår Grete illa sjuk, hon kämpade länge mellan lif och död utan att läkaren kunde förutsäga om där fanns hopp eller ej. Ändtligen började hon förbättras. Det var en tokayerkur som räddade hennes lif. Hon blomstrade upp; men detta hälsomedel hade emellertid stått henne dyrt. Hon bibehöll därefter en rent af sjuklig begärelse efter den retelse som gifvit hennes domnade krafter nytt lif. Till en början endast log läkaren åt våra observationer, men begagnade omsider en behandling, som utan hennes egen vetskap borttog den olyckliga böjelsen. Hon ansågs botad, men har sedan dess haft ett recidiv, ja, kanske noga taget två — han strök sig åter öfver pannan. — Doktorn hoppas att ingen fara mera föreligger, men hedern framförallt, och aldrig skall en man anklaga mig för att ovetande hafva fått en alkoholist till hustru.

Då gubben slutat tyckte jag han föreföll mig tio år äldre än förut.

Naturligtvis blef jag något häpen öfver hans meddelande, men på det hela taget berörde det mig ej så djupt som man kunnat förmoda. Att tänka sig denna unga af hälsa strålande flicka i något det aflägnaste samband med alkoholismens förbannelse föreföll mig så paradoxalt att jag omöjligt kunde fästa minsta afseende vid berättelsen därom. Det som varit hade jag för resten ingenting att skaffa med, blott framtiden tillhörde mig. Då jag alltså vidhöll min önskan, skänkte mig professorn af fullaste hjärta sitt bifall, på samma gång han såg helt frigjord ut efter den obehagliga be-kännelsen.

Nu följde en härlig tid af jublande lycka och framtidsperspektiv i rosenrödt. Då jag slutat min kurs med goda intyg öfver teknisk skicklighet, reste jag hem för att se mig om efter någon anställning, och jag hade hvad man kallar tur. Platsen vid en nyanlagd fabrik blef mig erbjuden; lönen var nöjaktig och förverkligade min önskan att kunna bygga eget bo och till hösten få hemföra min lilla Margrete.

Då jag den första tiden efter vårt giftermål om kvällarna gladt ilade hemåt i väntan på min hustrus varma välkomsthälsning, undrade jag mången gång att jorden kunde bära så mycken sällhet. En afton — vi hade då varit gifta något öfver fyra månader — fann jag henne icke på den vanliga platsen med handen på låset färdig att öppna tamburdörren när hon hörde mina steg i trappan.

Hon kom icke ens emot mig, ehuru jag vid mitt inträde såg att hon satt vid fönstret i vårt vardagsrum.

— Godafton Margrete! — sade jag.

— Godafton — svarade hon med en underligt belagd stämma.

— Skulle du ej ha lust att göra en promenad, det är så härligt månsken i kväll — fortsatte jag aningslöst. Hon reste sig, men jag såg därvid att hon vacklade och måste taga sig stöd mot bordskanten.

— Du är sjuk Margrete! — utbrast jag förskräckt. Men när jag kom tätt intill henne och vid fullmånens sken som klart lyste in i rummet såg hennes blossande kinder och irrande blick, greps jag af en obehaglig förnimmelse om den sanning jag ännu sökte drifva ifrån mig — min hustru var berusad.

Jag minnes nu att vi varit mycket muntra vid vår lilla middag på tumanhand med en gammal kamrat som besökte staden på genomresa till utlandet, också han i och för tekniska studier. Till slut hade jag skickat vår lilla tjänsteflicka till närmaste vinhandel efter en flaska sherry och vi hade drukkit gästens afskedsskål, med det särskilda tillägget från mig, att han därborta måtte finna lyckan, såsom jag det gjort. Jag var ingen vän af spirituosa, min vän ej håller, hvardera hade vi genom hårda försakelser brutit vår väg genom lifvet; — mera än hälften af buteljen blef outdrucken kvarlämnad på skänken.

Jag skyndade instinktmässigt dit, — flaskan var tom. Jag minnes ej riktigt, men jag tror inte

jag vågade draga några slutsatser af hvad som händt den aftonen, utan hjälpte blott min hustru till sängs och fattade den fasta föresatsen att aldrig mera ha en vinbutelj stående till hands i hemmet.

Följande morgon var hon litet trött och dåsig. Ingendera af oss yttrade något om det som passerat föregående dagen, och för att lifva upp henne, tog jag Margrete om kvällen ut på en konsert samt försökte så vidt möjligt, att arbeta hemma återstoden af veckan. Det lilla molnet tyktes snart vara spårlöst försvunnet, men dykte emellertid åter upp ett halft år senare, efter en bröllopsfest hos min chef, där champagnen flödade i strömmar. Jag erinrade mig efteråt att min hustru var mycket tyst under hemfärden och att hon morgonen därpå icke hade vaknat förrän jag begaf mig till kontoret. När jag återvände middagstiden låg hon ännu och på bordet vid sängen stod ett tomt vinglas.

Det föreföll mig såsom hade hon då jag kom tänkt kasta sin näsduk öfver detsamma, men ångrat sig. Sedan sade hon att hon mått illa hela natten, hon hade ätit lax som hon aldrig kunnat rätt fördrä och nu på förmiddagen hade vår vänliga grannfru, kaptenskan Jansson, hemtat henne ett litet glas cognak som gjort henne nästan frisk. Hon steg också upp och höll mig sällskap vid bordet, men flere dagar efteråt sof hon då jag kom hem, och ehuru jag icke ville tillstå det ens för mig själf, gick jag omkring med en hemlig misstanke mot den välmenta grannen och hennes „lilla glas“ cognak.

Och från denna tid började lätta ovädersmoln åter och åter uppstiga på vår lyckas himmel utan

att jag förmådde utgrunda orsaken därtill. Dagar, ja veckor, kunde Margrete vara den gladaste bland de glada, flitig som ett bi vid arbetet och ett mönster bland husmödrar, men det kom kvällar då hon satt i gungstolen halfsofvande och med röda kinder, och morgnar då hon inte kom sig för med något utan gick omkring och såg olycklig ut, alldeles som om hon — så föreföll det mig — skulle längtat efter min bortgång. Det var på den tiden jag började finna allt flere oklara poster i hushållsbooken och upptäckte att vår lilla tjänsteande i vinhandeln tagit två flaskor cognak på kredit. Men trots allt detta höll jag hoppet uppe, och när den hemska tanken om ett förskräckligt olycksöde någon mörk stund kom öfver mig, behöfde jag blott tänka på min unga vackra hustrus glada leende och trohjärtade blick för att få alla dystra aningar drifna på flykten.

Jag hoppades också då på en tillökning i vår lycka, något som äfven gick i fullbordan följande sommar, då vår lilla flicka såg dagens ljus. Margrete var en förtjusande mamma och uppgick med glömska af sig själf helt och hållet i vården om barnet, som i mina förälskade ögon naturligtvis var ett litet underverk. Ända till julen var detta lilla bylte af hvitt och spetsar med det rosiga runda ansiktet och de små roliga knytnäfvarna våra dagars tanke och våra natters dröm. Men helt plötsligt och oväntadt slöto sig de oskyldiga ögonen till dödens långa sömn. Doktorn sade att barnet dött af svaghet, underligt nog, menade han, då modren var så ung och stark. Jag fruktade då att sorgen skulle

medföra en ännu mörkare skugga till vårt hem. Så tycktes likväl icke ske, åtminstone ej den första tiden. Dock tror jag att man från denna grund kan härleda ett par påtagliga, om också först längre fram mera synbara tecken till ett allvarsammare recediv af Margretes gamla onda, än något af de föregående det varit. Och då jag blef fullt medveten därom, trodde jag mig bäst kunna hjälpa min stackars hustru genom att öppet med henne tala om den hotande faran.

Jag berörde ämnet så försiktigt som möjligt och med all den ömhet hvaraf mitt hjärta var mäktigt. Ty jag älskade ju min unga hustru så varmt och kämpade tillika för mitt lifs lycka. Margrete snyftade i mina armar.

— Hjälp mig, hjälp mig — bönföll hon; — du vet inte huru svår min strid är och huru jag gång efter gång känner mig allt svagare i kampen.

Stackars, stackars barn!

Hon ryggade emellertid tillbaka för att rådgöra med en läkare och sanningen till heder hade äfven jag motvilja därför. Det var som att blotta ett hemskt sår för en främmande blick hvars fasa skulle fördubbla vår egen fruktan. Vi upptogo således kampen på tumanhand, med allvarligaste föresatser och den bästa vilja, och jag hade en alldeles säker förnimmelse af att vi måste lyckas, till dess jag genom en förkrossande upptäckt plötsligt och för alltid väktes ur denna villa. Margrete hade bedragit mig; hon hade öfverlistat min vaksamhet och gifvit vika för sitt begär. Och detta, att hon gjort

det i smyg, bakom min rygg så att säga, fullt medveten om det orätta däri, gaf mig en förfärlig visshet om att hennes olyckliga onda redan fört henne ett långt steg nedåt på den moraliska slapphetens-sluttande ban.

Från denna stund begynte hoppet, om än en och annan gång svagt upplifvadt, alltmera vissna i mitt bröst.

Oftast i smyg, stundom också öppet, började hennes böjelse antaga allt större proportioner och hon begagnade sig af alla upptänkliga möjligheter för att tillfredsställa den. Hon använde så sinnrikt uttänkta skäl, så fint hopspunna intriger, så mycken list och förställning för att nå sitt mål, att det var alldeles omöjligt att förekomma eller genomskåda henne. Då hennes begär efter alkohol var starkast fanns där inga hinder som kunde afskräcka henne, dessemellan var hon stilla och förödmjukande undergifven mig och mina önskningsar, i det minsta som i det största.

O! hvilka dagar af lidande, hvilka nätter af kval för oss båda. Hvilka stunder af förtviflan, då hon låg vid mina fötter anropande mig om förlåtelse och bönfallande mig att icke öfvergifva henne!

Vid denna tid kom underrättelse om min gamle svärfaders död. Hans enka och en vanför son blefvo lämnade i mycket knappa ekonomiska förhållanden. Sorgebudskapet smärtade mig uppriktigt, ty som jag ej hade något att förebrå den hederliga gubben, hade ett godt förstånd alltid ägt rum oss emellan, och jag hade blott i förmildrade ordalag — utan

att beklaga mig — omnämnt för honom Margretes återfall. Emellertid hade jag under det senaste året gått och rufvat på ett förslag att sända min hustru för någon längre tid till hennes anförvandter, i hopp att detta ombyte kanske skulle lända henne till nytta. Nu förföll själfvallet denna plan. Den följande vintern blef emellertid så plågsam med ideliga upprepningar af sjukdomen, upprättelse, scener och gråtparoxysmer, hvilka sistnämnda mera än allt annat marterade mina nerver, och jag fruktade alvarsamt att äfven min hälsa skulle taga skada häraf.

Jag hade ingen matlust, led af uthållande sömnlöshet och nödgades ofta försumma mitt arbete. Ja, stundom föreföll det mig nästan såsom om jag lidit mera af sakernas sorgliga tillstånd än Margrete själf, ty trots hennes ångest och tårar, inträdde en viss slöhet allt mera och mera i hennes känslolif. Det kunde ej längre förnekas. Efter mycket grublande beslöt jag mig därför att upptaga ett lån och sända min hustru till en för alkoholisters botande berömd anstalt i utlandet. Jag hade tagit noga reda på allt som rörde patienternas där behandling och hört läkaren på det bästa rekommenderas. Detta var ett sista försök, men det måste göras.

Lyckligtvis hade Margrete ingenting att invända mot resan och förrän sommaren kom, hade jag fört henne till ort och ställe.

Månad efter månad förgick, tre, fyra, sex; — kostnaderna vid anstalten voro dryga, men jag tyckte att jag gärna skulle uttömt alla mina till-

gångar blott jag fått visshet om att detta förfärliga vidunder som härjat vår sällhet, för alltid blifvit tillintetgjordt. Så länge Margrete stannade därborta var det också såsom ett halmstrå af hopp att hänga fast vid; i dödsångesten griper man ju äfven efter ett sådant.

Ungefär ett år senare kom Margrete tillbaka, något bättre, men ej botad; hennes fysik var redan alt för starkt angripen och hennes själstillstånd icke mera fullt normalt.

Jag har icke mod att skildra de följande årens elände. Nu var det icke längre ett vacklande mellan hopp och fruktan, — det fanns intet annat tillstånd än en stadigvarande förtviflans. Gång på gång såg jag vårt hem, vårt lilla trefna bo härjadt och besudladt; djupt förkrossad såg jag mig äfven i ekonomiskt hänseende bragt till ruinens brant, såg min kärleks fagrade dröm, min unga vackra hustru förnedrad under djuren, släpad i smutsen, afskyväckande och ömkansvärd tillintetgöras sista skymten af gudomsbelätet i människans anlete.

Jag vet att jag har felat mot henne genom bristande tålmod då min fördragsamhet sattes på alltför hårda prof; men Gud vet äfven, att jag försökte hålla ut i det längsta.

Då jag kände att jag själf måste duka under för min olycka i det jag greps af en långvarig och svår nervåkomma, fattade jag mitt beslut att lagligen skilja mig från den arma varelse, som jag icke mera kunde förmå mig att kalla hustru, och genom en människovänlig kvinnans försorg kunde jag med mina hårdt anlitade sista resurser för-

skaffa henne en fristad långt borta på landet, bland enkla, godsinta personer som åtog sig att se om henne.

Då jag tillfrisknade från mitt långa lidande erfor jag för första gången på många år en halft omedveten känsla af lättnad och befrielse. Det var som om jag vaknat upp från en plågsam och fasa-väckande dröm. Jag hade öfverenskommit med den ofvannämnda ädla kvinnan att genom henne få årligen öfversända medlem till den olyckliga sjukas underhåll, utan att något meddelande från henne skulle komma till min kännedom. Såret var ännu alltför färskt och smärtade alltför djupt för att tåla vidröras.

Jag återupptog arbetet, men på en annan plats, och sedan jag afyttrat ända till den minsta småsak af det som engång utgjort mitt hem, började jag, så att säga, en ny sida i min lefnadsbok. Med hvilka brustna förhoppningar är lätt att föreställa sig!

Sålunda förflöto några år. En vår företog jag mig i och för min nuvarande verksamhet en längre studieresa till utlandet och då jag återkom hem, mötte mig underrättelse om att den redan längesedan för världen döda nu omsider därborta i den fjärran landsorten, efter lifvets sorgfyllda kamp slutit sina ögon till dödens eviga ro. Hvile hon i frid, hvem är jag att jag skulle fälla dom öfver den döda!

Mina senare lefnadsöden höra icke hit. Jag har blott i korta, enkla drag berättat denna historia ur det förflutna, icke för att väcka ett medlidande som — om än huru finkänsligt skänkt — i detta fall alltid kännas svårt att mottaga. Nej, jag har talat om min olycka först och främst emedan denna betydelsefulla sak, alkoholismens bekämpande, nu står på dagordningen och allt som på ett eller annat sätt berör ämnet kan tjäna till att belysa en eller annan sida däraf. Sedan för att påpeka huru denna last tillika, i otaliga fall, måste och bör betraktas som en förskräcklig sjukdom och öppet behandlas som en sådan; och slutligen för att visa huru fruktansvärdt det är att på något sätt — äfven i bästa afsikt — missbruka alkoholens användning.

Häldre se en älskad varelse bäddas i grafven, än mottaga en tillfällig förbättring genom medel som kunna medföra olycksbringande följder för framtiden, ty återupprättelsen är alltid svår, alltid förenad med bitter kamp, emedan det som erfordras för det ondas besegrande — en fast vilja, moraliskt mod och järnhård beslutsamhet — just genom samma onda från början förstöres och den i grunden starkaste fysik med hvarje återfall försvagas.

Fredsvännernas arbete är af världshistorisk betydelse till mänsklighetens gagn och har äfven ett gudomligt löfte om uppfyllelse enligt den gamle siarens förutsägelse: — Allt krig med storm och blodig klädnad skall af eld förtärdt varda. Men striden mot alkoholismens förbannelse, hvars gift dödat tusende och åter tusende unga lif, härjande

den mänskliga sällhetens paradis lika skoningslöst som krigets blodiga gissel, denna strid må hvarje tänkande medborgare betrakta såsom ett heligt krig och upptaga den såsom en plikt mot samhället. Ty för att det rätta må vinna herraväldet på jorden måste kampen mot ondskan fortgå intill dagarnas ända.

HURU VI MÖTTES.

„Att mötas och skiljas är livets gång.
Att skiljas och mötas är hoppets sång“.

Jag hade tillbragt sex dagar vid Sundet, andats hafsluft på Klampenborgs sjöverandor och ströfvat omkring under Dyrehavens lummiga kronor där de smidiga rådjuren makligt betade, orädda betraktande de förbigående.

I hotellet var det fullt med sommargäster, hela familjer som slagit sig ned här för några veckor, ensamma damer och äldre herrar; dessutom ungdom af båda könen som promenerade, redo och flirtade, såsom det plägar sed vara vid badorter af alla slag, både utomlands och här hemma. Det var stundom rätt intressant att i tysthet gifva akt på de olika grupperna, eller på några enskilda individer som föreföllo mer än vanligt karakteristiska. Tyvärr förminskar vår nivellerande tidsålder detta antal mer och mer, men någon gång möter man dock en typ som väcker uppmärksamhet, ett ansikte som drager blicken till sig.

En afton satt jag på hotellets veranda lyssnande till musiken som från restaurationen vid sjön trängde upp till oss. Det hade nyss regnat och marken var så genomfuktig att jag föredrog verandans torra brädgolf framför den våta sanden därnere. Dessutom var här i dag ovanligt tyst, ty de flesta af kurgästerna hade gjort „en vogntur“ till Skodsborg och endast några äldre damer samtalade stillsamt i ett hörn vid sina stickarbeten. Jag hade tagit en bok och läste då och då en sida, medan jag däremellan lät blicken ila längs vägen nedanom, eller bort öfver Sundets böljor som glittrade i solljuset; det var nämligen en ovanligt vacker kväll. Plötsligt hörde jag ett svagt buller bakom mig och en behaglig röst som på tyska yttrade: — Nu har jag det godt, Anna, nu kan du gå och andas en smula frisk luft ty jag behöfver för ögonblicket ingenting.

Jag vände mig om, tidsnog för att se en ung, som en tjänarinna anspråkslöst klädd flicka aflägsna sig genom den motsatta dörren. Alldeles i min närhet stod en låg soffa och omhöljd af filtar samt stödd af kuddar satt eller snarare halflåg där en annan ung flicka, så fin och späd, så blek och eterisk, att hon vid första anblicken föreföll lik en andeuppenbarelse. Jag kunde knappast slita min blick från henne, men för att ej på ett oangenämt sätt störa främligen som tydligen var en sjukling eller konvalescent, låtsade jag åter fördjupa mig i min bok.

Ofrivilligt smög sig dock ofta ett förstulet ögonkast bort till grannen som förhöll sig mycket stilla ända tills hennes mörkröda fottäcke — halt till följd

af det glänsande sidenfordret — med ett litet prassel föll till golvet.

Jag kunde se huru hon bemödade sig om att med yttersta fingerspetsarna fatta uti det för att återställa det på den rätta platsen, men denna lätta ansträngning framkallade en bjärt feberrodnad på de bleka kinderna, tecken till stor kroppslig svaghet.

Likasom utmattad sjönk hon tillbaka mot kudarna. Då reste jag mig och erbjöd henne mitt bistånd, tacksam för ett så gynsam tillfälle att närma mig den obekanta. Hon mottog min uppmärksamhet med ett förtjusande leende som likt en solstråle upplyste hela hennes ansikte och gjorde det nästan barnsligt ungt. Ett litet samtal utspann sig nu oss emellan och så var bekantskapen gjord.

Hon hade kommit hit för par dagar sedan men varit så trött efter resan att hon legat till sängs allt sedan dess, och först nu på kvällen hade solskenet lockat henne ut. Mor och bröder voro med på „vogneturen!“ de ville nog icke lämna henne, men hon hade öfvertalat dem så mycket, ty hon hade ju Anna, Anna som varit i deras hem från det hon var en liten öfvergifven stackare utan huld och skydd, och som vuxit upp som hennes leksyster, så att hon nu var lika mycket vän som tjänarinna och en alldeles öfverträfflig sjuksköterska.

Naturligtvis gällde en af mina första frågor den unga flickans hälsa. Det vackra leendet som upplyst hennes drag slocknade plötsligt och ett vemodigt uttryck lade sig kring den täcka munnen.

Hon var sjuk sedan två år tillbaka efter ett svårt fall under en ridt; det var något fel i hennes

rygg, men doktorn trodde att det onda kunde öfvervinnas med tiden. Det var någonting i rösten som motsade orden och hennes blick såg förbi mig långt ut mot hafvet.

Oaktadt hon var en främling om hvars existens jag för några timmar sedan icke haft en aning, slog mitt hjärta efter denna korta sammanvaro sympatins varma slag för henne. Jag tog hennes hand och tryckte den sakta och åter fick jag som lön det tjusande sjäfulla leendet, men några minuter senare kom den påpassliga tjänarinnan och trots en svag protest, förde sin kära sjukling tillbaka in, just som solen sjönk i en disig molnbädd vid horisonten.

Den följande dagen återsågo vi hvarandra i trädgården, där jag blef presenterad för hennes mor, fru v. S., en storväxt och ståtlig, men i mitt tycke något trivial dam, som likväl blef sympatisk genom den ömhet hon visade sin sjuka dotter. De två bröderna, den äldre en ung tjänsteman, den yngre student, gjorde jag också bekantskap med. De strålade af hälsa och gemüth och det trots att den senares ansikte genom talrika ärr och skåror vittnade om ett ganska vildt studentlif. De hade nära släktingar i „byen“, en onkel och tant och så en kusin, godsägare på Själland, med stora och vackra besittningar. Det var nu egentligen för att kunna vara tillsamman med släktingarna familjen kommit hit från Berlin och fört den sjuka flickan med för att få andas hafsluft vid Sundet.

På eftermiddagen anlände äfven de omtalade anförvandterna, en trefflig moderlig fru af den äkta danska typen med ett godt småleende för enhvar hon mötte, en gammal gråhårig herre, och så den unge godsägaren, stor och robust och i mitt tycke ej vidare intresseväckande.

En glad stämning tycktes råda i det lilla sällskapet som samlats i en skyddad vrå under bokarna och min vän från i går var synbarligen medelpunkten för allas omsorger och välvilja. Isynnerhet föreföll det mig som om kusinen visat henne en mer än broderlig uppmärksamhet.

Jag talade ej mycket med den sjuka flickan under den närmaste tiden, ty hon var ständigt omgifven af de sina, och jag ville ej genom ett kanske ovälkommet intrång störa den förtroliga kretsen, ehuru det visserligen hände att Agnes — min nya bekantskap — flera gånger sände mig en inbjudande blick då jag passerade förbi.

Efter det gamle herren med fru återvändt till staden, stannade sonen kvar och visade sig beständigt vid sin kusins sida. En morgon då jag återvände från badet, fann jag henne sällsynt nog allena, och hon bad mig då så enträget att en stund sitta ned hos henne. Hon började — litet plötsligt tyckte jag — berätta för mig om sin barndomsvänskap för kusinen. Huru god han alltid varit mot henne, huru han burit henne på sina starka armar när hon var ett litet pyre, öfver alla djupa diken och branta vallar och huru han plockade blommor och bär åt henne och försvarade henne mot en galen hund som engång angripit henne.

Bröderna hade visserligen båda alltid varit mycket ömma mot sin enda lilla syster, men så snäll som kusin Paul var ändå ingen annan. Hon talade nästan med en viss ansträngning, det var som om hon riktigt velat grundligt öfvertyga mig om hans förträfflighet och fruktat att han icke skulle gjort något öfvervældigande godt intryck på mig som främling.

När hon slutat sade jag därför med ett litet menande leende, att den unga herr'n i henne hade en vältalig förespråkarska. Hon rodnade lätt. — Alla de mina äro äfven mycket fästade vid honom — sade hon hastigt.

— Och han — vid er! — Orden undsluppo mig nästan ofrivilligt och jag fruktade att Agnes skulle illa upptaga dem, men hon blott smålog och såg sedan åter med sin drömmande blick bort i fjärran, inom en sekund liksom långt skild från det närvarande.

Hvad tänkte hon på i sådana stunder? Hvad drömde hon väl om, när hon låg där allena och med vidöppna ögon likasom trånadsfullt skådade ut i rymden? Det var frågor jag mången gång ställde till mig själf då jag obemärkt betraktade hennes ljufva, bleka ansikte. Det låg någonting så andelikt fint och skönt öfver henne, att jag ofta tyckte henne redan vara halft borta från denna oroligt jäktande värld med alla dess planer och förhoppningar, och likväl anförtrodde Agnes mor mig en afton att hennes dotter och den unga godsägaren så fort hon blef bättre skulle fira bröllop. De voro visserligen ännu icke egentligen hvad man

kallar förlofvade, men man hade från deras barn-dom utsett dem åt hvarandra och hela släkten betraktade partiet som synnerligen lämpligt och passande.

Jag var naturligtvis tacksam för förtroendet, men kunde icke låta bli att inom mig undra öfver huruvida den ena af kontrahenterna värligen motsåg denna förening såsom en sammanfattning af lifvets högsta lycka, huru vänligt hon än bemötte den verkligen starkt „verliebte“ kusinen.

Följande vecka reste han på några dagar hem för att se om sitt jordbruk, som fru von S. meddelade mig, och jag kunde ej annat finna än att Agnes föreföll gladare och likasom befriad från någonting tryckande då han var borta. Ja, kusin Pauls alla utmärkta egenskaper till trots kunde det ej förnekas att han var något tråkig och mer än lofligt hvardaglig.

En eftermiddag, då Agnes förmått mor och bröder att öfvervara en konsert i „byen“, såg jag henne ligga allena i trädgården med en portfölj utbredd på det röda hviltäcket. Jag tvekade att närma mig henne, men hon vinkade mig till sig och bad mig säga mitt omdöme om en teckning som hon höll i handen.

Det var ett manshufvud med djärfva, energiska drag, bred panna, djupt liggande ögon och en vacker rak näsa, men det som framföralt fängslade betraktaren var själfva uttrycket, det djupt tragiska innerst i de mörka ögonen och kring den af smärta skälfvande munnen, som utan ord berättade en hel historia af gränslös sorg.

— En konstnärshand har tecknat denna bild och därtill en som själf kämpat och lidit! — utbrast jag impulsivt. Det blixtrade till i den sjuka flickans ögon och hennes kinder flammade till i purpurglöd.

— Ja, han är en konstnär med Guds nåde, det tror jag förvisst, om än hela världen skulle förtaga honom denna ära! — utropade hon lidelsefullt, och med en kraft som jag knappast tilltrodt den svaga kroppen reste hon sig från soffan. Ögonen strålade och hela hennes varelse andades varmt pulserande lif; sådan hade hon nog varit en gång, ja, ännu helt nyss, förrän olyckan kom och krossade Skaparens dyrbara mästerverk.

Och nu började hon tala, lifligt, energiskt, och hennes varma själ framlyste därvid i hvarje ord.

— Ser ni, han hör inte till dem som kunna tränga sig fram i världen, tvinga sig till publikens gunst, därför att han inte har tillräckligt tro på sig själf utan alltid sträfvar efter större fulländning, ja fullkomlighet, i sina verk. Men är icke just detta den rätta storheten, är det icke snillets sanna känemärke att aldrig slå sig till ro i själfbelåten egenkärlek utan ständigt sträfva efter att nå det högsta idealet, under det att man frambringar det ena arbetet härligare än det andra!

Jag nickade bifall.

— Sådant kan dock vår krassa tid icke uppfatta — fortsatte hon en smula bittert. — Allting skall mätas och vägas efter den materiella måttstocken. Jag tror helt säkert att idealismen i lifvet är död; och likväl är det så skönt att höja sig öfver

alla lumpna beräkningar, all småsinnad afund till renare och högre sfärer där man kan andas fritt och se allting i stort. Och just detta kan *han* mera än andra, han som tecknat denna bild, och denna, och denna!

Hon tog med af nervös ifver darrande hand det ena bladet efter det andra ur portföljen och visade mig dem. Nästan alla utgjordes af porträttstudier, karaktäristiska hufvuden och ansikten, mer eller mindre skizzerade, men alla med samma egenomliga prägel af att vara tecknade icke blott med handen utan ock med hjärtat. Jag måste beundra dem. Det var ingen öfverdrift i att säga dem vara mästerligt väl gjorda, och då jag uttryckte min för-
tjusning öfver hvad hon visade mig, strålade Agnes blick än klarare.

— Jag ser att ni förstår honom — sade hon.
— Året förrän jag blef sjuk önskade jag få utbilda mig i teckning, något som jag från barndomen trodde mig haft anlag för, och min kära pappa som aldrig nekat att uppfylla mina böner, såg sig genast om efter en privatlärare åt mig. En sådan erhöll jag snart i herr Alfred Werner, en ung filosof som genom brist och umbäranden kämpat sig fram på den lärda banan för att kunna hjälpa en gammal sjuklig mor, medan dock hela hans håg stod till att blifva målare. Alla stunder han kunde stjäla undan studierna, använde han till att öfva sig med penna och pänsel och nådde genom sin medfödda begåfning snart så långt, att han kunde gifva äfven andra undervisning däri. Detta kom nu som sagdt mig till godo, och en bättre lärare kunde jag aldrig

hafva fått. På några veckor lärde jag — tack vare hans förmåga — mera än andra på månader. Det var en härlig tid! — och återigen kom den där underliga fjärrskådande blicken i hennes ögon, men nu trodde jag mig kunna tyda den, nu anade jag hvarthän hennes tankar gingo sådana stunder.

En lång paus inträdde i vårt samtal och då jag betraktade Agnes såg jag att glansen i hennes blick slocknat och kindernas purpur bleknat bort. Utmatad som efter en stor ansträngning låg hon åter tillbakalutad mot kudden. Men plötsligt började hon tala ånyo, ehuru nu med låg och beslöjad röst:

— Det är nu allt förbi — jag menar min tekniska utbildning, mina efterlängtnade timmar och alla ro-siga framtidsdrömmar jag lefde på den tiden när jag var frisk och stark nog att taga upp kampen mot en värld för att nå lyckan. Jag blef sjuk och sväfvade länge mellan lif och död och då jag ansågs bättre, fördes jag från kurort till kurort för att återvinna mina krafter. Ja, det har värkligen gjorts så mycket för min hälsa att jag själf ibland funnit det mera än nog. Men då de nu alla så önskade, måste jag ju! Ser ni, jag var allt för trött att strida emot, jag skulle aldrig mera orka drifva min vilja igenom om någon motsatte sig den, jag har alls ingen energi att förfoga öfver . . . Hon afbröt sig och log mot mig, ett leende som dock skar mig i hjärtat.

— Och herr Werner? — frågade jag. — Hvad har det blifvit af honom?

— Åh, han går fortfarande och trälar som privatlärare, och har nu lyckats anskaffa ett hem åt sin mor.

— Och hans konstnärliga sträfvanden?

— De hvila — sade Agnes vemodigt. — Engång hade han på salongen en liten tafla som väckte mer än vanlig uppmärksamhet; men, ser ni, det är det att han har ingen vid sin sida som kunde uppmuntra honom, ingen som förstår hans själs innersta längtan. Han är nu engång sådan. Utan full sympati kan hans konstnärlif ej få lif och så förblir han alltid den obemärkta larfven utan att någonsin erhålla de sköna guldglänsande fjärilsvingarna för att kunna fladdra ut i ryktbarhetens solljus. Vet ni hvad jag tror; jo, att det finnes otaliga existenser som aldrig härnere nå sin rätta bestämmelse, mitt hjärta svider då jag tänker därpå. Men — jag har en tröst i alla fall! Det finnes ju en härlighetens värld ofvan oss, där allt skall bringas till fullkomning och i sfärernas harmonier en gång för evigt tystna. — Hon tog min hand och tryckte den och hennes blick lyste i fuktig glans.

— Jag skall nu säga er godnatt, med tack för det tålamod hvarmed ni lyssnat på mig — sade hon. — Jag har ingen med hvilken jag kan tala fritt om just detta, ingen som skulle förstå mig, menar jag, men jag känner att ni har gjort det hela tiden. Nu kommer Anna för att hämta mig! — Hon tillvinkade mig farväl ännu en gång innan de försvunno in i huset; men hennes ord hade gifvit mig nyckeln till hennes lefnadsgåta och vårt samtal höll mig vaken ännu länge efter det allt i hotellet blifvit tyst.

Nästa dag kom kusin Paul tillbaka och fördubblade sin uppmärksamhet mot Agnes, hvaraf

följden blef att jag därefter ej mera kunde utan åhörare växla ett ord med henne, och följande vecka gjorde jag själf en längre utflykt ned till Helsingör för att bese de kungliga lustslotten och besöka en vän på den täcka badorten Marienlyst. När jag kom tillbaka hörde jag att mina tyska bekanta tänkte afresa redan samma kväll ehuru Agnes trott att deras vistelse här skulle komma att blifva långvarig. Emellertid hade nu hennes far, hvilket hon i hast meddelade mig, korresponderat med en skicklig italiensk läkare som trott sig kunna både snabbt och fullkomligt bota den skadade ryggen, och för att genast försätta Agnes under hans behandling, kom herr von S., — en ansedd bankir som man senare berättade mig i hotellet — själf hit för att härifrån athämta familjen. Jag såg honom då jag följde de resande till stationen, en ytterst prydlig och välsoagnerad äldre herre, med ett litet skarpt veck mellan de täta isgrå ögonbrynen. Han såg icke ut för att hylla fattiga konstnärer med ideella sträfvanden och tomma börsar såsom sin enda dotters beundrare.

Och där voro de nu alla, den välväxta frun med sin friska ansiktsfärg, de glada lifaktiga bröderna och kusinen, godsägaren, med sin breda gestalt och sin raka hållning — han som såg ut att aldrig hafva haft en sjuk dag. Det var nog sannt hvad Agnes engång yttrat, att alla i hennes familj voro så obeskrifligt friska och starka, att de omöjligt kunde förstå huru svag hon var och därför oafbrutet talade om hennes förbättring såsom någonting pågående eller nära fullbordadt. Men ibland

alla dessa af hälsa och lefnadsmod uppfyllda människor såg den sjuka flickan i denna stund ut som en bleknad blomma, och det var en sällsam förblindelse hos dem att de ej kunde se hvad som dock stod så tydligt för en främlings blick, att Agnes aldrig skulle få sin hälsa åter. Det var nog inte blott det att hon vid fallet ådragit sig den olyckliga skadan i sin rygg, som ännu ingen läkare kunnat bota, nej, det var viljan till att blifva hulpen som fattades henne, tänkte jag vid mig själf på vägen till stationen och — jag hade rätt.

Då jag gick in i kupéen för att för sista gången trycka hennes hand till afsked, drog hon mig ned till sig och lade sina läppar tätt intill mitt öra: — Lefväl! — hviskade hon. — Lefväl, vi se hvarandra aldrig mer härnere och bed Gud att så sker, ty jag vill helst lägga mig ned att sofva den långa sömnen. De hoppas så mycket, alla de mina, af den nye läkaren och jag vill inte motsäga dem, men ser ni, jag har redan försökt så många och . . . Hon mötte mina ögon med en underbart uttrycksfull blick: — Det skall kännas skönt att engång blifva frisk igen, där på andra sidan detta, och i den meningen säger jag er „auf wiedersehn“, men — nu är jag så trött.

Huru besynnerligt. Denna unga varelse midt i lyckans solsken som det tycktes och omgifven af kärlek och rikedom, allt hvad jorden kan erbjuda sina lyckligast lottade barn — hon hade redan länge sedan i tysthet gjort upp sin räkning med lifvet. Oförstådd och arm midt i öfverflödets sköte, hvilken sällsam motsägelse häri; så främmande för hvarandras

innersta tankar och önskningar kunna människorna, äfven de som stå hvarandra närmast, stundom gå genom världen.

Hon kysste mig på kinden och stack i min hand en vacker „la France“ som någon i hotellet gifvit henne i afskedsgåfva, jag har den ännu i behåll. Så brusade tåget i väg bort med henne, medan jag stod kvar och såg efter det ända tills det försvunnit i fjärran. Och jag tänkte på skaldens ord: — „Att mötas och skiljas är lifvets gång“. — Från denna dag vet jag ingenting mera om henne, men med den vänskap jag fattade för den sjuka flickan hoppas jag att hennes sista önskan redan gått i uppfyllelse.

FRIDERO.

— Se nu till att kaffet är klart som kristall, min kära Tilda, och så har du väl bullarna i ugnen!

— Jo frun.

— Godt, då får han komma när han vill, — och fru Elfrida Lundelin drog en lättnadens suck, slätade ut sitt stora bomullsförkläde och tog för femtiondeförsta gången upp den bortlagda stickstrumpan. Då hon väntade någon af sina kära unga hade hon aldrig ro med arbetet, så flitig hon än annars var, från arla morgon till sena kväll, och i dag skulle Erik Bergman komma. Han hade skrivit att han var uttröttad af sina senaste tentamina och måste taga sig en kort „frist“ förrän han begynte med de nästföljande.

— Stackars gosse, nog skulle de sköta om honom här på Fridero, hon och Tilda; de voro så vana att pyssla om sådant slags folk och någonting skulle väl människan göra på sina gamla dagar när livvets arbetstid var förbi och man slagit sig till ro. Fru

Lundelin hade nämligen efter moget betänkande för några år tillbaka afyttrat sitt goda välskötta Grankulla åt grannen kommunalrådet, och som han var en erfaren och skicklig jordbrukare, behöfde hon icke befara att se sina årslånga ansträngningar bortkastade, eller den med omsorg sparade skogen sköflad. Nu ägde hon endast det nybygda lilla undantaget uppe i björkbacken där gamla trädgårdsmästaren förr haft sin stuga, så att däromkring fanns en plantering med både fruktträd och bärbuskar och långa rader af svärdslliljor, rosor och pioner, just lagom för en gammal gumma, menade hon.

Och naturligtvis följde Tilda med; Tilda som kommit i huset då hon fyllt tio år och sedan dess inte en dag varit ur tjänsten och Isak som kört hästen på gården snart sagdt från det han gick i kält. Ty en häst måste ju tant Frida behålla för att kunna föra sina många unga gäster till och från den närliggande stationen. Det blef utan val och vilkor favoriten Fiorella och hvem skulle väl köra den om inte Isak? Det var ju icke ett kräk att lämna i händerna på hvem som hälst, sådana fukter som den hade, då Isak själf fick beskrifva dess egenskaper; annars var djuret fromt som ett lam, och skulle någon främmande dristat sig att fälla ett ogillande ord om favoriten skulle helt visst ingen försvarat den tapprare än just den hederlige körsvennen själf.

Förutom dessa, härbergerade Fridero hunden Matte och katten Stumpan jämte några goda värphöns och ett par fredliga, snattrande ankor som togo sig riktigt förnäma ut i den lilla dammen nedanom gården.

Här i denna stilla omgifning framlefde fru Lundelin nu sin fridfulla ålderdom, men något störingslif förde hon ej. På Grankulla hade gästfriheten alltid varit hemma och när husmodern flyttade, förde hon denna vackra dygd med sig bland annat godt och gediget gammaldags gods.

Folk kunde aldrig begripa hur det kom sig att den där fru Lundelin som icke ägde hvarken barn eller barnbarn likväl ständigt omgafs af en skara ungdom, men ett faktum som ej kunde bortresonerar var, att „tant Frida“ verkade på ungt folk som magneten på järnet. Att det möjligen kunde ligga uti hvad hon själf kallade „sitt tycke för de kära unga,“ var en orsak som ingen ännu hittat på. Den kära Frida Lundelin med sina lifsideal hade nu alltid varit litet egen, — sade kommunalrådinnan beskyddande, och som hon var den mest betydande på orten, måste hennes omdöme naturligtvis gälla något. Men tant Frida själf endast log och berättade med en skälmsk glimt i ögonvrån, att Ada Holmsén, ni minns, hon som var guvernant på prästgården och sedan blef lärarinna vid fruntimmersskolan i hufvudstaden, skulle endera dagen komma och hälsa på henne för att andas en smula landluft, lärarinnekallet hade ju nog sina mödor. Och unga Bengtson, den där artisten som målade här i fjol somras, han var på Fridero två dagar i förra veckan och tog en skizz af Isak lifslevande som han gick och stod, och till påskan skulle hon få en hel massa gäster, de hade lofvat det alldeles säkert, — och därvid strålade tant Fridas rödlätta ansikte, som sol i Mars. De voro så välkomna allesamman,

men hvad ingen hade en aning om, ja, hvad den goda gamla inte ens ville tillstå för sig själf. var, att bland alla dessa funnos några särskildt utkorade hjärtebarn, hvilkas väl eller ve mer än de öfrigas rörde deras gemensamma vän, och af dessa utvalda stod kanske Erik Bergman henne närmast.

Tant Frida var nog i allmänhet både rättvis och opartisk, men den gossen, han hade strax från början tagit hennes gamla hjärta med storm, och ehuru aldrig ett ord därom fälldes, visste jungfru Tilda förväl „huru landet låg“ och till och med Matte och Stumpan hade någon dunkel aning om förhållandet, resulterande i deras särskilda sätt att göra sig älskvärda mot matmors gullgosse. Därför voro också Eriks besök alltid festdagar på Fridero och stickstrumpan då mer än annars glömd. I dag lades den till och med alldeles undan och tant Frida ställde sig på trappan skyggande med handen öfver ögonen för att speja efter om ej snart redan Fiorrellas bruna hufvud syntes öfver backkrönet. Nu hördes det bestämdt något hjulskrammel, nu slog grinden igen nere i hagen och ganska riktigt, där voro de redan, och förrän hon hunnit rätt besinna sig på saken trycktes Eriks mustacherade läppar mot hennes hand, men tanten tog hans mörka hufvud mellan sina båda händer och kysste honom lätt på den vackra högburna pannan.

— Hjärtligt välkommen till Fridero, min kära gosse.

— Tusen tack! tant lilla; hvad det är skönt att vara här igen och att ha fått lämna alltsamman bakom sig.

— Hvad för alltsamman? — tant Frida log skälmskt.

— Ack, nog vet ju tant hvad jag menar, böcker och grubbel och strider och tvifvel m. m., m. m.

— Och tråkiga människor och bråkiga kamrater, som reta och förtreta vårt stackars nervösa jäktade jag — interfolierade tanten skrattande.

— Just så! — och den unge mannen log så de hvita tänderna lyste. — Jag skulle helst också lämnat det egna jaget därborta för att en gång få känna mig riktigt fri, men ni äro tyvärr alltför oskiljaktiga.

Tant Frida nickade: — Den bördan få vi nog bära hela lifvet igenom; det enda som hjälper en, är att försöka glömma sig själf.

— Ja, lär mig den konsten, käraste tant, jag vet ingen som kan den så väl som du.

— Åh prat! — och den gamla gaf honom ett lätt slag på kinden, samtidigt närmande sig det inbjudande kaffebordet, uppdukadt i verandans trefligaste hörn, just där vildvinets rankor slöto sig tätast, bildande ett fast skydd mot både sol och vind.

— Seså, nu skall du sitta ned på hedersplatsen, krusa inte. Och där kommer Tilda med „mokkan“. Är det inte godt, tror hon? Nåh, det skola vi snart bedömma, nu slår jag i!

— Det smakar härligt och sådana bullar! Vore jag kung, skulle jag på stället utnämna Tilda till hofbagare.

Unge Bergman gjorde honnör för den gamla köksan hvarefter han, bekvämt tillbakalutad i sto-

len med en uttrycksfull blick bad om tillgift för den tända cigarren.

Tant Frida böjde jakande på hufvudet. — Jag vet ju att du inte kan prata riktigt otvunget utan det där bihanget och nu skulle vi ju hafva en pratstund.

— Ja, åtminstone är det ingen brist på ämnen, blott man visste hvar man skulle börja. Lycklig du, tant Frida, som sitter här i ditt lugna Tusculum och inte vet af världens split och oro. Hvad jag afundas dig!

— Men byta lott, det skulle du ändå inte vilja, — menade tanten med ett fint leende. — Ni äro „andens fria folk“, ni „skapelsens herrar“.

— Ja, så heter det ju! — han blåste en lång ljusblå rökhvirvel mot verandataket. — Jorde-maskar borde man snarare säga, så förbittrad är jag åtminstone ibland både på mig själf och alla andra med. Men hvad skall man göra? När man gått på och läst dag efter dag tills hjärnan värker, så står man inte ut längre utan störtar sig uti och då går det löst.

Tant Frida skakade sakta sitt gråa hufvud; men det var ej hennes sätt att brådstörta med förebråelser och därför fick hon också mottaga så många flere förtroenden.

— Och nu är du trött på leken, min vän?

— Ja, riktigt utled och därför stal jag mig hit bort. Ett besök här på Fridero är för själen alldeles som ett friskt hafsbad för kroppen; — man känner sig på engång stärkt och — rentvättad. Skål, lilla tant, nu dricker jag påtåren.

— Det fröjder mig hjärtligt och sedan skola vi göra ett slag ner i trädgården.

Några minuter senare vandrade de äfven utför gången mellan syrenhäckarna, hack i häl följda af Matte och Stumpan kilande förut, upp i hvartenda träd vid vägen. Man beundrade de lysande georginerna som ännu stodo där med stolt höjda hufvuden. Också ankorna i dammen och Tildas präktiga kålhufvuden blefvo beskådade. Lönnarnas kronor skiftade redan i mångfärgad prakt, medan björkarna lyste med tillsvidare blott ett och annat gult löf. Luften var ännu ljum och himlen klar, lika klar som tant Fridas lugna blick när hon höjde sina blå ögon upp mot sin följeslagare. Han kyste hennes hand åter engång, ty han kände i denna stund en så djup och varm tacksamhet mot henne och att äga detta goda, fridsälla hem att fly till, han den ensamme, det irrande flarnet som ända från barndomen drifvits kring på lifvets haf. Det var nog mera än en blott lycklig slump som för fyra år sedan fört honom hit när han ströfvade omkring för sina botaniska studier.

Han var nämligen naturforskare med lif och själ och hans framtids mål var en docentur i denna hans älsklingsvetenskap. Det hade kostat honom både möda och slit att komma fram i lifvet, fattig och obemedlad som han var. Men det svåraste var nu öfverståndet och de senaste åren hade fru Lundelin på mångahanda sätt understödt honom i hans arbete, än genom verksam hjälp i någon trång stund, än genom ett godt råd eller ett uppmuntrande bref, och när han blef riktigt trött såsom nu, då

väntade honom på Fridero alltid att det varmaste "välkommen."

— Jag kan hälsa tant från fröken Holmsén — sade Erik under samtalets gång. — Hon hör ju också till de trötta och berättade mig att hon fått en kär inbjudning hit ut. Hvad det skall göra henne godt. John Harthin mötte jag på gatan, han sade att han på en enda vecka mottagit hela tre bref från tant, allt för den där förvaltarplatsen på Grankulla, och han var nu nästan säker om den tack vare tants goda rekommendation. Huru kan du orka med oss alla, kära tant, och med alla våra så olika intressen.

— Idel egoism, min gosse! Förstår du inte att jag vill fästa er vid mig genom tusende band, jag gamla trångsynta gumma som betraktar världen endast från min egen inskränkta synpunkt.

— Då välsignar jag den blicken i alla fall — sade Erik varmt, och så gingo de vidare och hälsade i förbifarten på Fiorella som betade sin klöfver och lyssnade till kvällsklockan från Grankulla, hvars toner i den stilla höstluften nådde fram ända hit. Sedan vände de långsamt tillbaka för att taga i betraktande en ny sorts ormbunke som Isak med högviktig min egenhändigt släpat hem från kärret „åt unga herrn“ och sist kom Tilda och ville ha order för kvällsvarden.

— Den listiga varelsen — sade tant Frida och hotade henne med fingret. — Hon påstår att min jordgubbssylt är i jäsning och tillråder trägen användning. Men jag har genomskådat henne, jag;

hon vet af gammalt att det råkar vara din favorit-rätt, du bortskämda gosse.

— Åh, tant lilla, låt henne hållas, du kan ej tro huru ljuft det kännes för en sådan som jag, att någonstades få heta „husets bortskämda barn.“ — En förståelsefull blick utan ord och Eriks hand förde den kära gamla raskt uppför trappan och in i det hvita huset med sin trefna förstuga, sina hemväfda mattor på det blankskurade golvet och den gammaldags hemtrefnaden i de prydliga låga rummen där hvartenda föremål genom sin gedigna enkelhet tycktes utgöra en bild af värdinnans själ.

Och höstskymningen bredde sig tyst öfver det lugna lilla boet och när hvilans timme slog, tog tant Frida sin gamla bok och läste aftonbönen enligt mångårig sed. Studenten hade lagt handen öfver ögonen; likväl kunde han se Tildas litet hop-snröpta ansikte med den strängt kyrksamma minen och Isaks grofhuggna gestalt på stolen vid dörren, fötterna i de breda skorna hade han ordentligt placerade på halmmattan som alltid fanns utbredd för hans räkning och de valkiga händerna voro andäktigt sammanknäppta.

— Bevara oss, o Gud, i denna natt från allt ondt och låt ingen fara nalkas vår hydda — läste tant Frida med sin lugna litet entoniga röst. Hvad hon såg god och fridsam ut, alldeles som ett barn som sitter hos sin fader i trygg tillit. — Låt dina englar vaka öfver oss, så att vi må hvila i ro och friska vakna — läste hon vidare.

Orden voro för Erik såsom en vacker, men nästan förglömd melodi, det var ju så längesedan

han trott på englar och allt det där, om han ens någonsin gjort det, ty i det hela hade han redan i barndomen varit en liten skeptiker och bönens språk var för honom så godt som ett främmande tungomål. Men från tant Fridas läppar hade det städse för honom en alldeles säregen klang. Han tillmätte det nog ingen betydelse, han begagnade det aldrig som medel att nå en önskan, och likväl var det ljuft att sitta så här i det gamla hvardagsrummet och lyssna till orden ur den välbekanta boken. Och ännu när han gick till sängs ljöd det som en svag genklang i hans öron: — Låt dina englar vaka öfver oss.

Isak räfsade betänksamt ihop den sista klöfvern på gräsvallen nedanför trädgården. Allt som oftast höll han dock upp med arbetet och tittade på molnen. De sågo icke vidare lofvande ut; — måntro att han skulle få unga herr'n torr och välbärgad till stationen innan det började ösregna? Det kunde vara tutal om den saken, och därmed hopade han en duktig volm för att bära in den i stallet åt Fiorella.

Det luktade rasande godt från köket i dag, Tilda stekte visst pannkakor till resfrukosten; — ja, den Tilda, hon var människa till att kunna allting både fint och groft, lycklig den karl som hade en sådan hustru, — och Isak drog en djup suck, ty det var sedan årtal en uppenbar hemlighet att han fikade efter att vinna den duktiga ungdomens hjärta, om än hittills utan minsta framgång.

Verandadörrarna stodo öppna, men kaffebordet var i alla fall dukadt inne i matsalen. Hösten hade nämligen under de par veckor Erik vistats på landet hållit sitt intåg med frostkalla nätter och dimmiga morgnar. Tant Frida gick omkring och ordnade, stack några blommor i vasen på bordet eller täckte omsorgsfullt öfver äggen och den lilla bukiga silfver kaffekannen som ångade så doftande godt.

Nu kom morgondrönaren. — Förlåt att jag återigen fördröjt mig till frukosten, men du kan inte tro, kära tant, huru skönt man drömmer bakom dina grönblommiga gardiner. Det är hela tiden som en lustfärd i skogen, i någon underfull sago-lund med sirener och vajande palmer.

— Nej, hvad du kan fantisera — log den gamla. — Gardinerna äro det vanligaste kattun i världen och från Karlssons butik i Kyrkbyn till på köpet.

Den unge mannen vinkade afvärjande med handen.

— Åh, jag vet nog bättre, jag, som hvarje gång jag vänder hufvudet på kudden känner doften från prinsessan Törnrosas trädgård.

— Nu måste jag riktigt skratta åt dig. Vet du inte att jag gömmer påsar med torkade rosenblad mellan kläderna i mitt linneskåp? — skämtade tant Frida.

Unge Erik log nu äfven: — Kära tant, du vill då nödvändigt draga mig ned från poesins blomsterfagra gårdar till prosans nyktra värld. Alla dina förklaringar till trots ligger där ändå ett helt

fång af poesi öfver ditt gröna gästrum och ditt rosendoftande linneskåp.

— Jag tror du ikläder dig någotslags förtrollade glasögon när du betraktar Fridero — sade tanten. — Men här stå vi och prata medan frukosten kallnar.

De slog sig nu ned vid bordet och värdinnan serverade med äkta gammaldags gästfrihet sin gäst de bästa bitarna, tills han leende förklarade sig för öfvermått att uppskatta t. o. m. Tildas läckraste bakverk.

— Ja, nu är hvilans tid förbi och arbetet vinkar — sade Erik då afskedet var inne. — Men nu känner jag mig stärkt till nya sträfvanden, stärkt till kropp och själ.

— Så det gläder mig! — den goda gumman riktigt strålade af välvilja. — Och under julferien kommer du väl åter?

— Om jag blott hinner bli färdig; men med all säkerhet kommer jag som magister för att be om tants lyckönskan; — den väger för mig lika mycket som lagerkransen.

— Tack för det och här ha vi Isak med sin sprakfåle. Nåh, farväl då, min kära, kära gosse, vår Herre ledsage dig. Du vet ju att du alltid är innesluten i din tants förböner.

Erik kysste tant Fridas framräckta hand om möjligt vördnadsfullare än någonsin och från åkdonet svängde han ännu sin mössa till ett slutligt farväl. Han visste ju så väl att Frideros värdinna aldrig lämnade sin plats på trappan förrän hon sett sista skymten af den bortresande försvinna bortom backen.

Vägen till stationen var icke lång och Isak hade så noga beräknat sin tid att man ej behöfde vänta på tåget, och precis tio minuter efter det de hunnit fram, signalerade ånghästen inne i björkdungen. Erik hann blott skaka hand med den gamla kusen och stiga upp i närmaste kupé, samtidigt med att en ung dam i en bredskyggig hatt med vajande plymer skyndade ut genom motsatta dörren. Nu satte hon sin lilla skospets energiskt ned på perrongen men vände sig i och med detsamma med en kokett rörelse för att nicka åt en bekant i det öppna vagnsfönstret. Där stod nu Erik Bergman.

— Kors, hvilken bondtur! — utropade den resande damen. — Ni kommer från Fridero och häst och karl ha fört er hit naturligtvis; nu får jag åka tillbaka utan vidare. Det var charmant! Jag är nämligen på väg dit, må ni tro, med tio dagars permission af direktören och stränga order att ligga mellan lakan hela tiden. Jag har en nervös halsåkomma som fordrar absolut hvila och tystnad, och då måste jag bort från staden. Tant Lundelin är väl vid vanlig vigör?

— Ja så föreföll det!

— Godt, farväl då och gå inte på teatern förrän jag kommer hem, ty då ge vi ett nytt stycke af Sudermann och jag vet att jag kommer att lyckas bara jag fått hvila ut mina tio dagar under Frideros skyddande tak. Jag hoppas att Tilda inte glömt sin gamla kokkonst. — Ah! nu går tåget. Au revoir!

Hon nickade glädtigt åt honom så alla plymerna i den stora hatten kommo i rörelse. Det var lilla fröken Guldbrandsson från svenska teatern; en

vacker dagslända, spirituel och begåfvad; men en skarpare kontrast än mellan henne och Frideros värdinna kunde väl knappast tänkas. Och likväl hade tant Frida under sitt moderliga hägn upptagit också denna fladdrande fjäril från en för henne nästan okänd värld, förd i hennes väg af en tillfällig vindfläkt såsom så många andra i skaran af „hennes kära unga“.

Erik smålog vid sig själf då han tänkte på de stränga order den unga damen talat om. I fråga om tystnad skulle de åtminstone icke blifva följda, det bevisade deras möte här, så ifrigt hade de röda läpparna pladdrat. Därefter gingo hans tankar tillbaka till Fridero. Där stannade väl Fiorella snart vid trappan och smått kisande mötte tant Frida den nya gästen; men väntad eller oväntad blef man alltid lika hjärtligt välkomnad hos henne, ty nu fick ju den goda gumman åter någon att pyssla om, en ny inkvartering i de treffliga gästrummen på öfre botten med sina enkla hvitmålade möbler och rödrutiga bomullsöfverdrag, dessa rum som hade den goda egenskapen att vara svala i sommarvärmen och varma i vinterkylan. Men hans egen gröna kammare där linden växte utanför fönstret, den stod där väntande på honom till härnäst och gömde alla sina vackra drömmar bakom de blommiga draperierna. Ljufva Fridero! — och så framträdde åter tant Fridas afskedsönskan för hans sinne.

Visserligen hade han ju för länge sedan kastat vår Herre öfver bord, men huru det nu än var, skulle han icke för mycket i världen velat undvara den där afskedshälsningen, och om hans moderliga

vän en vacker dag helt skämtsamt förklarat att hon inte trodde ett dugg på hvad hon läste i bibeln, att skapelsehistorien var blott en idyll, skulle han, trots teorin om urcellen och allt det öfriga hans vetenskap lärde, tyckt att jordens grundvalar darerade under honom, eller att himlens hvalf höll på att störta in.

Men att klargöra denna besynnerliga inkonsekvens det förmådde den genialiske unge vetenskapsmannen ej.

Hemma på Fridero stannade tant Frida den följande veckan sin rara gamla pendyl för att inte den snälla lilla Ragna skulle störas af dess något accentuerade knäppande, hon var ju så nervös stackars liten; och hunden Matte måste hållas hos Isak i kuskammaren. Den hade ibland ett alldeles för högljudt sätt att uttrycka sin glädje och tacksamhet. Däremellan hjälpte hon Tilda att laga geléeer och förlorade ägg, med mera, till de åtta små måltider, som den isolerade gästen intog under dagens lopp, eller satt hon vid sängen och hörde tålmodigt på alla intressanta teaternyheter som fyllde den lifliga hjärnan i det lilla ljuslockiga hufvudet, — någon hvila för röstbanden kom icke i fråga. Men Frideros lugn söfde omsider världsbornets oro och då blef den lilla teaterprinsessan en vanlig okonstlad flickunge som slog armarna kring tant Fridas hals och grät öfver lyckan att få vara hos henne. Och genom denna naiva barnsliga tillit, var det den brokiga fjärilen från „de tiljor som föreställa världen“ blifvit en i kretsen af fru Lundelins skyddslingar.

Julen var inne. Fin och skinande hvit som en englaklädnad låg den första snön öfver marken, granarnas grönska höljdes af rimfrostens spetsväf och vinterhimlen skimrade i de skäraste färger från purpur och rosenrödt till blekgrönt och hvitt. Julklockorna hade ringt helgen in och barnagladt hade tant Frida tändt sin gran för sitt husfolk och några små moderlösa från byn; alltid fanns det ju barnahjärtan att fröjda. Ingen af hennes unga kunde detta år fira julen hos henne, men långa bref och hopar af julkort med högstämde verser, hjärtliga lyckönskningar och lustiga teckningar vittnade om att hon icke var glömd. Det var också hennes bästa julfröjd att vid gränljusens sken genomläsa de vänliga raderna och därvid fylldes hennes gamla hjärta af en innerlig tacksamhet för all denna kärlek, medan händerna knäpptes samman i tacksam bön till den Gud „som åt den ensamma gifver huset fullt med barn“. Kanske föll där dock i sådana stunder från hennes milda öga en obemärkt tår vid minnet af den aflägsna tid då äfven hon slutit en egen liten pilt till sitt så varma hjärta, men det var länge, länge sedan och lönnen som växte öfver gratkullen höjde redan en susande krona mot skyn. Nu kunde hon tacka för äfven sorgen, huru bitter den än varit, om där också innerst i moderhjärtat fanns ett tomrum där „lillens“ bild fordom haft sin plats. Allt som åren gingo växte bilden äfven, växte till yngling och man, och huru tiden gått så hade piltens blå ögon och blonda lock förbytts till Erik Bergmans bruna ögon och mörka hår. Däri låg hemligheten af det band som förenade honom med

tant Frida, det som strax från början dragit den unge mannen till henne. Ty kunde hon väl hafva älskat eget kött och blod mera än hon höll af honom? Den frågan hade hon aldrig gjort sig, men hon ägde ej heller många som stodo henne nära i lifvet. En syster hade hon haft, en vacker liflig flicka, som rymt ur föräldrahemmet med en ung tysk musiker. Det hade också varit en sorg på den tiden. Tant Frida var då ännu själf blott ett barn och syster Maria den äldsta i syskonkretsen. Under årens lopp hade man stundom hört bedröfliga nyheter från henne och far och mor som förlåtit sitt dåraktiga barn, skulle gärna tagit henne tillbaka under hemmets skydd, men så olyckligt hennes lif än gestaltat sig, hängde hjärtat dock troget fast vid den make hon i ungdomsyran valt och hon kom aldrig igen utan fördes sålunda allt längre och längre bort i världen.

Det sista man hört af henne förrän mannen dött, var att de hamnat i Amerika och där hade äfven deras enda dotter blifvit gift. På äldre dagar hade fru Lundelin begynt brefväxla med systemen, således visste hon att i systerdottrens hem sedan sjutton år fanns en liten flicka, men äfven att denne tidigt blifvit moderlös och något tiotal år därefter genom en hemsk olyckshändelse också förlorat sin far, en ung mekaniker. Nu lefde mormodren på en ringa lifränta helt och hållet för sitt barnabarn, hennes ålderdoms ströst och glädje, och hvartenda ett af de sällsynta breffen från andra sidan hafvet hade någonting älskligt att berätta om lilla May.

Emellertid saknade tant Frida sedan länge någon underrättelse från dessa sina enda anförvandter och med oro tänkte hon ofta på de två, den gamla bräckliga gumman och det sjuttonåriga barnet ensamma och värnlösa i den stora världstaden, New-Yorks människohaf. Till julen hade hon som vanligt tillskrifvit dem och väntade nu för hvarje dag nyheter från dem, tills helt plötsligt ett telegram från Amerika störde lugnet på Fridero. — „Mrs Müller död, miss Steffens anländer den 31“ — stod där.

Fru Lundelin vände på pappret och läste om och om de få raderna förrän hon kunde få innehållet klart för sig. Mrs Müller, ja, det var ju syster Maria och miss Steffens var lilla May. Den gamla hade fått sluta sitt mödosamma vandringslif — Gud vare hennes själ nådig — och flickan var på väg till henne själf, redan nästa dag skulle hon få sluta henne i sina armar. Det var då verkligen nyheter att tala om. Också blef Tilda genast inkallad för att få del af dem och Isak underrättades att han nyårsaftonen skulle göra en resa till stationen. Sedan blef det ett funderande både hit och dit huru allt skulle hinna ordnas och ställas för den långväga gästen, och tant Fridas hjärta vidgades och ögonen tårades i glädjen öfver att också hon engång skulle få omfamna en egen liten flicka som ingen annan i hela världen kunde göra anspråk på.

Om natten sof hon icke en blund för idel glada tankar; än var det någon småsak som skulle sättas till för att pryda hörnkammaren innanför salen, hvilken utvalts att blifva „barnets“ rum; än trodde hon att sängkläderna icke skulle hinna bli nog varma

eller måste hon upp för att se efter om det ej möjligen börjat yra under natten så bantågen kunnat få förhinder. Detta sista var dock en onödig oro, ty himlen stod stjärneljus öfver den vinterklädda jorden och årets sista dag grydde vacker och lugn.

Fru Lundelin hade nästan feber af otålighet, stickstrumpan låg glömd i korgen och ända från morgonen trippade hon rastlöst omkring i kär omsorg för den väntades trefnad. Strax på eftermiddagen kunde hon ju redan vara här. Tant Frida iklädde sig ett ljusrandigt förkläde och satte en ny-stärkt hvit musslinsmössa på det slätkammade gråa håret, för att lilla May ej skulle bli skrämmd vid mötet med den skryngliga gamla gumman. Hon ville att det första intrycket hon skulle få af det nya hemmet skulle göra sig så ljust och gladt som möjligt.

Nu klingade också Fiorellas bjällror redan utanför.

— Du gode Gud! — hon måste riktigt trycka händerna mot hjärtat, så bultade det där hon stod på trappan smått darrande, mera af väntan än af kylan.

— God dag lilla älskling, innerligt välkommen till gamla moster!

Var det verkligen inte blott en vacker drömbild hon i detta ögonblick slöt till sitt bröst, denna strålande uppenbarelse af ungdom och fägring som log mot henne inom ramen af den hvita pelshufvan.

— Och du är då May?

— Ja, så kallade mig mormor — ljöd svaret med en klar melodisk röst och en litet främmande brytning i uttalet.

Hvilken rörande trohet mot hembygden, huru mycken outtalad hemlängtan låg icke dold uti detta enda lilla drag, att trots det främmande landet och den obekanta omgifningen hafva hos dotterdottren inplantat sitt modersmål.

— Stackars kära syster Maria! — suckade tant Frida och kysste med skälfvande läppar än engång sin unga gästs af kölden purprade kind. — Men du fryser ju, barnet mitt, kom för all del in i värmen; — och med flickans arm i sin förde hon sin unga gäst direkte in till den i matsalen tända brasan och den rykande kaffepannan, och årets sista kväll förenade sålunda till trofast kärlek de två ännu kvarvarande länkarna af en gammal släktled.

Kölden hade emellertid under den långa vinterresan åsamkat den unga resenären en allvarsam förkylning och då hon på nyårsmorgonen vaknade i det nya hemmet, brann febern i hennes ådror. Stackars tant Frida! öfver detta älskade barn som hon nyss så gladt sig att få kalla sitt, föll plötsligt sjukdomens hotande skugga och det kom till och med en stund då det unga lifvet kämpade en svår kamp med allhärjaren döden. Då såg det dystert ut på det annars så ljusa och fridsälla Fridero. Isak gick i strumplästen när han infann sig till måltiderna och Tildas ögon voro svullna af gråt — man var ju inte en sten heller; hvardera deltog de så varmt i matmodrens sorg. Ja, till och med husdjuren kände instinktmässigt att någonting var i olag; Matte hängde hufvudet och Stumpan hade upphört att spinna.

Men under långa nätter vaka i det ensliga sjukrummet flydde tant Frida nu som förr till tröstens eviga urkälla, den nötta bibelns gulnade blad, och mera än någonsin öfvade hon sig i bönen, enträget och undergifvet, med ett barns enkla tillit och ett brinnande hjärtas tro. Det gjorde henne stark nog att kämpa striden om den kära sjuka, att bida, hoppas och vänta tills segerns dag omsider grydde, och då tyckte den goda gamla att hon för andra gången fått „barnet“ som en gåfva ofvanifrån.

Den tid som nu följde var mycket stilla. Konvalescensen gick ytterst långsamt och den unga flickan var så svag att hon oftast låg långa timmar som i dvala. Hela huset tycktes då försänkt som i en förtrollad tystnad — så månna voro alla om att ej störa henne. Tant Frida lefde som i en dröm, utan någon som hälst beröring med den yttre världen endast och allenast för patienten som också kräufde de mest noggranna omsorger. Den goda tantens vidsträckta brefvexling blef alldeles försummad och endast i tankarna kunde hon följa med sina unga på deras skilda vägar. Särskildt var det dock hos Erik Bergman hennes tankar hälst dröjde, ty i dessa dagar skulle han just taga sin kandidatexamen, och af oblandad fröjd klappade hennes gamla hjärta, då hon en kväll emottog underrättelsen om att denna genomgåts med glans. Tack vare ett vetenskapligt stipendium som stod honom till buds, skulle han nu omedelbart anträda en åtta månaders studieresa till utlandet, men dessförinnan ville han dock komma för att

mottaga sin gamla väns lyckönskningar och bjuda henne farväl.

Tant Frida läste brevet om och om igen, hon grät af glädje öfver sin gosses framgång och skulle nog gärna jublat högt, om hon ej suttit vid en sjukbädd med en liten maktlös aftärd hand i sin. Nästa dag anlände Erik själf, hjärtligt belåten med att nu efter möda och flit vara „nybakad magister“ som tant Frida skämtsamt sade när hon hälsade honom välkommen. Men huru förvånad blef han icke öfver de märkvärdiga nyheter hon hade att omtala! En ung släkting från Amerika — det lät ju alldeles som i en roman — och därtill en konvalescent i huset. Därför var också hela Fridero såsom förvandladt, med fällda gardiner, filter för dörrarna och dubbla mattor på golfven för att förta hvarje ljud. Och hvad tant Frida såg lycksalig ut, alldeles som om hon dragit största lotten i lyckans lotteri, då hon beskref den skatt hon gömde därinne bakom den stängda dörren, lilla vackra May som skulle blifva Frideros vinterblomma.

Erik log åt hennes ifver, men smekte tillika den knubbiga handen som låg i hans, huru kärleksfullt hade hon icke nyss mött honom med sina välönskningar; hennes rika hjärta hade nog rum för flera än en, om också den sistkomna hade rätt att fordra brorslotten därinom.

Lika hemvarmt som förr var äfven nu det gamla hvardagsrummet där de sutto vid skymningsbrasan i förtroligt samspråk och om kvällen väntade honom som vanligt gröna kammaren med sina

svällande dunkuddar och sitt rosendoftande linne. Till följd af den knapt tillmätta tiden kunde Erik denna gång dröja blott en enda dag och därför måste de taga noga vara på hvarje ögonblick tant Frida kunde lämna den sjuka, för att hinna med alla sina meddelanden nu då en så lång skilsmessa låg framför dem.

Tilda riktigt brådskade med att duka fram alla magisterns både kända och okända favoriträtter, trots hans försäkringar att afskedstanken snörde till matstrupen, och tant Frida kom med ett halft dussin mjuka yllestrumpor att stoppas ned i reskofferten.

— Jag har stickat dem under långa höstkvällar och tänkt på dig och din framtid, och tiden har därvid flytt som en dröm — sade hon och log då han kysste de flitiga fingrarna till tack.

Och så kom den sista aftonen med sitt vemod och sin tryckande stämning då man af öfverflöd på ämnen sitter tyst på hvar sitt håll. Men när tant Frida som vanligt läst aftonbönen och Tilda och Isak aflägsnat sig, lade Erik ömt sin starka arm kring den kära gamla och sitt vackra stolta hufvud mot hennes bröst. — Lilla älskade tant, låt mig hvila så en stund, låt mig tänka att jag alltid skall vara din gosse och lägg din hand välsignande på min hjässa. Så, just så — nu har jag det godt!

Länge sutto de sålunda och mäktiga djupa tankar genomströmmade därvid den unge mannens själ. Då han åter reste sig gick han tyst fram till fönstret och såg ut i vinterkvällens stjärneklara frid, som sänkt sig ned öfver jorden. Tant Frida

var inne hos den sjuka. Genom den halföppnade dörren kunde han höra hennes lätta rörelser därinne, nu kom hon ut och vinkade honom till sig.

— Kom med och se på min lilla brutna ros —
hviskade hon. — May sofver så djupt att hon är fullkomligt omedveten om det som tilldrager sig omkring henne och jag vill att du, som också står mig så nära, icke skall skiljas från Fridero utan att ha fått se helst en skymt af henne, som med Guds hjälp härefter skall blifva dess solsken.

Hon tog hans hand och förde honom in i det fridfulla sofrummet där i det matta skenet från nattlampan med sin gröna skärm Tilda satt med sin sticksöm, som en Cerberus bevakande den dyrbara skatten, och i denna hemlighetsfulla belysning såg Erik Bergman för första gången den lilla främlingen som likt en vilsen fågel sökt huld och skydd under tant Fridas modersvingar.

Blek och aftärd, men med ett småleende på de halföppna läpparna låg hon där försänkt i en stilla slummer. Ansiktets rena linjer aftecknade sig tydligt mot hufvudkudden och trots sjukdomens härjningar låg hela den första ungdomens mjukhet utbredd öfver de barnsligt ljufva dragen.

— Älskade lilla May! — sade tant Frida och strök med handen lätt öfver det blonda håret. — Skada blott att du ej kan få se hennes ögon, de stråla som ett par stjärnor, må du tro.

— Hon är precis som en Guds engel — hviskade Tilda förtjust.

Erik smålog: — Nej, ett sofvande barn som ler åt någon lycklig dröm, det liknar hon — sade han.

— Och det är hon ju äfven i själfva verket — menade tant Frida. — Gud ske lof som åter-skänkt henne åt mig och — lifvet.

Bref från fru Frida Lundelin till magister Erik Bergman:

Min käre Erik!

Åter tager jag till pennan för att besvara ditt senaste så välkomna bref. Du må tro att här blir glädje på Fridero hvarje gång det kommer ett bref med utländsk poststämpel. Isak hemtar det nästan triumferande från stationen och när Tilda bär det in till mig är det som om hennes fötter vuxit fast vid golvet, så nyfiken är hon att få höra „hvad magistern skrifver.“

May sitter hela tiden i spänd väntan på mina nyheter, hon tycker — inom parentes sagdt — att det var högst förklarligt att du tog laudatur i moders-målet och jag ger henne fullkomligt rätt, ty det är vid läsningen af dina bref alldeles som om vi kunde följa dig steg för steg på dina vandringar i främmande land, så lifslevvande skildrar du alltsamman och det är just min bästa fröjd! Huru skulle jag väl annars kunna lefva lifvet med min käre gosse, så långt vi nu varit åtskilda alla dessa vinter månader. Såsom jag redan i mina föregående bref berättat, är min lilla May nu fullkomligt återställd från sin svåra sjukdom och blomstrar på nytt såsom blommorna efter ett oväder. I går fyllde hon aderton år och jag kände djupt i mitt innersta en tack-

sam glädje mot min Fader i himlen som sändt denna unga varelse till jorden, först att förljufva sin hårdt pröfvade mormoders sista lefnadsår och sedan att värma och lifva mitt ensamma hem. Ty vet du, oss emellan sagdt och utan partiskhet förstås, så uppfyller hon de högsta af mina förväntningar i fråga om karaktär, lynne och hjärtelag och till och med komunalrådinnan, som du vet är svår att tillfredställa, har ingenting att anmärka mot min lilla flicka. Tvärtom har hon kallat henne „ett sympatiskt ungt fruntimmer.“

Vi lefva här på Fridero som om det vore julafton hvar dag och jag tycker att solen aldrig går ned.

Ada Holmsén hälsade på oss i förra veckan och blef så intagen af May att hon för visso i henne vunnit en vän för lifvet. Stackars Ada hade åter ett af sina trötta skof, men vi skötte om henne på bästa sätt och May sjöng för henne under skymningsstunder sina söta små engelska visor, så att hon for härifrån riktigt uppiggad, åtminstone enligt hennes egen försäkran, som vi så gärna satte tro till.

Från Benktsson har jag haft ett långt bref, han reste till Paris i och för sina målarestudier och lofvade skrifva åter så snart han kom sig i ordning där. Jag var lycklig nog att kunna hjälpa honom litet på väg, så att han kunde få sitt lifs käraste önskan uppfylld, och du kan tänka dig hans öfversvallande förtjusning. Lilla Guldbrandson firar bröllop i påsk med en förmögen affärsman och skrifver till mig öfversälla beskrifningar om sin Arthur och sitt vackra utstyre från Berlin. Hon

bedyrar äfven att hon inte kommer att anse sig ordentligt vigd om icke tant Frida fäst brudkronan på hennes hufvud, hvilket bevisar att hon är samma varmhjärtade lilla toka som förut, och det gläder mig mera än jag kan säga, att veta denna fladdrande honungsfågel för framtiden under säkert beskärm.

Af John Harthin härnere på Grankulla har jag stor trefnad; komunalrådet tycker bra om honom och jag anser att han är som klippt och skuren till denna plats. En nitisk outtröttlig ung människa som är van att arbeta och har fäst sitt lifsintresse vid jordbruket. Naturligtvis passar icke hans hemväfda kavaj och storstöflar rätt väl på brüsselmatorna i komunalrådinnans salong, men i mitt enkla gamla hem trivdes han så väl. Jag kan härifrån se hans lampa lysa om kvällarna och då han ibland känner sig ensam sticker han sig in till oss på Fridero, pratar bort en stund, eller spelar ett parti schack med May. Det är märkvärdigt huru hon kan få den tystlåtna gossen att tala, hvilket han eljest brukat göra blott på tumanhand med mig, men „ungdom söker ungdom“ heter det ju. Den gode John har för resten också han sina framtidsplaner, då han nästa år hoppas på löneförhöjning. Gamla Grankulla har nog utrymme för en ung familj, ty väggarna äro tänjbara, det såg jag under min tid. Kanske får jag ännu höra glada röster och barnjoller ljuda från det forna hemmet. Den som lefver får se!

Hvad det är långt att tänka att en hel sommar skall blomma innan vi få återse hvarandra, men nu knoppas våren snart och till hösten har jag dig med

Guds hjälp hemma åter. May sänder dig en obekant hälsning och Tilda står och niger helt omedvetet när hon ber mig berätta för magistern att Matte fått en kamrat som heter Mirabella, en riktig hundskönhet för resten, äkta setter, hvit med ljusbruna fläckar. Således en ny bekantskap att göra då du kommer hem. Tulpaner och narcisser sticka redan upp ur den luckrade jorden i trädgården och midt framför mig på skrifbordet står en bukett blåsippor som May plockade i går; de sända dig en vänlig hälsning från fosterlandet.

Jag förblifver nu som alltid din varmt tillgifna
tant Frida.

En ensam vandrare på utländsk botten mottog i sinom tid denna långa skrifvelse som så lefvande tycktes honom återspegla hans gamla väns ömma hjärtelag och varma intresse för dem hon höll af, och trots en rätt kylig morgon, i ett illa försedt pensionat där han för tillfället uppehöll sig, värmdes hans hjärta däraf till högsta möjliga temperatur. Hela dagen bar han brefvet i bröstfickan och läste under sina ströftåg då och då om en sida eller par, och alltid erfor han på nytt samma värme, såg sig försatt i en stämning af hemtrefnad och välbefinnande, tack vare vårhälsningen från det kära Frideros knoppande lunder. Därvid tänkte han äfven på tant Fridas många nyheter och log åt hennes, i hans tycke mycket genomskinliga anspelningar på John Harthin och lilla May. Hvad det passade bra och så lycklig tanten skulle känna sig att hafva de unga tu alldeles i sin närhet och dagligen kunna fröjdas

åt deras sällhet. Den där lilla flickan! Han erinrade sig den unga konvalescenten som en vacker drömsyn, något som man bevarar i minnets gömma omslutet af en fin doft af poesi, — men hon kunde ju trots detta blifva en nog så passande fästmö åt den duktige unge landbrukaren.

Då han kom hem skulle tant Frida funnit nya intressen att omfatta, sett nya kära band knutna, men han visste, att huru som helst, så skulle dock Erik Bergman alltid hafva sin gamla plats i hennes trofasta hjärta.

Tåget gick bestämdt i dag långsammare än vanligt tyckte den långväga resenären när han en vacker höstdag brusade framåt till en viss liten välbekant station, eller var det hans egen otålighet som förlängde färden, hans längtan att få återse den goda moderliga vännen efter deras långa skilsmessa. Han hade blifvit manligare, hyn brynts under resan och skägget hade vuxit; i hela hans hållning och väsen låg det en lugn trygghet och gestalten vittnade om kraft och lefnadsmod.

Nu signalerade det ändtligen till B. och där skymtade bestämdt Fiorellas hvita bläs och bruna mahn bakom stakettet bortom stationsbyggnaden. Ganska riktigt, nu kunde han också se Isaks breda figur och godmodiga fysionomi.

— Frun bad så fasligt mycket om sin hälsning; magistern är nog så välkommen — menade den jovialiske kusken, i det han betänksamt tryckte den unge mannens hand mellan sina valkiga näfvar

och därpå fattade tag i kappsäcken som Erik bar i handen. — Jaså, är det inte vidare packning, då få vi ge oss af med detsamma så slipper frun att vänta. — Han log ett småslugt leende och lunkade så bort med sin lätta börda för att köra fram hästen.

Erik tyckte att hösten aldrig varit så grann som detta år; träden prunkade i de mest lysande färger som solskenet än mera förhöjde, luften var så behagligt frisk och lingonen skeno purpurroda vid vägkanten, det var ändå härligt att vara hemma igen och därtill på väg till Fridero. Där syntes redan den gamla kvarnen uppe på backen och Grankullas rödmålade ria mellan furorna, och nu bar det af in i björkskogen, mot det hvita huset som så vänligt tittade fram bakom de ännu löfrika syrenhäckarna. Nu knastrade sanden under Fiorellas fina hofvar, de åkte in genom grindarna och på trappan stod som vanligt tant Frida så strålande glad och så fullkomligt sig lik att det tycktes Erik som skulle blott en dag och icke åtta månader förgått sedan han skildes från henne.

— Min kära gosse, så har jag dig då äntligen åter!

— Och jag dig, lilla tant! — Han riktigt stormade uppför trapporna för att sluta den gamla i sina starka unga armar, och först sedan denna häftiga rörelse något lagt sig, påminte sig Erik hvad han redan nästan alldeles glömt, att tant Frida icke var allena, att någonting ljusst skymtat fram bakom henne i dörröppningen. Han vände sig hastigt om och där stod miss May, en liten smärt guldhårig

varelse som såg på honom med ett skalkaktigt leende i sina djupa blå ögon.

— Ni skrattar åt vårt återseende — sade han nästan litet brydd.

Hon böjde förbindligt på hufvudet: — Åh nej, jag vet ju huru mycket tant Frida gladt sig åt denna stund.

Hvad den rösten var förtjusande och den lilla främmande brytningen gaf densamma om möjligt ett ytterligare behag. Strax därpå kom tant Frida ut igen och glad öfver att de allaredan gjort bekantskap förde hon dem utan omsvep med sig in. Erik skulle åter som förr intaga hedersplatsen och undfågnades med det bästa huset förmådde, och han som ett ögonblick tänkt på att i närvaro af det främmande unga fruntimret uppträda smått reserverad, fann sig snart inbegripen i ett ifrigt samspråk med henne, lifligt skildrande sina reseintryck och intresserad af att fråga om allt och alla „härhemma“, som han så gärna sade det om Fridero.

Stumpan hoppade upp i hans knä och Matte satte sig vid hans fötter medan nykomlingen Mirabella — Mays utvalda favorit — hviftade på sin yfviga svans till tecken att också hon ville bli bemärkt.

Erik blef riktigt varm om hjärtat där han satt med tant Fridas hand i sin. — Hvad här är godt — sade han med en fuktig glans i blicken, — och allt sig så likt. Isak tyckes fortfarande förgäfves sucka efter sitt hjärtas utkorade, det märkte jag redan under vägen.

— Ja, „Barkis ville gärna“ — sade fru Lundelin skrattande, — men föremålet är obenäget för affären.

Hon skyller på mig, likasom om jag någonsin velat stå i vägen för folks lycka. För öfrigt har du nog rätt att allt är sig likt, — blott att jag fångat mig en solstråle! — hon nickade åt den unga flickan, midt emot sig och då Erik följde hennes blick fann han att ingen benämning var mera betecknande för miss May, så strålande ljust var just nu det glada ansiktet på andra sidan bordet i det hon på spetsen af sin knif räckte tanten en bit af ett äpple hon just skalat. Det var märkvärdigt huru mycken glans en sådan ung och älsklig uppenbarelse kunde sprida omkring sig. Åter och åter drogos hans ögon till henne, tills de såsom förtrollade följde hvarje hennes rörelse, och för första gången kände han, att om det förr funnits någon brist i Frideros fullkomlighet så hade den nu på det lyckligaste sätt blifvit fylld.

Så flöt kvällen bort, utan att någon af de tre tänkte på tidens flykt ända tills hvilotimmen kom. I den vägen hade husmodren ytterst regelbundna vanor. Tant Frida tände ljuset åt sin käre gäst för att lysa honom uppför trappan.

— I morgon kommer John Harthin och hälsar på dig — sade hon; — han är här nästan hvarje dag för resten, ty de plöja ny jord uppe i kärret och då passerar han här rakt förbi när han går för att se efter arbetet. Godnatt nu och sof godt!

Ja, det var lättare sagdt än gjordt. Tantens ord hade med ens helt obarmhärtigt jagat Erik bort från någon skön öfversäll värld där han denna kväll varit hemma och verkligheten föreföll honom mer än vanligt ödslig. John Harthin, hvad hade

han här att göra? Ah, det var ju sant, tant Frida hade ju låtit förstå någonting därom i sina bref, någonting om honom och miss May. De skulle naturligtvis gifta sig med hvarandra och saken var troligen redan afgjord parterna emellan. Men om Fridero blifvit förvandladt till ett kuttrande pars älskogsparadis, då kände han alldeles bestämdt att han inte komme att blifva långvarig här. Och med dessa tankar gick Erik Bergman till sängs i en högst nedstämd och otreflig sinnesstämning och drömde sedan hela natten att han kämpade med en björn som oafbrutet försökte att kväfva honom.

Följande dag infann sig verkligen den unge förvaltaren och hälsade Erik med uppriktig hjärtlighet; miss May hade oändligt mycket att säga honom, tycktes det, och tant Frida fann det synbarligen högst naturligt, men unge Bergman kände sig restrött och hade nervösa ryckningar i tinningarna, samt var så fåordig, i skarpaste kontrast till kvällen förut, att May och hennes tant med frågande blickar sågo på hvarandra.

Då John gått sin väg återkom han visserligen så småningom till sitt förra jag, men så glad och upplifvad May sett honom den första aftonen blef han ej mera, och det fanns stunder då han kunde sitta alldeles stum och med drömmande blick blott stirra framför sig.

Tant Frida började verkligen känna sig orolig för sin käre gosses hälsotillstånd, ty till och med Tildas läckraste gräddväfflor tycktes inte längre göra något synnerligt intryck på honom, och en dag då May hade gått till komunalrådets i ett uppdrag

från sin tant, beslöt den goda gumman att riktigt taga bladet ur munnen. Någonting var ju på tok och det måste hon nu nödvändigt hafva reda på.

Men huru listigt hon än ställde sina frågor, slingrade sig Erik behändigt undan svaren och pratade och pratade, tills han själf blef herre öfver samtalet, som han utan synbart bemödande ledde öfver på John Harthin.

— Var han nöjd med sin plats allt fortfarande, skulle han stanna kvar från hösten och hvad var det för ett giftermål tanten häntydt på i sina bref?

Nu blef tant Frida lifvad för att berätta.

— Hon kunde gärna tala om det, ty snart skulle ju hela världen ändå få veta det. John var i hemlighet förlofvad med en prästdotter från Österbotten, en riktigt rar och präktig flicka, kunnig i hushåll och van vid enkla förhållanden, alldeles en hustru för honom. Och i somras hade tant Frida för att glädja John bjudit henne till Fridero, låtsat vara en gammal bekant förstås, för världens skull, fastän hon aldrig förut sett flickan. Nu från hösten när han fick löneförhöjning skulle de eklatera sin förlofning och till julen hade de tänkt hålla bröllop.

En prästdotter från Österbotten. Erik bet sig i mustachen och plötsligt kände han en så oemotståndlig lust att höja ett „vivat Victoria“, att han rusade upp och för att på något sätt få gifva sina känslor uttryck låtsade jaga en inbillad geting ut genom det öppna fönstret. Ty naturligtvis blef han ofantligt glad åt Johns lycka. Den gamla präktiga gossen, hvad han väl förtjänade en sådan krona bland kvinnor, och Erik erfor en okuflig benägenhet

att riktigt få ruska om vännens massiva gestalt med det godlynta ansiktet. Då detta emellertid nu för tillfället icke lät sig göra fattade han tant Fridas båda händer: — Skulle vi inte taga oss en liten sväng, kära tant, i glädjen öfver Johns lycka! — Och nästa ögonblick hade han fått den goda gumman i famn och snurrade om med henne rummet rundt förrän han försiktigt satte henne tillbaka ned i soffhörnet. Och så drog han Matte i öronen och bar Stumpan på gullstol och förklarade sedan att han nödvändigt måste ut för att hämta frisk luft, nedåt Grankulla sidan, och när han en timme senare återvände var det i sällskap med May och Mirabella, och alla tre voro vid så strålande lynne att tant Frida spärrade upp ögonen af häpnad.

— Jag tror att jag aldrig sett dig så glad, min gosse — sade hon om kvällen; — nu när reströtheten är förbi, märker jag riktigt att du föryngrats medan du varit borta.

— Åhnej, lilla tant, det var bara den där nyheten om en god väns sällhet som slog mig åt hufvudet — log Erik. — Förlofningar och bröllop verka alltid upplifvande.

Tant Frida såg litet förundrad ut, nog var hennes gosse i alla fall en helt liten smula förändrad tyckte hon, men orsaken kunde hon ännu icke utreda. Från denna promenad i godt sällskap bibehöll sig emellertid Eriks goda lynne med mycken konsekvens och sålunda förflöto de tre veckor han kunde tillbringa på Fridero för alla dess innevånare som en enda glad dröm.

Först då afskedets stund var inne blef den unge magistern melankolisk och satt tyst och tankspridd vid frukostbordet. Tant Frida serverade kaffet utan att som vanligt krydda det med någotskämtsamt infall och när Isak körde fram till trappan, reste Erik på sig snarlikt en sömngångare. Plötsligt fick hans blick dock åter lif. May hade sprungit ned i trädgården och bundit en liten resbukett af höstens sista blommor, penseer, verbenor och doftande reseda, som hon nu med sitt förtjusande leende räckte honom.

— Tusen, tusen tack! vill inte miss May öka sin godhet med att egenhändigt fästa blommorna i knapphållet på min öfverrock, då är jag fullt säker på att inte förlora dem under resan.

Hur hon sträckte på sin lilla fina gestalt och kisade med de skålmska ögonen för att se om buketten tog sig väl ut. Ja, det var omöjligt att beskrfiva huru intagande täck hon kunde vara. Erik höll ett ögonblick den varma lilla handen i sin.

— „Syrenen betyder fosterbygd, resedan ett *älskadt minne*“ — reciterade han med lätt vibrerande stämma.

— Vill miss May tänka på mig någon gång och önska framgång åt mitt arbete? — Han hade böjt sig framåt och såg forskande in i flickans klara blå ögon.

— Naturligtvis, då ni är tant Fridas gosse och jag hennes flicka äro vi ju så godt som syskon, och då måste man ju . . . Hon log skalkaktigt, den lilla hexan, och slog blygsamt ned blicken under de långa ögonfransarna. Men så kvarhöll Erik

också till straff hennes motsträfviga lilla hand i sin och tryckte hastigt en eldig kyss på de fina fingerspetsarna.

— Är det någotslags afbön, käre Erik? — frågade tant Frida oskyldigt; — ni få inte bli ovänner, kom ihåg det.

— Nej, lilla tant, miss May föreslår tvärtom att vi skola betrakta hvarandra som syskon, men jag kan inte så här på stående fot diskutera en så viktig angelägenhet. Den måste få stå under debatt till närmast. Således „auf wiederseh'n!“ — han bugade sig djupt för dem båda och hoppade raskt upp i det väntande åkdonet, ty Isak såg redan smått orolig ut och Fiorella klipppte med sina kloka öron och skrapade med hofven till tecken att det nu borde bära af.

— Farväl, farväl! — En sista hviftning med näsduken, medan Erik svingade sin hatt högt i luften och så voro de försvunna nedanom backen. Tant Frida tog Mays arm och vände med en lätt suck tillbaka in i huset.

— Du tycker ju om honom, barn? — sade hon plötsligt.

— Jag vet just inte, lilla tant; han har så förskräckligt sträfviga mustacher, ser du huru röd min hand blef då han kysste den, — och hon förde med en rörelse af oefterhärmlig gratie den utsträckta lilla handen upp mot sin rodnande kind, alldeles som om den behöft en smekning för liden oförrätt. Men tant Frida slog henne lätt på axeln och förklarade att om May inte gillade Erik, skulle däraf lätt kunna uppstå köld i deras annars så varma

släktkärlek, — en hotelse som den unga flickan afhörde med underbart lugn.

Och tåget brusade fram därborta på banvallen, ilade förbi välmående gårdar och små ensliga torp, öfver odlade fält och genom tysta djupa skogar mot sitt mål hufvudstaden. Och på tåget satt Erik Bergman och drömde sagolikt sköna drömmar och förde stundom en liten bukett från knapphålet på sin öfverrock nästan vörnadsfullt till sina varma läppar.

Från magister Erik Bergman till fru Frida Lundelin.

Kära vördade Tant! Tiden går vidare fastän jag alltsedan jag lämnade Fridero tycker att den skridit kräftgången, men så är det, då man har hemlängtan, och den plågan har jag känts vid hvarenda dag och stund sedan jag såg sista skymten af ditt blå förkläde och miss Mays hvita blus-ärm försvinna bakom björkarna.

Du skall dock icke tro, att jag varit rof för en dådlös saknad. Tvärtom har jag aldrig arbetat med sådan sjudande ifver som nu för att komma närmare mitt utsatta mål, den stund då jag står oberoende och kan njuta frukten af mina mödor. Kamraterna påstå visserligen att jag blifvit en riktig eremit, men sanningen att säga trifves jag bäst i ensamheten med mina tankar; då komma ljusa drömmar som vackra fåglar flygande genom min själ och jag erfar en gryende aning om det som kallas jordens högsta sällhet.

Ja, tant Frida, hvarför skulle jag leka kurra gömma med min bästa vän, med dig som jag hittills anförtrott allt som legat mig om hjärtat och som aldrig ännu svikit din gosses tillit. Kära, lilla tant, jag älskar, älskar såsom jag aldrig gjort det härintills, ty hvad äro alla flyktiga gnistor, hvad en irrande, mången gång oren flamma mot den heliga eld som kärleken tänder i människans hjärta. Såsom genom ett underverk ser jag jord och himmel i ett nytt ljus; jag är inte mera stolt, jag trot-sar inte på egen kraft, nej, den stora kärleken inom mig har gjort mig ringa i mina egna ögon. Ibland jublar jag af hopp, ibland slår tviflet eller ovissheten mig till jorden, men genom moln eller solsken står det allena fast, att jag älskar din May och att lifvet utan henne skulle vara för mig en dyster ödemark.

Minns du, tant Frida — och jag behöfver ej fråga — nej, jag vet, att min lifsåskådning, som stått i så skarp kontrast till din egen, gjort dig en bitter sorg, att du tänkt på mig med bekymmer och burit min själs väl och ve på dina starka böne-
armar mot höjden. Hvad jag trodde därom det har jag i denna stund inte klart för mig, men att undvara dina goda önskningsar — förböner som du kallar dem — det hade jag för allt i världen icke velat.

Ett vet jag blott, att det språk jag hittills försummat att lära mig, nu plötsligt blifvit ett mål för min sträfvan. Ser du, kära tant, när man riktigt, riktigt häftigt, med hela sin varelse åtrår någonting som man inte själf kan förskaffa sig, då

börjar det gry för själens öga en dunkel aning om att det finnes „en högre“ öfver de högsta. „Någon,“ som kan allt och förmår allt, således äfven att uppfylla det som man innerligast önskar. Och under mina mörka stunder, då oro och fruktan griper mig, försöker jag efterhärma min moderliga väns tungomål och med skälfvande läppar hviska: Du store okände Gud — gif mig May!

Ja, nu har jag nedlagt mitt djupaste förtroende hos dig och frågar dig uppriktigt: gillar du mig såsom eftersträfvande din dotters hand, får jag härnäst jag kommer till Fridero träda fram i denna egenskap och tror du, tror du, kära, rara tant Frida, du som är så erfaren i fråga om ungdomens känslor och tycken och som ser så klart med dina goda ögon — tror du att jag har den allra minsta lilla skymt af hopp? I så fall skulle jag vara din öfver all beskrifning lycklige

Ericus.

Från fru Frida Lundelin till magister Ericus Bergman.

Telegramstil! Fullt gillande. Gud vare lof för ditt val. Bästa glädjen sparad för gummans ålderdom. Där det finnes lif, där finnes äfven *hopp!!!*

Din ömt tillgifna
tant Frida.

P. S. John Harthin tänker på att resa in till hufvudstaden och beställa brudgumsfracken och May funderar starkt på att med honom sända dig den

sista resedan från rabatten, men hon säger att hon glömt blommans betydelse, tror dock att det var någonting liknande förgät mig ej. Du kan ju skrifva upp det åt henne i nästa bref.

RUNÖ.

Besviken, besviken af den man hållit kärast i världen, bedragen på det man skattat högst, som man idealiserat såsom endast en älskande kvinna det förmår — sådan var Gertrud Lindfälts bittra erfarenhet. Och därtill kom ännu att hon icke kunde beklaga sig öfver hvad som händt, icke med någon enda själ dela den börda som hardt nog förkrossat henne, ty hennes smärta förnekades af hennes kvinliga stolthet och hennes värdighet förbjöd henne att förråda den.

Det var nu tre år sedan hon gjort doktor Helmers bekanskap, på en sportfest hvarvid båda i egenskap af gymnaster varit framstående medverkande. Hela hans personlighet ingaf intresse. Den starkt bygda manliga gestalten, det frittburna hufvudet och den upprädda hållningen tillkännagåfvo sportsmannen, och de kloka grå ögonen under den breda pannan, den intelligent klarttänkande läkaren med sin viddseende blick.

Icke underligt sålunda att han tilldrog sig Gertruds uppmärksamhet, särskildt som hela hans yttre motsvarade den idealbild af en man hennes ungdomsdrömmar uppställt. Visserligen hade hon ju ofta smålett åt dessa svärmerier som lifvet redan förjagat, men innerst i hjärtedjupet hade emellertid de stackars flyktingarna gömt sig kvar, och tack vare dem, vann doktor Helmer strax från deras första bekantskap all hennes sympati.

Senare sammanträffade de dagligen i sällskapslifvet, den glada värld där man roar sig och där båda voro gärna sedda och mycket uppburna, och en hemlig, magnetiskt verkande kraft tycktes alltid draga dem till hvarandras närhet. August Helmer hade i sitt väsen denna öfverlägsenhet, denna lätt ironiska anläggning som måste anslå ett sinne sådant som Gertruds, hon som redan länge haft blicken öppen för sin samtids lyten och kyligt analyserande mött hvarje dess företeelse. Hon kände att de båda sympatiserade med hvarandra i sin syn på lifvet och omgifningen; ibland föreföll det henne nästan som stode de två isolerade från allt omkring dem, i ömsesidigt, fullt och rikt samförstånd; och så mån hon än var om individualitetens rätt, visste hon att hon halft mot sin vilja lät sig hänföras af det kraftfulla i hans personlighet. Trotts sitt yttre lugn, sin leende köld, hade dock Gertrud ett varmt, äkta kvinligt hjärta, som snart hängifvet klappade för honom som kommit i hennes väg just då hon börjat känna en viss tomhet, öfvermåttnad och trötthet vid sitt dagliga lufs regelbundna gång.

Då hon tänkte på de år som gått, tycktes henne lifvet så enformigt och färglöst, liknande otaliga andras i hennes lefnadsförhållanden. Uppvuxen i ett förmöget hem hade Gertrud erhållit en vårdad uppfostran och genom hennes mors klena hälsa och hennes eget själfständiga lynne hade hon vid ganska unga år kommit att intaga en styrandes plats i hemmet. Hon var dessutom enda dottren och fadrens gunstling samt de två betydligt äldre brödernas rodocka. Ända från hennes tidigaste barn-dom hade inga omhvälfningar eller särskildt anmärkningsvärda omständigheter stört hemmets lugn eller utmärkt de olika skedena i familjelifvets stillsamma gång. Fadren hade varit en trägen och dugande ämbetsman, sönerna gingo i hans fotspår, och Gertruds egen skoltid var såsom en jämtlöpande tråd. Utan att vara tvungen till själfförvärf, genomgick hon som vuxen en gymnastikkurs som förskaffade henne verksamhet utan ansträngning. Hon hade därutöfver tid nog att egna åt läsning af den nyaste litteraturen, åt sina vänner — af hvilka hon tycktes äga många — och sina nöjen. Fadrens död kom slutligen såsom den första verkliga omgestaltningen af hennes tillvaro.

Förändringen bestod egentligast blott däri att den unga flickan mera energiskt än förr och nu på egen hand, utan stöd och råd af den i alla praktiska frågor erfarne fadren, måste gripa sig an med hemmets och hushållets vård. Detta blef henne i det hela ej svårt, ty dels var hon redan van därvid och ägde af naturen både ett beslutsamt sinne och ett raskt handalag, och dels hade fadren lämnat

de sina ekonomiskt oberoende, om också familjen ej kunde kallas särskildt rik. Modren som alltid varit sjuklig och därtill obeslutsam och i yttersta grad opraktisk, var alltid belåten med huru andra styrde och ställde för henne, så att Gertrud i allt kunde följa sin egen vilja. Sålunda var hon äfven i detta afseende oberoende. Hon hade nära nog fullkomlig frihet att anordna sitt lif efter egen böjelse. Men det att hon just nu likasom icke varnade några möjligheter att förändra det i en ny intresseveckande riktning, kom henne att finna det mera än vanligt slentrianmessigt. Det var i denna stämning hon gjorde doktor Helmers bekantskap och därför blef den också för henne dubbelt betydelsefull. Han å sin sida tycktes äfven känna sig mäktigt dragen till den unga flickan och egnade henne en uppmärksamhet som snart blef ganska mycket bemärkt. Men när hennes vänner talade därom log Gertrud blott och förundrade sig öfver människornas benägenhet att fästa sig vid ett så enkelt faktum, som att „en förständig karl tyckte om att resonnera förnuft med en förständig kvinna“.

Blott när modren på sitt milda, litet klagande sätt förutsade att „den där doktorn“ en vacker dag skulle komma och göra anspråk på henne, rodnade dottren och teg. I själfva verket fanns det också dagar då Gertrud tyckte att ett afgörande ord nära nog låg doktorn på läpparna och då hon nästan skyggade tillbaka för en förklaring, blott för nöjet att fasthålla de gångna månadernas lyckligt förväntansfulla stämning.

Emellertid stundade sommaren och moder och dotter skulle som vanligt tillbringa den därute i den gamla trefliga prästgården i ***vesi, där Gertruds morbroder suttit såsom prost i mer än ett fjärdedels sekel och därunder städse gästfritt öppnat sitt hem för vänner och fränder. De sista dagarna före afresan gick Gertrud i en omedveten spänning, en obestämd väntan på någonting underfullt och märkvärdigt, och i känslan däraf blef hon så själfull, så förunderligt ung och kvinligt älskvärd, att hennes vänner enhälligt förklarade henne vara en riktigt förtjusande varelse och äfven doktor Helmer tycktes instämma däri. Men timme efter timme af den flyktande tiden rann bort utan någon förklaring från hans sida, och slutligen kom resmorgonen.

Det var mycket folk vid stationen och Gertrud blef rikt dekorerad med blommor, också Helmer infann sig där medförande en jättebukett de härligaste rosor. Längre höll han Gertruds hand i sin och hans veka „glöm mig icke“ genljöd som musik i hennes öron långt efter det tåget satt sig i gång. Ack nej, hon kunde nog ej glömma — och rodnande begrof den unga flickan ansiktet bland de doftande blommorna.

Doktorn skulle också resa någon af de närmaste dagarna. Han hade blifvit förordnad att förestå en läkarebefattning borta i Karelen — ute i ödemarken — såsom han själf patetiskt uttryckt sig då han i realistiska drag skildrade sitt blifvande arbetsfält, med hufvudkvarter hos en riktig bonde, som blifvit stormrik på stockaffärer och nu ville

spela matador. De hade haft så roligt åt hans drastiska teckning af situationen — doktor Helmer, världsmannen, hufvudstadsbon plötsligt förflyttad dit bort; men en sommar skulle nog gå helt bra. Han hade också lofvat skrifva och berätta sina erfarenheter från ödemarkslifvet och detta löfte i förening med rosorna, förkortade för Gertrud resdagens längd medan de brusade framåt ut till det friska, gröna landet.

Prästgården i *** vesi var ej synnerligen naturskönt belägen, men här hade Gertrud och hennes bröder tillbragt alla sina somrar allt sedan de voro små. I trädgården hade de haft sina egna blomsterland och äppleträd, i hagen utanför funnos ännu ruinerna af deras gamla lekstuga och på det lilla sumpiga träsket hade de rott omkring dagarna i ända. Full frihet, landtlig ro och äkta gammaldags gästvänlighet, det skänkta prosten Wahlbergs hem i rikt mått och därför trufdes också enhvar förträffligt under det enkla herdatjällets trefna tak.

Aldrig kände sig heller fru Lindfält friskare och gladare till sinnet än när hon befann sig här, och äfven Gertrud njöt för omvexlings skull af lugnet efter hufvudstadens rörliga lif. Dessutom var hon äfven i prästgården en erkänd favorit hos både prosten och hans lilla fryntliga prostinna hvilkas förnämsta sträfvan tycktes vara att göra så mycket godt de kunde åt människorna i allmänhet, men särskildt åt sina gäster.

Denna sommar var dock bestämd att mer än andra blifva minnesrik i Gertruds hågkomst. Vecka

efter vecka väntade hon fåfängt på det af doktor Helmer utlofvade brefvet. Rosorna voro längesedan konserverade på bästa sätt, men brefvet dröjde. Först räknade hon dagarna, sedan timmarna till postens ankomst, allt lika förgäfvess; och när slutligen en månad förgått, tyckte hon att den var den längsta hon någonsin upplefvat. För första gången fann hon att man kan få nog af landtlig stillhet och ro och fattade ett resolut beslut att nästa sommar tillsamman med några vänner göra en tripp till Norge. Det kunde verka uppiggande. Man behöfde sannerligen ibland komma ut och få andas annan luft. Som det nu var, kände hon sig stundom så märkvärdigt slö och passiv för allt som rörde sig omkring henne, men det borde ingen få märka, ty hvad skulle hon väl anföra såsom orsak därtill. Det skulle äfven varit verkligt otacksamt mot omgifningen just här, där det ändå gjordes allt för hennes välbefinnande.

Gertrud försökte därför att vara så sällskaplig som möjligt, att hjälpa prostinnan vid kaffebordet och om kvällarna sjunga små enkla visor för morbrodren. Däremellan samtalade hon som tidsfördrif med den nye adjunkten, pastor Hultenberg. Det var ju alltid en omvexling om också ej någon ersättning i fråga om sällskap, ty två mera olika personligheter är den kämpestarke doktor Helmer med sin lätt nonchalanta världsmanna säkerhet och den spenslige unge prästen med sin blyghet och sina skygga „gazellögon“ kunde knappast finnas. Pastor Hultenberg var ett år yngre än Gertrud och hade våren förut blifvit prästvigd. Prosten

Wahlberg hade känt hans far som dött ung, just då han stod i begrepp att åtföljd af sin hustru resa ut såsom missionär, och detta, att sorgens skugga så att säga omhöljt hans vagga, hade måhända påtryckt den unge mannens sinne ett visst allvar, som dock icke innebar någon dysterhet. Hans sätt och uppträdande var mycket stillsamt och tillbakadraget, han hade lefvat i små förhållanden, ensam med sin mor som burit på saknaden efter maken hela sitt lif. Nu hade äfven hon gått bort och Victor Hultenberg stod fullkomligt allena, beredd att taga upp sin del af jordelifvets strider, mödor och arbete. Hans första verksamhet blef tjänstgöringen såsom adjunkt i ***vesi, där han nu sedan föregående höst haft sitt hem och strax från början blifvit af de båda gamla mottagen nästan såsom barn i huset.

Att genast vid början af sin bana få arbeta tillsamman med och under ledning af en man sådan som gamle prosten Wahlberg, var en sann förmån och en god förberedelse för framtiden, och ingen uppskattade det högre än Hultenberg själf, som med den uppriktigaste vördnad och snart äfven med sonlig tillgifvenhet omfattade den vördige församlingsläraren. Prosten å sin sida upptäckte också inom kort att hans unge medhjälpare af verklig kallelse mottagit sitt ämbete, att han med lif och själ egnat sig däråt, och sålunda möttes de två i den innerligaste sympati och förståelse just på det område som låg dem båda närmast.

När Gertrud skämtsamt kallade adjunkten „mosters gullgosse“ hade hon alldeles rätt, likasom

också däri, att „morbror betraktade honom som sin yngste son.“

— Ja, ja, — log gubben blidt, — solsken gör alltid godt. Ungdomen växer däraf likaväl som markens blomster och vår unga vän här behöfver nog skjuta upp i fullt, klart solljus, han som hela sin barndomstid suttit i skuggan. — Gertrud tyckte att gubben hade rätt, det var ännu någonting barnsligt outveckladt hos denne unge man. Han hade likväl redan studerat vida mer än hvad han skulle behöft för sin teologiska bana, och tänkt ännu mera, det hade hon längesedan fått klart för sig under deras mångahanda diskussioner i olika ämnen. Till en början hade han nog varit mycket blyg i hennes sällskap, det syntes tydligt att han var ovan att umgås med unga damer, men i denna hans blyghet som aldrig urartade till tafatt simpelhet i skick eller uppförande, låg tvärtom någonting nytt som fångslade Gertruds intresse och kom henne att bemöda sig om att öfvervinna den.

Det var en sysselsättning just lämpad för hennes nuvarande sinnesstämning. Hon kunde någonsång småle för sig själf åt hans okunnighet i sällskapslifvets mysterium och kanske göra halft satiriska jämförelser, men då han likasom afbedjande höjde de bruna ögonen mot henne blef hon genast stämd till hans förmån och böjd till att förbise hans små blunder. Det hade alltid förr funnits ungdom på prästgården; denna sommar voro dock Gertrud och Hultenberg för det mesta de enda och därigenom kommo de mera än annars att så mycket vara tillsammans, än ute i båt, än på långa skogspromena-

der och efter middagen, då de gamla hvilade, för-
måde Gertrud pastorn att läsa högt för henne
under de susande almarna på gården. Han hade
en ovanligt behaglig organ och den ljud som ett
harmoniskt ackompagnemang till hennes tankar,
där hon satt längst inne i skuggan med sitt hand-
arbete. Hon fick honom äfven till att öfva upp
sin sångröst, en vacker baryton, så att de skulle
kunna sjunga tillsammans om kvällarna, antingen
inne i den låga salen vid det gamla pianot som
var prostinnans stolthet, eller ute på den landtliga
verandan där sommar vinden fläktade in genom de
öppna fönstren. Hon kunde ej neka till att det
smått intresserade henne att se det starka intryck
hon gjort på denne i världserfarenhet om också ej
till åren, jämfördt med henne så mycket yngre man,
och att känna den makt hon utöfvade öfver honom.
Och dock skulle man strängt taget ej kunnat beskylla
Gertrud för något hvarken hemligt eller uppenbart
försök att tilldraga sig den unge adjunktens upp-
märksamhet. Därtill var hennes sinne alltför upp-
taget af en annans bild och allt som hänförde sig
till denne. Det var blott omständigheterna som
länkat det så, ingenting annat, men då den goda
lilla prostinnan, för hvilken små kärleksidyller
ledande till hennes ideal af jordisk lycka — gifter-
målet — var en verklig lifsluft, småmysande till-
hviskade Gertrud att Victor inte hade ögon för
någon annan än henne, eller att hon kunde linda
honom kring sitt lillfingret m. m., slog Gertrud
själf bort alltsamman med ett skämt. Hultenbergs
sällskap var och förblef för henne — hvad ingen

utom hon själf visste — blott ett slags ersättning för någonting annat, någonting som hon hela denna långa sommar ständigt saknade och fortfor att längta efter.

Då de återvände till sitt hem i staden erhöll Gertrud underrättelse om att doktor Helmer under sin sommarexkurs i „ödemarken“, förlofvat sig med dottren till den omtalade rike stockpatronen och att han hade hopp om ordinarierjänst som kommunalläkare på orten.

Det var sålunda slaget föll, sålunda Gertrud sjönk från sina förhoppningars ljusa höjder ned i besvikenhetens natt, där tron och hoppet ledo ett så grymt skeppsbrott. Tron på hans kärlek, denna dyrbara ädelsten som redan så att säga legat i hennes hand, och hoppet om en ljus framtid vid hans sida. Men till allt detta sällade sig ock den djupa smärtan af att han på samma gång han svikit henne, äfven svikit sig själf. Huru högt hade han icke tyckts henne stå öfver allt småsinne, alla lumpna beräkningar, huru hade han icke städse sett ned på den mänskliga egennyttans spekulationer och nu — nu hette det utan motsägelse att doktor Helmers snart förestående giftermål var helt och hållet en affärssak. Hans ekonomi stod på vacklande grund och här hade af en lycklig slump erbjudits honom ett lysande tillfälle att säkerställa den. En liten oerfaren flickunge smickrad af en fin hufvudstadsherres uppmärksamhet, och en far som ingen-

ting hellre önskade än att på och genom sina kapital komma sig upp i världen — allt var så lämpligt och naturligt som möjligt. Helmer var en klok karl, han förstod nog sitt eget bästa — och så nickade man och smålog och förstod hvarandra alldeles förträffligt.

Det var endast Gertrud som hade så svårt att begripa huru man kunde handla så tvärtemot sina manligt och öppet uttalade åsikter. Hvad det hade gått fort för honom att förändra dem, hvad det gick lätt för honom att sjunka, eller — tänkte hon med aggande bitterhet — var det blott hennes kärlek som idealiserat denne man och ställt honom så högt öfver alla andra? I så fall hade han nu sjunkit och det i proportion så mycket djupare.

Hon försökte att le öfver sig själf och sin dårskap, men löjet smälte till en stackars dallrande tår! O huru förkrossande det kändes, alldeles såsom om hela lifvet med ens blifvit dödt och tomt; som om det icke funnits någonting på jorden mera värdt att lefva för! Hon vred sig under smärtan såsom för upprepade dolkstygn och likväl gällde det att dölja kvalet för alla de många nyfikna och forskande blickar som iakttago henne hvarje gång doktor Helmers förlofning blef nämnd. Man hade ju redan så länge satt Gertruds namn i förbindelse med hans och nu ville enhvar se „huru hon tog detta“. Det var en kamp som uppfordrade hela hennes själfbehärskning, men hon kallade sin kvinliga stolthet till hjälp och gick så med högburet hufvud om än med bleka läppar segrande ur striden. De flesta antogo att hon vetat nyheten långt förut, att hon ägt

Helmers förtroende. Gertrud hade ju alltid betonat att de varit så goda vänner. Och sedan brölloppet därborta i Karelen verkligen gått af stapeln tystnade pratet småningom af sig själf.

Gertrud erfor en känsla som om hon velat kväfvas, när hon i tidningen läste hans namn bland giftermålsnotiserna, men hon bet ihop tänderna och tog fram den vissnade rosenbuketten som hon hittills bevarat så ömt och kastade den på elden. Det var ju hans sista farväl, lika trolöst som allt annat, hvarför skulle hon då gömma på det som icke längre hade något värde. Det skulle varit henne en lättnad att få skrika ut sin smärta eller åtminstone att ge den luft i tårar, nu däremot tvangs hon att dölja allt inom sig och öfverväldigad af smärtefull bitterhet tyckte hon att allting omkring henne sviktade, att redbarhet, trohet och sanning voro blott tomma begrepp och världen så genomrutten och usel.

Och under hela denna tid gick hennes dag samma regelbundna kretslopp som förut, med samma sysselsättning, samma vanor och nöjen, bland samma personer. Det var en ändlös bedröflig vinter! O, hvad hon ofta dessa månader längtade till sommaren och att få resa långt, långt bort till nya och främmande trakter från hela den gamla välbekanta omgifningen! Och sommaren kom, men med den ett öfverstigligt hinder för alla Gertruds planer.

Fru Lindfält som hela vintern lidit af svåra reumatiska krämpor, blef nu af läkare förordnad en badkur vid en af inlandets kurorter, och naturligtvis måste dottren följa med för att vårda sin sjuka mor. Det var bara en fortsättning i trampkvarnen

från morgon till kväll tyckte Gertrud, ty var det något hon fann banalt så var det just badlifvet på en sådan liten ort, där man ständigt måste möta samma ansikten, ständigt umgås med samma människor, utan någon som helst omväxling, och hon hade icke ens af modrens sjuklighet skäl nog att undandraga sig detta, ty fru Lindfält behöfde icke ständigt sällskap och hvilade sig dessutom större delen af dagen.

Men allt måste ju gå här i världen, allrahälsst det oundvikliga; och så sköt Gertrud undan sina felslagna reseplaner utan ett ord af klagan, hvad skulle det väl heller tjänat till och för hvem skulle hon väl beklagat sig? För resten dör man inte af olycklig kärlek — tänkte hon ironiskt — det förekommer endast i romanerna såsom ett lyckligt öde för någon särskildt englalik hjältinna, men en så förbittrad, förstenad och depraverad varelse som hon kände sig nu hafva blifvit, hon fick nog lof att fortsätta vandringen, äfven om de hvassa stenarna på vägen söndersargade hennes trötta fötter.

Det förundrade henne blott, att hon stundom kunnat finna den föregående sommaren lång, medan hon ännu lefde i hoppets förtrollade land. Nu föreföll den henne som idel ljus i jämbredd med det närvarandes tyngd och framtidens gränslösa mörker. Hon skref då och då till de kära gamla i prästgården för att redogöra för modrens befinnande hvilket genast från början tagit gynsam riktning, och morbror prostefar skref tillbaka långa humoristiska epistlar, som till och med framkallade ett hjärtligt leende på Gertruds stela läppar. Den älskvärde

gubben med sin vackra blick på lifvet och sin fromma förtröstan, som ännu stod honom bi, trots en lång lefnads många pröfningar och skiften!

Ett af brefven innehöll följande meddelande:

— „I vårt stilla tjäll kommer snart en ledsam förändring att äga rum, det vill säga adjunktombyte, ty min unge medhjälpare, vid hvilken jag som du vet synnerligen fästat mig, har — följande sitt samvetes maning — mottagit kallelse till pastor å det aflägsna Runö, en ort som du likt de allra flesta helt säkert känner ganska litet till. Jag tror att fadrens brinnande missionsnit gått i arf till sonen, ty han säger sig alltid närt en varm önskan att få tjäna Gud på någon fjärran plats där arbetet vore särskildt nödvändigt och maktpåliggande. Här kan nu denna hans önskan gå i uppfyllelse och hvilken rättighet har väl då jag att motsätta mig denna skilsmessa, så påkostande den än förefaller mig.“

Gertrud hade uppmärksamt genomläst brevet och då hon slutat trädde bilden af den unge prästmannen med det blyga väsendet och de bruna ögonen lifslevande för hennes inre syn, ehuru hon under det gångna smärtafyllda året förut knappast egnat honom en tanke. Så fanns det dock i denna lumpna tidsålder och i vår egoistiska värld en enda människa som kunde lefva för en idé och äfven offra någonting därför, — det var nästan en lättnad att tänka därpå! Flere gånger under sommarens lopp återvände hon i sina tankar till den unge pastorn och hans kallelse, särskildt efter hvarje nytt meddelande därom i morbrodrens skrivelser och för första gången på länge erfor hon ett visst, om än

icke lifligt intresse för en medmänniskas förehafvande.

— Jag skulle vilja se honom förrän han reser och höra honom tala om sin mission och allt det där — skref hon till sin morbror. — Jag tycker om människor som vilja någonting verkligt och inlägga någon energi uti att nå sitt mål.

Några veckor senare var badkuren slutförd och med godt resultat, men som fru Lindfält ej orkade göra flere resor och man redan nått början af Augusti, återvände de omedelbart till sitt hem i staden. Det var ju vackert också där med de lummiga planteringarna och praktfulla blomsteranläggningarna och från fönstren i Gertruds eget rum hade hon en skön fri utsikt öfver hamnen med dess båtar och segel.

En eftermiddag satt den unga flickan ensam därinne medan hennes mor hvilade i sitt rum. Dagen var varm och fönstren stodo öppna. Gertrud lät blicken ila ut öfver det blå hafvet, skimrande i Augustisolens glans och njöt af den friska luften i djupa drag. Det var så godt att få andas ut, och tanken fann hvila hos de öppna vidderna där ute. Trots den sorg som tärt på henne hela detta år, hade hon ej förlorat sin skära hy eller strålglansen i sina vackra blå ögon. Tvärtom tycktes hennes drag hafva erhållit någonting mera uttrycksfullt och besjäladt än förr, och den klara pannan låg jämn och slät under hennes lätt krusade hår. Allt fortfarande måste man med intresse fästa sig vid detta verkligt behagliga kvinnoansikte.

Gatan nedanför låg stilla och tyst i eftermiddagslugnet och man hörde blott då och då det

bortdöende ekot af steg på trottoarens stenläggning. Plötsligt rycktes Gertrud upp ur sina tankar af att någon ringde på tamburklockan och nu hördes också röster därute. Nästa ögonblick öppnade tjänarinnan salongsdörren för en främmande herre och Gertruds förvånade blick mötte pastor Hultenbergs bruna ögon.

— Jag tänkte — jag ämnade — men kanske fröken är upptagen? — stammade han, bugande så djupt som om hon varit en drottning.

— Ack nej! jag har tvärtom just nu mera tid än jag kan förbruka — svarade hon gladt i det hon välkomnande inbjöd honom att taga plats på andra sidan af det lilla sybordet där hon suttit. — Pastorn hämtar oss färska hälsningar från de gamla i prästgården, icke sannt?

— Ja, det gjorde han nog, — och tack vare hennes sällskapsvana och goda takt, hade hon snart fördrifvit hans blyghet och lockat honom till både språksamhet och öppenhjärtlighet. Hon kände ju intresse för hans framtidsplaner och visade det äfven.

Han måste i korta drag berätta henne om sin blifvande vistelseort, den lilla ön tolf mil från Riga långt ute i hafvet, dess befolkning och själfva pastorsbefattningen. Och när han slutat, satt hon med hufvudet stödt mot handen och blickade tankfull öfver till honom.

— Vet ni pastor Hultenberg, jag skattar er lycklig som får resa dit bort och lämna den civiliserade världen bakom er; ni tror mig kanske inte, men jag afundas er verkligen — sade hon.

En varm rodnad färgade den unge prästens kvinligt fina kind. Det lyste till i hans ögon som en plötslig blix, och hans blick lämnade icke Gertruds lifliga ansikte medan hon pratade och frågade på sitt vanliga lifliga sätt ända tills han reste sig för att säga farväl.

— Ni kommer naturligtvis igen — sade Gertrud vänligt då hon räckte honom handen till afsked och ledsagade honom ut i tamburen. — Jag skulle ännu vilja veta en mängd saker om det där sagolandet och mamma önskar nog äfven se er innan ni anträder resan dit.

— Jag är mycket tacksam — frammumlade han med nedslagna ögon och famlade efter sin hatt på klädhängaren. — Jag kommer antagligen att i och för mina papper och öfriga reseförberedelser uppehålla mig här någon tid före afresan.

— I så fall välkommen! — svarade Gertrud gladt, utan aning om den storm af känslor detta väckte inom hennes gästs bröst, ja, så att hjärtat arbetade våldsammare än vanligt hvar gång han under kvällens lopp tänkte på det ögonblick då den där fasta hvita kvinnohanden legat slutet i hans.

— O Gertrud, Gertrud, om du visste huru högt jag älskar dig och att det icke inom mig finnes en varmare jordisk önskan än att få föra dig med mig långt bort öfver hafvet! Om du blott ville —

Två dagar senare satt pastor Hultenberg åter vid det öppna fönstret i Gertruds vackra boudoir med hennes leende ögon frågande blickade in i hans

upprörda ansikte med de sänkta ögonlocken och de skälfvande munvinklarna. Hon kunde icke förstå hvarför han såg så orolig ut. Trots sin blyghet hade den unge mannen för engångs skull beslutat öfvervinna den; det gällde ju hans lefnadslycka.

— Fröken Gertrud! — rösten var lägre än vanligt och klingade nästan bruten. — Förrän jag mötte er hade jag aldrig burit en kvinnas bild i mitt hjärta, aldrig ens tänkt på någonting sådant. Men allt sedan dess har jag förstått kärlekens makt. Jag visste att det var ett stort afstånd mellan er och mig, att ni stod så högt öfver mig i alla afseenden och att jag aldrig skulle våga. Då jag var här senast kom jag för att säga er farväl, jag trodde nästan det var sista gången jag skulle se er och att drömma om att tala till er såsom jag *nu* gör det, skulle jag *då* ansett som det mest omöjliga i världen. Men, fröken Gertrud, när ni yttrade de där orden om att jag var lycklig som finge resa dit bort, då var det mig som en ingifvelse ofvanifrån, och jag fattade mod att komma tillbaka och fråga er om ni ville följa mig dit, ville bli min hustru?

Om åskan slagit ned vid Gertruds fötter kunde hon ej blifvit mera häpen och bestört och hon stirrade på honom så förundrad att det säkert skulle skrämt honom, om han ej varit så helt och hållet upptagen af den känsla som behärskade honom. Nu fäste han sig ej därvid utan fortfor ifrigt:

— Ni vet hvad jag kan bjuda er, ett enkelt, fattigt prästahem, därtill ännu beläget långt i fjärran, nästan utom vår civilisations rāmärken. Men om en trofast uppriktig kärlek något förmår, så vet

ni att jag gladt skulle gå i döden för att befordra er lycka, ty kära, kära Gertrud, jag älskar er af hela mitt hjärta.

Hon hörde hans röst såsom från ett omätligt afstånd, den ljud som ett obestämdt sorl af vind och vågor och hela tiden tänkte hon på en annan röst som aldrig skulle säga dessa samma ord som hon dock så många gånger drömt om. Lifvet låg så grått, så öde och tomt framför henne med sin ständigt enformiga kretsång i de gamla gängorna, skulle hon väl kunna härda ut därmed? Var icke tvärtom hvarje ombyte en vinst, en förmån; isynnerhet detta att komma långt bort? I hennes trötta sinne gällde frågan nu endast — jag, mig, mitt. Hon såg upp och kände det såsom om hon vaknat ur en sällsam bedöfnings. Mötte henne icke här verkligheten i pastor Hultenbergs bönfällande blick om ett svar på hans fråga.

Hon försökte att se saken klart för sig och hon ville vara ärlig mot honom, fullt ärlig. Han skulle få veta huru hon hade det, att hennes stackars hjärta låg kallt och dött inom henne, men, att om han i alla fall stod fast vid att få äga henne, hyste hon tillräckligt förtroende till honom att det oaktadt lägga sin hand i hans. Med denna föresats började hon tala, men då hon kände hans klara blick fäst på sig blef hon mot sin vana förvirrad, trasslade in sig och talade så utan sammanhang att hennes unge tillbedjare smålog däråt, ett ljust förklaradt leende och slöt hennes händer i sina.

— Ack, låt det vara älskade, jag bryr mig ej om någonting annat än vissheten att få kalla dig

min — sade han, och Gertrud tystnade och kände att han härmed ansåg allting afgjordt dem emellan. Hon tyckte sig visserligen ännu böra göra ett försök, men sedan gaf hon vika och lät sig dragas af strömmen, hans känslors brusande flod och med den motståndslösa tanken att det så var hennes öde.

Naturligtvis väckte förlofningen mycket uppseende, ty Gertrud hade alltid intagit en bemärkt plats inom sin krets. Modren som från början af deras bekantskap kännit sympati för den unge pastorn hade intet att anmärka emot giftermålet, endast att det alltsamman gått så oväntadt fort var ej rätt förenligt med passiviteten i fru Lindfälts natur. De gamla i prästgården hälsade däremot nyheten med odelad glädje:

— „Min kära gumma hvars lilla svaghet det är att tro sig vara särdeles skarpsynt i hjärteangelägenheter — skref prosten skämtsamt, — triumferar öfver att hon redan förra sommaren förutsåg hvad som komma skulle, och jag å min sida fröjdar mig uppriktigt öfver denna förbindelse, ty jag känner Victor Hultenbergs karaktär i grund och botten och vet dess värde, jag hoppas därför äfven det bästa i afseende på din lycka, min lilla Gertrud, och nedkallar öfver eder båda Guds rikaste välsignelse. Tanken på att min unge medhjälpare skulle anträda sin resa ensam och utan att därborta kunna njuta trefnaden af ett eget hem har tryckt mig mycket. Men nu har Gud så visliga styrt att han får sitt hjärtas utvalda med sig på färden. Goda och underfulla äro Herrans vägar!“

Gertrud hade knappast förmått genomläsa de sista raderna i brefvet.

— Du goda, älskade morbror med ditt barnahjärta och din rena tillit, om du visste, om du anade huru det ser ut inom mig, huru svekfull och usel jag är — tänkte hon med ångest. Men likväl, likväl kunde hon ej, ville hon ej ändra hvad som skett.

De snabbt flyende veckorna före brölloppet gick hon som i en ständig yrsel. Det var ju också så mycket att ombesörja och tiden ville ej hinna till för allt. Men Gertrud var i det hela belåten därmed, ty hon ville så ogärna gifva sina tankar spelrum, ville ej se hvarken framåt eller tillbaka.

Det hade blifvit beslutadt att fru Lindfält skulle flytta till prästgården, till brodern och hans hustru där hon alltid funnit sig så väl; ty af hennes två söner var den ena såsom forstman bosatt långt uppe i norden och den yngre tillfälligtvis anställd vid ett mekaniskt verk i utlandet. Gertrud kunde vara fullkomligt lugn för sin mors trefnad och välbefinnande. Och så närmade sig raskt den sista dagen, den dag då vigselorden skulle förena henne med den man hon själf valt, hvarefter de omedelbart skulle anträda resan till den aflägsna stationsorten.

Morbror prosten hade själf kommit till staden för att förrätta den högtidliga akten och därefter föra sin syster med sig hem, då skilsmessans stund var öfver. Vigseln ägde rum en vacker solljus förmiddag och Gertrud bar därvid endast sin resklädning, en enkel grå dräkt; man behöfde ju inga toiletter för en bröllopsresa till Runö. Hvad brudgummen vidkom tycktes det som hade hans lycka

höjt honom öfver jorden, men Gertruds gåtfulla leende kunde prosten icke tyda. Hon såg så besynnerligt kall och förstelnad ut, men — tänkte han — kanske dolde hon under denna mask sin rörelse och skilsmessans smärta för att ej oroa modren.

Några timmar senare följde vänner och släktingar brudparet ombord på den ångare som skulle öfverföra dem till Riga. Gertrud blef alldeles höljd af blommor, alla ville i det sista visa henne någon vänlighet och detta brådstörtade giftermål var ju i det hela både intressant och romantiskt. Den stackars, kära Gertrud, hvad man beklagade henne som nu skulle så där plötsligt lämna allt hvad bildning och kultur hette och resa sin väg till en aflägsen ö långt ute i hafvet. Men å andra sidan låg det någonting betagande däri, och hela saken var så ofantligt märkvärdig och ny. Man kunde ju verkligen få mer än nog af öfvermänniskor och öfverförfinning och allt sådant där, dessutom hade pastor Hultenberg härliga ögon och ett synnerligen sympatiskt väsen.

Med ett ord, välviljan var i afskedets stund öfvervældigande, och Gertrud hade blott att nicka och småle åt alla sidor och trycka de framsträckta händerna till farväl.

Och nu stodo de båda som nyss svurit hvarandra tro och kärlek för lifvet allena på däckets och sågo afståndet mellan sig och hemmets strand ökas med hvarje ögonblick. Pastorn vände sig mot sin unga hustru. Hvad hon såg ångestfullt tillbaka mot hamnen där vännernas hviftande näsdukar ännu kunde svagt urskiljas.

— Lider du så mycket af denna skilsmässa, älskade? — frågade han ömt.

Hon svarade ej, hörde kanske icke ens hans ord och de bleka läpparna voro hårdt slutna, ty nu — nu när det var för sent, såg hon den första klara skymten af hvad hon gjort, nu började hon ana hvad afskedet från hem, vänner och fosterland hade att betyda.

I Riga mottogs det unga prästfolket med största vänlighet af superintendenten, som underrättade dem om att en liten ångbåt ännu samma dag skulle afgå till deras blifvande arbetsfält, samt att han själf skulle åtfölja dem dit för att installera pastorn i hans nya ämbete. Således blott några korta timmar numera inom den civiliserade världens område och sedan ut öfver villande haf till ett okänt land — tänkte Gertrud. Hon kände sig såsom gick och rörde hon sig i drömmen och hennes man var uppriktigt bekymrad öfver den dystra stämning som tycktes helt och hållet hafva bemäktigat sig henne. Men han hade så mycket att afhandla med sin förman att han ej fick tid att grubbla däröfver och snart voro de åter ute till hafs med Runö som fast mål.

Det var det härligaste väder man gärna kunde önska och så långt ögat nådde låg hafvet skimrande och blått med små lätt krusade vågor. Gertruds blick förlorade småningom sitt spända uttryck och hon började se sig omkring samt fogade af-

ven ett och annat ord till herrarnas samtal. Hultenbergs oro för henne blef därigenom något lugnad och han kunde med fullt intresse hängifva sig åt stundens intryck då de nu alltmera närmade sig målet, denna sagoö som han redan länge omfattat med det lifligaste intresse. I den stilla månljusa kvällen dykte dess obestämda konturer småningom upp ur hafvet och blefvo allt skarpare och bestämde, tills de resande närmade sig stranden så nära detta för ångbåten lät sig göra. Intet ljud förnams från ön, ingen rörelse, ehuru upprepade signaler gafs från båten, hvarför man slutligen beslöt att fälla ankar och i lugn afbida morgonen.

Natten var underskön, stilla och klar. Gertrud kunde ej förmå sig att skiljas från detta trolska skådespel i månens silfverskimmer, hvarför Hultenberg af kuddar och filter gjorde henne en bekväm hviloplats på däck, där han troget vakade öfver henne tills den första dagningen tändes i öster. Stundom tillviskade han henne några kärleksfulla uppmuntrande ord, och kanske var hans eget sinne därvid alt för uppfyllt af det nya i deras belägenhet för att han skulle saknat ett varmare tillmötesgående från hennes sida. Under den korta förlofningstiden hade Gertrud äfven förefallit honom tystare och mera kylig till och med än under deras första bekantskap i prästgården, och det tycktes honom stundom att den kvinna han älskade var honom ett lika okänt mysterium som landet han skulle till. Men det är ju det nya, det obekanta som lockar och drager med ofta oemotståndlig makt. Efter det att under morgonens lopp för-

nyade signaler gifvits, syntes ändtligen öboarna på stranden. Flera båtar sattes ut och rodde mot ångaren hvars passagerare nyfiket betraktade de långa smärta karlarne i sina grå vadmalskläder som innan kort antrade ombord på ångaren, till uppsyn och gestalt snarlika forntidens vikingar.

Raskt flyttades reseffekterna ned i båtarna och färden till stranden anträdde i morgonens strålande ljus. Från landningsplatsen förde sedan en kort promenad genom en tät, åldrig skog de nyanlända upp till prästgården.

Hultenberg tog Gertruds hand.

— Se dessa åldriga jättar hvilkas kronor tyckas skjuta rakt upp i himmelen, äro de icke härliga? — utbrast han entusiastiskt. — Jag har aldrig sett maken.

Byamännen förklarade också stolt, att så järnstarkt virke som deras tallar och granar finnes ingenstädes i hela Finland, och sålunda samspråkande uppnåddes prästgården, som låg nästan midt inne i en trädgård och omgifven af stora lummiga träd. Den gjorde ett gladt och vänligt intryck och de snyggt inredda boningsrummen voro ljusa och soliga.

— Här skola vi nog få det godt — sade pastorn hjärtligt och såg på sin hustru.

— Ja, hufvudvikten ligger på huru man kan ställa det för sig — menade superintendenten; — ty i denna afskilda vrå af världen innebär hemmet allt hvad af trefnad finnes och att ni måtte trivas här väl och länge, det är för detta stackars kära folk, som ofta under årtal fått sakna prästerlig vård, af den största betydelse.

— Mätte Herren välsigna vår ingång — svarade Hultenberg med djupt allvar.

Redan nästa dag installerades han i sitt nya ämbete och gudstjänsten i det åldriga lilla templet var härvid mycket högtidlig. Gertrud som hade sin plats i den af ålder särskildt för prästfamiljen afsedda bänken uppe i koret, lät sina blickar granskande ila från det ena föremålet till det andra, allting var ju henne så fullkomligt nytt och okänt. Kyrkan som stammade ända från 1600 talet tycktes med sitt altarbord af spräcklig marmor, sina små af brokigt glas hopsatta minnestafflor i fönstren m. fl. enkla prydnader, just genom denna sin ålderdomlighet erhålla en särskildt vördnadsbjudande prägel, hvars barnsliga ursprunglighet mäktigt grep henne. Och när psalmsången tonade, ej melodisk men djupt andaktsfull, kom det för första gången på länge en viss känsla af ro öfver henne.

Trött som hennes sinne var af de senaste veckornas öfvervældigande intryck, hvartill nu kom den rent kroppsliga tröttheten efter resan, började Gertruds tankar snart mattas så att hon hade svårt att följa med de något utdragna förhandlingarna. I stället blickade hon bort öfver den församlade menigheten, män och kvinnor genom kyrkans midtelläng strängt afskilda åt hvar sin sida, såsom vanligen är seden äfven i hemlandets sockenkyrkor.

Karlarna, iförda ljusgrå kläder, voro i allmänhet smärta och blonda med någonting ljust och käckt i uppsyn och hållning. Kvinnorna buro egenomliga och prydliga nationaldräkter, mörka kjolar

med hvit kantbård, blå eller röda strumpor samt öfver det brokiga lifstycket blommiga silkesdukar och ned på bröstet hängande blå eller hvita pärlband. Därtill kom ännu den lilla stoppade kattunsmössan ombunden midt på hufvudet af olikfärgade band samt med en veckad hvit spets slutande sig tätt intill ansiktet.

De gifta kvinnorna buro däröfver en hvit, stärkt och i veck lagd hufvudduk såsom tecken till sitt stånd och bland de många ansiktena inom spetsveckningen upptäckte Gertrud flere friska och täcka, några af till och med regelbunden skönhet.

Under dessa observationer erfor hon plötsligt ett vaknande intresse för detta folk, måhända mest för att det var så okänt, att där hos dem fanns någonting nytt och ursprungligt som kanske skulle förmå ånyo väcka hennes domnade lifsandar.

Gudstjänsten led småningom mot slutet och snart strömmade menigheten ut ur kyrkan, männen först, sedan gummor och flickor i skilda tåg, och i det klara solskenet som lyste på de brokiga dräkterna, var detta både vackert och måleriskt tyckte Gertrud som alltid haft något af konstnärsblick i ögat. Hon formligen njöt af det färgrika panoramat omkring sig och gick så med lätta steg och gladare mod tillbaka mot prästgården. Men när superintendenten några timmar senare tog farväl, hjärtligt tillönskande dem framgång i arbetet och trefnad å den nya vistelseorten och hon såg röken från ångbåten långsamt försvinna vid horisonten, då var det som skulle en järnhand — hemlängtantans och trånsjukans giriga klo — gripit om hennes hjärta

och hon tryckte näsduken hvarmed hon viftat farväl åt de bortresande mot sina läppar för att kväfva det förtviflans skri som ville tränga sig fram öfver dem.

— Hvad är det Gertrud? — Hultenberg lade skyddande sin arm omkring henne.

— O Gud, att jag kunde, att jag vågade taga detta steg! — utbrast hon och gömde ansiktet i sina händer, medan hela hennes smärta gestalt skakades af en våldsam bäfvan.

— Gertrud, älskade, jag har sett att det är någonting som tryckt dig särskildt dessa sista dagar, säg mig hvad det är — bad hennes make varmt.

— Jag kan inte komma härifrån, jag kan inte komma härifrån! — flämtade hon.

Han lade ömt hennes darrande hand på sin arm och smekte den såsom man lugnar ett uppskrämdt barn: — Vet du, min vän, jag har hört personer som befunnit sig i liknande förhållanden som vi, det vill säga på ett eller annat sätt plötsligt afstängda från den öfriga världen, af egen erfarenhet bekräfta den känsla som nu öfverväldigat dig — sade han. — Och äfven mitt sinne — ehuru jag står vid mina önsknings mål och har dig hos mig — genomströmmades af många underliga känslor då jag nyss såg ångbåten försvinna vid horisonten. Men med Guds hjälp skall det snart blifva bättre och vi skola lugnt och förtröstansfullt kunna begynna vårt nya lif.

Medan han så talade, hade han sakta fört henne framåt, men Gertruds konvulsiviska snyftningar syntes ej vilja upphöra.

— Min älskling, är det kanske någonting annat än hemlängtan som plågar dig? — frågade han slutligen med oro. — Haf förtroende till mig, det blir aldrig bra förrän du fått tala ut.

— Ack, att jag hade gjort det för längesedan — suckade Gertrud, — redan första gången du talade med mig om kärlek; men du själf hindrade mig, du ville inte höra mig. Jag hade ej bordt vara så passiv, jag skulle aldrig gifvit dig mitt löfte, men jag var just då så trött på mitt gamla alldagliga lif och kände såsom om jag icke längre skulle kunna uthärda det. Nu först inser jag att allt annat hade varit bättre än detta!

Hultenberg hade blifvit mycket blek och kring hans manliga läppar kom där ett spändt drag: — Du menar således att du oöfverlagdt skänkte mig din hand? — sade han en smula hårdt.

— Ja — svarade Gertrud lågt och hastigt. — Det är bäst att vara ärlig; jag älskade dig ej. Jag hade långt förut kastat bort mitt stackars hjärta till en som inte brydde sig det allraminsta om det eller satte värde därpå. — Hon log bittert.

De tego hvardera länge. Långsamt och nästan med svårighet sade Hultenberg slutligen: — Jag borde väl vara dig tacksam för din fruktansvärda uppriktighet, men jag kan det ej — nu — så genast —

Då hon märkte honom härvid omedvetet föra handen till hjärtat såsom om det smärtat, greps hon plötsligt af ångest och med förtviflad blick såg hon upp till honom.

— Fördöm mig, förakta mig för min gränslösa egoism! — utropade hon. — Men stundom, ser du,

gör den egna smärtan människan så förfärligt känslolös för andras lidande, allt annat uppgår i det egna ständigt aggande kvalet. Besviken, besviken! — vet du väl hvad det vill säga?

Han hade kunnat svara henne, att hon just i detta ögonblick lät honom erfara den skarpaste udden däraf, men han förblef stum, endast fortfarande stödjande hennes vacklande steg.

— Jag förtjänar ej att du tar vård om mig — sade Gertrud retligt. — Bry dig inte om mig.

— Det är lätt att säga — svarade han med ett svagt leende, — men icke lika lätt utförbart. För det första är min kärlek trots ditt grymma förtroende icke död, för det andra är du min hustru, inför Guds ansikte förenad med mig genom de heligaste band och jag är sålunda förpliktad att vara dig ett stöd; och sist och slutligen befinna vi oss ute på en fjärran ö bland främmande människor, långt skilda från hemland, släkt och vänner och därigenom mångdubbelt mera än andra nygifta hänvisade blott till hvarandra.

Gertrud böjde hufvudet för hans öfverväldigande bevis och i det han lätt, men fast, lade sin hand på hennes som fortfarande låg kvar på hans arm, sade han med sin låga manliga stämma.

— Hör mig Gertrud, vi äro nu engång här och måste stanna här en obestämdt lång tid framåt; låt oss således, då vårt öde nu är oundvikligt, med Guds hjälp finna oss däri så godt vi kunna. Låt oss som goda vänner och trofasta kamrater stå stödjande vid hvarandras sida. Säg, vill du det, Gertrud, min hustru?

Hon försökte att med sina förgråtna ögon möta hans klara blick. — Ja, ja, Victor, jag vill! — stammade hon och räckte honom handen.

Och dagen sjönk och kvällen bredde sina skuggor öfver den hemlighetsfulla ön med den tysta, mörka skogen. Gertrud tyckte att hon hörde dess sus ännu sedan hon gått till sängs och gömde hufvudet i kudden: — O denna främmande, främmande strand och hemmet är så långt, långt borta! — sade hon vid sig själf; — men jag vill ändå försöka bära det för hans skull, ty jag har förbrutit mig svårt mot honom och han är alltför god för mig. Jag vet nog hvarför, det är för att han är en lefvande kristen som omsätter sin tro i gärningar, men jag — jag är blott ett rotlöst flarn på villande vatten.

Hon grät sig till sömns under känslan af ett oändligt medlidande med sig själf och med dem båda. Men ute under den majestätiska stjärnehimlen stod en ensam man och blickade djupt upprörd in i den omätliga rymden där ofvan: — Min Gud, du som krossat min lycka och böjt mig mot jorden från hoppets ljusa höjd där jag trodde mig stå så fast, min Gud! — bad han, — låt denna pröfning lända Dig till ära. Du vet att agan är god för dina barn och Du slår blott för att åter hela. Jag kan lida, jag kan bära, men skona henne, haf barmhärtighet med min älskling!

Dagen efter detta för de nygifta så upprörande samtal, såg Gertrud väl att hennes man var blek

och att hans ögon buro spår af genomvakade timmar, men han gjorde ingen hänsyftning på det som förefallit. Han var lika vänlig mot henne och lika omtänksam som förut. Det gällde nu att ordna det nya hemmet så godt sig göra lät och med de tillgångar som stodo till buds, och Gertrud med sina beslut från föregående kväll i friskt minne, bekämpade tappert sin nedslagenhet för att helt kunna egna sig åt de göromål som förelågo husmodren. Ty hon kände att på henne berodde i många hänseenden den hemtrefnad de här kunde ernå.

Rummen, sex till antalet, voro som nämdt solljusa och rätt bekvämt inredda och omgifven af den lummiga trädgården med fruktträd af särskilda slag, föreföll detta lilla herdatjäll på den okända stranden ganska inbjudande och beboeligt. Därtill kom hvad de själfva fört med sig hemifrån, alltsammans idel minnen och hågkomster, ty Gertrud hade vid sitt giftermål blifvit formligen öfverhopad med vängåfvor af alla sorter, fotografier, böcker och prydnadsartiklar till förskönande af det dagliga lifvet och ökande af dess trefnad.

Och medan den unga frun styrde och stälde därinne och ofta begrundande höll en tafla eller någon liten vacker urna eller skål i handen för att utse en plats där den bäst skulle synas eller taga sig fördelaktigast ut, väcktes hennes skönhetssinne, hon fick halft omedvetet intresse för sitt arbete och att göra det så väl som möjligt, och när hennes man kom och erbjöd sig att hjälpa henne med att slå in någon spik eller flytta någon hylla m. m. d., blef han ofta slagen af beundran öfver de

storverk hon åstadkommit. Det glädde honom äfven i tysthet att hon kunde intressera sig för det som förelåg och att hon verkligen gjorde det, syntes af hennes lifliga blickar och friska färg samt det sätt hvarpå hon visade honom ett och annat litet påhitt som frambragt ett alldeles förvånande resultat.

— Jag tycker altsamman är beundransvärdt! — förklarade han med öfvertygelse och blickade nästan stolt omkring sig i det prydliga hvardagsrummet. — Du är ju en riktig artist, kära Gertrud, och jag har aldrig sett någonting mera inbjudande än den där vrån med gungstolen vid fönstret därfån man blott behöfver sträcka ut handen för att plocka sig några sköna, mogna körsbär.

— Den är också särskildt utsedd åt dig — svarade hon glädtigt.

— Tack för vänlig åtanke; men nu skall du inte trötta dig längre härmed utan komma med mig på en lång promenad för att också göra bekantskap med vår omgifning.

Gertrud nickade bifall: — Jag måste blott först gifva några order åt min lilla Magdalena i köket. Jag tror vi komma att trivas bra med hvarandra, hon är hurtig och tilltagsen och så näpen med sin omistliga stora duk och sin hvita hufva.

— Skada blott att man aldrig här får hålla en tjänare längre än året ut, huru mycket man än ömsesides vore nöjda med hvarandra — sade pastorn. — Så är emellertid seden här, och byamännen utse själfva bland sina söner och döttrar dem som för året få tjäna i prästgården. Det dröjer

nog förrän man hinner bli bekant med alla deras egendomliga bruk.

Gertrud tog sin hatt och var snart redo för promenaden. Den gällde till först byn, den enda som finnes på Runö, och i hvars tjugusju gårdar hela öns till inemot par hundra personer uppgående befolkning är bosatt. De här och där bland löfdungar spridda boningshusen med sina tak af halm gjorde ett idylliskt intryck, isynnerhet som de flesta voro omgifna af frodiga humlegårdar och marken för tillfället grön och snygg. Litet längre bort stod en rad pittoreska väderkvarnar påminnande om att allt som här behöfdes för folkets uppehälle, måste förarbetas inom denna samma strängt isolerade plats.

De styrde sina steg till den närmast belägna gården och blefvo vid inträdet där vänligt hälsade af värdsfolket, medan Gertrud icke kunde neka sig att nyfiket granska den egendomliga ingången till boningshuset, ett verkligt rökpörte till förstuga. Här fanns nämligen eldstaden där all familjens mat tillreddes och som spiseln saknade skorsten, fick röken söka sig ut så godt den kunde genom springor och hål i taket, hvarför också rummet, som dessutom saknade fönster, var både sotigt och mörkt. Sedan de emellertid uti detta mörker, mellan kokkärl, såar och byttor af hvarjehanda slag banat sig väg till boningsstugan, å hvars dörr var anbragt ett litet rundt hål med däri infattadt glas, hamnade pastorn och hans hustru plötsligt i en flod af solljus, som från tre stora fönster rikligen strömmade dem till möte i det rymliga samlingsrummet, hvilket

på engång tjänstgjorde som sofrum, matsal och arbetsstuga. Här var icke något öfverflöd på möbel, blott en bred väggfast bänk rundtomkring väggarna, ett väldigt bord och fem eller sex uppbyggade sängar med hufvudkuddar täckta af utbroderade lärftsöfverdrag.

Man slog sig ned och samtalet rörde sig om väder och vind, årsväxt och fiske, på ett ganska svärbegripligt språk, snarast likt urgammal bibel-svenska. Sig emellan talade dock folket såkallad „runska“, en besynnerlig sammansättning af forn- och nysvenska, tyska, finska, estniska m. fl. munarter, en för främlingen alldeles obegriplig språkblandning.

Denna första lilla inblick i folkets hem- och hvardagslif var för Gertrud synnerligen intressant och hon skakade hjärtligt hand med Mattis Glabbas och hans raska hustru Dorotea, under förhoppning att mellan dem och deras pastor ett godt och vänligt förhållande måtte blifva rådande.

— Och nu till båken — sade pastorn då de trädde ut igen. — Den har länge lockat mig och eftermiddagen förefaller vacker nog för en vandring dit. Skulle den måhända vara dig för tröttsam?

— Ack nej; jag tycker tvärtom att det är så skönt att gå här under alla dessa härliga furor som riktigt förtrollat mig.

Och Gertrud hade rätt, den urgamla Runöskogen var sannerligen ett förtrolladt rike där de resliga tallarne och granarna höjde sina härdade stammar likt jättepelare mot himlen, ställvis blandade med löfrika alar på en grund af finaste sand.

— Förefaller det dig ej — sade Hultenberg, — såsom om man här nästan kunde spåra någon väldig naturrevolution som fordomtima skulle format detta land. Det är som skulle mäktiga böljor hopat sanden i åsar och ryggar och själfva skogens grund liknar en stelnad bädd af svallande hafsvågor.

Gertrud följde hans naturmålning med uppmärksamma blickar medan de gingo vidare på vägen upp mot båken; — Här är så besynnerligt tyst — sade hon. — Man hör ingen fågels kvitter, eller någon ekorres käcka snack.

— Ja, det är nog sannt; men det finnes ej heller på ön hvarken orrar, harar eller andra mindre skogsinneväsnare och allraminst några rofdjur, hvilket ju är ovärderligt för kreaturens skull, som här gå ute större delen af året.

— Magdalena sade mig i går att man aldrig sett en orm på Runö, utom möjligen någon sjöorm i vattnet vid stränderna — omtalade Gertrud.

— Nåh, det är då ingen förlust — svarade pastorn skrattande; — men se här ha vi ju redan fyren rakt framför oss. — Och mycket riktigt; där reste sig på den vackra skogshöjden fyrtonnets hvita skrof med sin lanternan i toppen.

— Naturligtvis skola vi sträfvat dit upp — sade den unga frun ifrigt. — Jag riktigt längtar efter att därifrån få betrakta den vida utsikten öfver hafvet.

Båkens enda innebyggare, fyrvaktaren, en medelålders man, lifländare till börd, kom dem till möte och sedan man hälsat och vexlat några ord med

honom, ledsagade han dem den lilla vindeltrappan uppför till tornets krön, därifrån man hade den friaste utsikt som kunde tänkas, ej blott mot grannlandens i fjärran blånande kuster, men äfven öfver hela ön med dess skog, ängar och odlade marker. Taflan var storslagen, särskildt nu då hafvet låg lugnt, belyst af den nedgående solens guldskimmer, och djupt gripen stod Gertrud där länge tyst, med blicken öfverfarande den oändliga rymden rundt omkring dem. Lifvet med alla dess vexlingar och strider tycktes henne med ens likasom sjunka i detta omätliga djup, denna allt omfattande vidd och förstummas inför naturens storslagna lugn. Hon kände att hon aldrig skulle glömma denna syn. Tyst gick hon tillbaka vid sin makes sida och äfven han teg, kanske också han gripen af det mäktiga natursceneri de nyss skådat. Där låg båken på höjden bakom dem, ännu skimrande hvit genom den tilltagande skymningen och fyrmästaren stod ensam kvar däruppe, en plikttrogen väktare för seglare på villande vatten.

Gertrud höll just på att lägga bort sitt stora hushållsförkläde, ett tecken till att hennes morgonssysslor voro afslutade. Trots deras ensamma lif härute på ön var hon lika prydlig och vårdad i sin toilett som förr, och pastorn medgaf gärna att bibe-hållandet af tidigare vanor rikligt lönade mödan i allt hvad hemtrefnaden vidkom. Han hade verkli-gen aldrig funnit hemmet prydligare eller sin hustru

mera intagande än just denna morgon då han inträdde för att berätta henne några enkla nyheter från deras närmaste omgifning; men han höll inne med sin förtjusning öfver den ljusa morgonklädningen med sina blå rosetter, ty han ville ej störa det lugna kamratförhållande som utvecklats sig dem emellan och som för närvarande måste anses vara det bästa.

— Vet du att här blir bröllop i byn nästkommande söndag? — sade han gladt. — I dag fredag, ha vi att vänta två brudsvänner eller „skaffare“ som de kallas, för att framföra bröllopsbjudningen till oss och vårt husfolk, och i öfvermorgon tillkommer det prästmor att smycka bruden för det festliga tillfället.

Gertrud lyfte afvärande sina händer, men skratade på samma gång, hon visste redan att befattningen som brudsäta från gammalt tillkom prästens hustru och att ett afslag på en sådan begäran skulle varit att stöta kärvordna bruk för hufvudet och blifvit högst illa upptaget af brudfolket.

— Mätte jag blott lyckas i detta mitt ansvarsfulla värf — skämtade hon, och pastorn lugnade henne med berömmande af hennes goda smak i alla afseenden samt därtill hennes artistiska anlag.

På aftonen infunno sig också såsom Hultenberg förutsagt de två marskalkarna, i högtidsdräkt, framförande bröllopsbjudningen. Men förrän de trädde in i huset nedslogo de vid gårdsgrindarna och trappan unga granar hvars stammar afskalats så när som på öfversta toppen, och sammanbundo därefter kronorna så att däraf bildades ett slags äreportar,

antagligen till heder för bruden som nästa söndag skulle komma till prästgården för att klädas och sedan i full skrud tåga bort under dem. Allting skedde här med en mångfald ceremonier. Det intresserade Gertrud mycket att få öfvervara äfven själfva bröllophögtidligheten och Magdalena som var brudens kusin, var ej mindre ifrig att beskrifva både själfva festen — som alltid firades i brudgummens hem — och alla dess vidlyftiga förberedelser. Dagen före högtiden, berättade hon, fördes brudens hemgift „goss“ (gods) med ett eller flere par hästar till hennes blifvande mans gård och Bullers Katrina som nu skulle träda i äktenskap, hade nog både gång- och sängkläder samt därjämte stora packor lärft och vadmal, allt spunnet och väft i hennes hem. På lördagseftermiddagen var det också brukligt att bruden själf begaf sig dit för att sjunga psalmer tillsammans med fästmannen och hans släktingar. En „polterabend“ i sitt slag, tänkte Gertrud och erinrade sig därvid de många liknande kvällar hon och hennes vänner tillbragt med skämt och upptåg af tusen slag för att fira någon ung brud ur societeten. Huru mången „mökkväll“ begicks väl så stilla och andaktsfullt som på det ensliga lilla Runö?

Söndagsmorgonen gällde det för pastorskan att vara tidigt ur säng för att mottaga bruden och hennes tärnor hvilka ingalunda läto vänta på sig, och nu började det maktpåliggande värfvet att smycka dagens drottning. Enligt gammalt bruk skulle prästfrun ikläda bruden en af sina egna klädningar, men Gertrud lyckades öfvertala denna att

hellre bibehålla sin vackra och originella nationaldräkt och utsirade den sedan med all den öfliga grannlåten, främst kronan och kransen af konstgjorda blommor, hvilka förvarades hos en särskildt ombetrodd person och mot en liten ersättning utlånades åt hvarje brud.

Håret i nacken genomflätades med kulörta sidenband i flera färger samt guld- och silfvergaloner, ett bälte af guldgaloner knäpptes kring lifvet och öfver axlarna draperades en lätt hvit krage på hvilken halskedjorna af silfverplåtar och de många brokiga pärlbanden togo sig alldeles förträffligt ut. Grann var visserligen denna dräkt men med Bullers Katrinas friska ansikte gjorde den en prätig effekt. Gertrud hade allt skäl att vara stolt öfver sitt verk och då det var slutfördt, aftågade brudföljet till brudens hem där småningom alla de kvinliga gästerna församlades tills det blef tid att begifva sig till kyrkan, då „skaffarena“ åter framträdde såsom ledsagare eller „brudriddare“, påminnande om ett uråldrigt nordiskt bruk i de krigiska tider, då brudrof, till och med under vägen till Herrans tempel, icke hörde till det otroliga. Dessa marskalker eller brudsvänner ledde också bruden ända in i kyrkan och upp till koret där fästmannen redan satt i en bänk eller stol med hög ryggkarm midt framför altaret. Här intog hon nu platsen vid hans sida hvar efter brudparet förblef sålunda sittande under hela gudstjänsten. Så snart denna var slut förrättades vigseln på öfligt sätt och med pell hållen öfver paret af fyra hedersmän inom församlingen. Från kyrkan tågade sedan hela bröllopsskaran jämte pa-

storn och hans fru till bröllopsgården där festen nu tog sin början.

Denna ägde emellertid icke rum i själfva boningsstugan utan i den stora och rymliga rian, förenad med boningsrummen under samma tak. Här stodo nu två väldiga bord uppdukade, ett för kvinnorna, vid hvilket bruden och pastorskan intogo hufvudsätet och det andra för männen, där pastorn hade sin plats i högsätet vid brudgummens sida. Måltiden begyntes med bön och psalmsång, högtidligt och stilla och sedan grepo sig gästerna an med den rikliga välfägnaden.

Visserligen såg Gertrud litet tveksam på den underliga blandningen af sammankokad hvitkål, potatis, kött och skinka, samt den af mustigt fårkött tillredda soppan med simmande kornmjölsklimpar, men vid närmare bekantskap befunnos dessa rätter både kraftiga och välsmakliga. Därtill kom ännu saltad ål och stekt gås eller anka med en smaklig sallad af sura rödbetor. Sedan dessa stadiga och mättande anrättningar blifvit i god ordning inmundigade afdukades borden, så att på de hvita dukarna kvarlämnades blott brödtallrikar och ölmuggar och här nedsattes nu af de bestyrssamma „skaffarena“ stora fat med äpplen och nötter såsom dessert. Sist afslutades kalaset med en långsamt sjungen psalm och många bordsböner hvilka högt och andäktigt upplästes.

Seden bjöd emellertid att gästerna förblefvo kvarsittande vid borden äfven under återstoden af festen, hvars program senare bjöd på dans till musik af tvenne fioler. De outhärliga marskalkarna

hvars uppgift det äfven tillhörde att begynna balen, gjorde därvid dock icke början med dagens drottning, bruden, utan med matlagerskorna, som iförda sina respektiva köskostymer halft om halft motsträfviga drogos in från det sotiga pörtet utanför, en hedersbevisning som antagligen skulle gifva uttryck åt samtliga gästers tacksamhet för den vällyckade undfägnaden.

Trots skymningen i den illa upplysta rian med sina mörka väggar stod glädjen bland de unga snart högt i tak där de nu svängde om i den ena muntra polskan efter den andra.

— Till och med här i dessa torftiga och för våra förfinade vanor mindre angenäma förhållanden, är ungdomsfröjden och lefnadslusten sig lika — sade Hulstenberg leende, då han på några ögonblick skilde sig från det bordslag med hvilket han suttit för att någon stund få samtala med Gertrud. — Jag har sett på dessa rökiga stockväggar och den usla belysningen under det att mina öron pinats af de falska fiolernas jämmerliga toner, men hela tiden har det tillika varit mig en fröjd att känna huru hjärtligt lyckliga dessa människor äro, ända från gamle Bullers Henrik själf med sin kära pipsnugga och till brudparet, samt icke minst de så nitiska spelmännen som fila på i sitt anletes svett för att de dansande skola hålla takten. En sådan ursprunglig förnöjelse kommer mången festglädje inom kulturens mest förfinade värld på skam.

Gertrud nickade: — Jag tänkte just detsamma — sade hon; — ungdomen är sig lik öfver allt och leende blickar och varma hjärtan också. Ser du

det där unga paret som hviskar tillsammans därtöfva i vrån; de hafva nog något hemligt förstånd sig emellan.

— Helt visst; nu ser jag äfven att det är Hans Hollinger och Gunilla Ellerbush som jag torde få förelösa nästa söndag, efter hvad ryktet förmäler. Du har sålunda utsikt att snart åter få smycka en brud. Då de så länge fått sakna pastoralvård i församlingen, hafva många kyrkliga förrättningar äfven fått vänta på tid och tillfälle.

Och timme efter timme gled bort utan att de unga tröttnade i dansen och äfven från gubbarnas bord hördes lifligt glam vid ölstopen, likasom ej minst från de fryntliga matronorna bortö i deras hörn. Men då Gertrud begynte känna sig trött och ehuru värdsfolket ännu påminte om aftonmåltiden, tackade pastorn vänligt afböjande för sig och sin hustru hvarefter de bjödo farväl och lämnade den skumma festlokalen med allt sitt stoj och buller.

Det rådde en djup tystnad i hela naturen då de i den milda Augustinatten inslogö vägen hemåt, en tystnad som kanske föreföll intensivare i motsats till det glam de nyss lämnat. Från den höghvålfda himlen strålade fullmånen med en egen mild glans som tycktes uppfylla hela rymden och förlånade äfven aflägsnare föremål ett magiskt skimmer.

— Jag ser nu att alla beskrifningar om Runös underbara månsken icke varit öfverdrifna — sade pastorn beundrande. — Man har till och med förläknat det med Italiens.

Gertrud insög begärligt den friska, rena hafs-luften, så upplifvande efter kvalmet därinne. Hen-

nes ögon tycktes återspegla något af månens milda ljus, och hon knäppte sina händer samman i oemotståndlig andakt inför naturens strålande majestät.

Hösten hade kommit, hösten som ute på den ensliga hafomslutna ön fick en mera än vanligt vedomig och dyster prägel genom de rasande stormarna hvars hemska rytande blandades med skogens brus och böljornas häftiga slag mot stranden.

Hvad Gertrud erfor under dessa mörka nätter då sömnen likasom jagad flydde hennes ögonlock, det kunde hon ej i ord uttrycka. Hon kände blott som skulle alla onda, fasansfulla makter med larm och gny utkämpat en rasande strid rundtomkring henne, och när dagen ändtligen grydde var hon så trött att hon endast med möda kunde resa sig från bädden för att begynna dess värf. Denna stämning verkade äfven högst nedtryckande på hennes lynne ehuru hon redligt försökte bekämpa det, och Hultenberg, som såg henne lida, försökte på det mest ömma och finkänsliga sätt understödja hennes bemödanden. Särskildt i Oktober då hvarje postförbindelse med bortom hafvet liggande orter afstannade och man hade utsikt att ända in i Maj månad få lefva helt och hållet afstängd från den yttre världen, steg Gertruds nedslagenhet till en kvalfull ångest, som hvarken natt eller dag lämnade henne någon ro.

— Jag fruktar stundom för mitt förstånd — klagade hon en dag alldeles förtviflad. — Då jag

hör stormens ihållande dån, verkar det inne i mitt hufvud som bullret af väldiga kvarnvingar. Om det blott funnes ett enda ställe där man slapp att höra detta olycksaliga brus, där man kunde få hvila sina trötta utpinade öronnerver! — och hon vaggade sig öfvergifvet fram och åter med händerna hårdt tryckta mot tinningarna.

Hultenberg satte sig bredvid henne och läggande sin arm kring hennes lif lutade han hennes värkande hufvud mildt mot sitt bröst.

— Stackars, stackars vän! — sade han och rösten skälfde af det innerligaste medlidande. — Jag hade aldrig bordt sätta i fråga att du skulle följa mig hit bort. Jag hade bordt för dig framställa alla förhållanden här i en klarare dager, ty jag kände ju dem förut både genom läsning och andras erfarenhet, om också ej af egen. Men nu är det ohjälpligen för sent och jag känner djupt min skuld mot dig som jag dock velat göra till den lyckligaste kvinna på jorden. O Gud, förbarma dig öfver mig och henne! — Och medan höstvinden därute sjöng sina hotfulla melodier satte hans brinnande böner text till dessa ursprungstoner som från naturens barm uppstego mot himlarnas himmel.

Gertrud lugnade sig småningom och från denna dag inträdde äfven en gradvis förbättring i hennes tillstånd. Bönen hade funnit sin väg.

Då arbete och trägen sysselsättning för ett lidande sådant som Gertruds är det kraftigaste botemedlet, föreslog henne pastorn att biträda honom vid undervisningen i byskolan, som det ålåg prästen att hålla för öns uppväxande släkte. Att

verka för mänsklighetens upplysning var ju ett ädelt lefnadsmål och den tid man egnade däråt måste alltid medföra välsignelse i ett eller annat afseende, menade han; och snarare än han vågat hoppas, började äfven Gertrud fatta intresse för den nya verksamheten. Hon hade aldrig trott sig äga några lärarinneanlag, men fann till sin förvåning att hon rätt bra kunde tilldraga sig elevernas uppmärksamhet och hos dem inskräpa sina lärdomar, och upptäckten däraf dref och äggade henne till förnyade ifrigare försök i samma riktning. Pastorn som blott med hänsyn till Gertruds eget bästa påyrkat skolarbetet, fann snart i henne den förträffligaste medhjälparinna, på samma gång det gemensamma intresset för denna, församlingens bästa åsyftande angelägenhet, bildade ett nytt föreningsband dem emellan och gaf ämne till många innehållsrika samtal under dagens lopp.

Om kvällarna åter, då Gertrud tog fram sitt handarbete, läste Hultenberg högt ur någon från det medförda biblioteket vald bok, och ofta lyckades han så fångsla hennes uppmärksamhet att hon glömde lyssna till stormens hvinande därute.

Stundom berörde deras läsning äfven någonting angående övärlden i hvars sköte de nu lefde och om hvars forntida öden och uppkomst, samt folkets härstamning, de gärna ville lära känna så mycket som möjligt. Uppgifterna angående detta voro emellertid fåtaliga och för det mesta grundade på traditioner. Så förmäldes det att kvinnan, som i historiens gång under olika tidsåldrar ofta mäktigt ingripit, på sätt och vis också haft sin del i

fogandet af Runös öden, sålunda att en kvinna på 1600 talet skulle „under rusigt mod“ uppbrännt en kista innehållande alla äldre papper och handlingar rörande församlingens ålder och tidigare öden, hvilken kista blifvit hennes man, öns „oppersman“ (uppbördsman) anförtrodd, detta blott för att därmed förtreta sin äkta hälft. Tyvärr en föga prisvärd hämdlystnad, som helt säkert tillintetgjort rätt mångt intressant minne från det förflutna.

Någon tid anses ön hafva underlydt en härtig Wilhelm af Semgallen, andre son till Kurlands förste härtig, Gotthard Kettler. Hans porträtt i naturlig storlek, finnes äfven uppsatt på korskranket i öns kyrka, vänligt nedblickande på hans forna undersåter och efter bildens dräkt, grå sidentröja med enkel ringkrage, finrandiga knäbyxor i samma färg och hvita strumpor samt skor, kopierades århundraden efteråt männens på Runö dagliga dräkt. Numera var den dock till större delen aflagd, en följd af karlarnas upprepade resor till andra stränder och tätare beröring med den yttre världen.

Härtigens och hans gemåls vapen funnos äfven upphängda i kyrkan och folket talade ännu om honom såsom „vår kurfurste“. Att ön senare varit såsom förläning donerad till åtskilliga höga svenska herrar antydes af namnen Sparre, Gyllenhjelm m. fl. hvilka förekomma i ännu bevarade handlingar. Säkert och otvifvelaktigt hade Runö lika med de angränsande Östersjölanden delat lotten att under de långvariga krigen tillhöra än den ena än den andra segraren, men några svårare härjningar torde ön, tack vare sitt afskilda läge, icke behöft

lida. Dessa torftiga drag upplyste dock ej om dess skiften längre tillbaka än in på 1300 talet. Därbortom hvilade ett ogenomträngligt dunkel och sängen berättade endast, att då den nuvarande befolkningens stamfäder i den grå forntiden landat vid Runö, denna då varit af ingen bebodd. Hvarifrån detta folk stammade var en gåta som de ej ens själfva förmådde lösa. I många afseenden påminste kvinnornas ännu troget bibehållna nationaldräkt om dalafolkets och kanske fanns det äfven i deras språk någon likhet med dialekten i denna svenska provins.

Några af gubbarna, som stundom hälsade på i prästgården, visste berätta att en båt salskyttar för hundradetal år sedan blifvit hit vinddrifna från Åländska kusten, och då fångsten befanns lönande, sedan här kvarstannat. Andra åter påstodo att de första som landat på Runö voro hemma från öarna nordvest om Reval. Ingen visste någonting bestämdt och lika svårt, ja, hardt nära omöjligt, var att utröna själfva namnets uppkomst, om det härledde sig från det svenska „runa“, eller möjligen från det tyska „ruhen“.

Att såväl namnet som kolonin räknade en ganska betydande ålder var lätt bevisligt, och särskildt beaktansvärd är befolkningens varma förkärlek för gamla bruk och seder, hvilket väl äfven i sin mån mycket bidragit att från generation till generation bevara deras egendomliga skaplynne, språk och sedvänjor, utan att hafva låtit sig påverkas af världen bortom den lilla öns hafomslutna stränder.

Årets skönaste högtid julen var inne. Gertrud hade med den raska Magdalenas tillhjälp fäjat hela huset till den stora helgen och bemödat sig om att så godt sig göra lät ordna allting efter hemlandets kära bruk och seder. Aldrig hade hon såsom nu hängt fast därvid, aldrig såsom nu, fjärran skild därifrån, känt huru kärt hon höll det dyra fosterlandet, och hvarje gång blicken ilade vesterut, steg ur hennes bröst en tyst suck för dess väl. Med hänsyn till dessa hågkomster måste pastorn hämta från skogen en vacker grön gran som Gertrud smyckade så uppfinningsrikt som möjligt. Alla gårdens djur fingo extra kost alldeles som i *** vesi prästgård där hon tillbragt så många glada och lyckliga julaftnar, och hvad julmaten beträffade, kunde hon bjuda på skinka, gröt och tårta täflande med den som serverades på morbror prostens bord. Endast lutfisken saknades, den stod ej här att få. I allmänhet hade en husmor på Runö intet att klaga öfver i hushållsväg, ty på kött af alla slag såsom nöt, får och svin, fanns riklig tillgång från höst till vår, dessutom feta ankor och möra gäss, samt fisk af olika sorter och det goda lätt syrliga Runö brödet i hvars tillredande Magdalena var en verklig mästarinna.

Det enda som i prästgården ej vann större anklang var sälköttet, ehuru man där visserligen ännu icke smakat det färskt, utan endast som saltadt eller rökt, då det såg svart och oaptitligt ut men likväl var mycket omtyckt af öbefolkningen.

Af friska tallkvistar hade Gertrud ställt doftande buketter i de två bruna vaserna med hvita orna-

ment som hon fått till brudgåfva, det tog sig så bra ut i hörnen, och midt på golfvet i det hemtrefliga hvardagsrummet höjde den yppiga julgranen sin gröna krona mot taket, skimrande af silfverskir och bomullssnö i de röda julljusens glans. Det såg verkligen riktigt festligt ut, man kände högtidsstämningen i luften och när pastorn tog upp den välkända julsalmen kunde hennes darrande läppar ej forma orden därtill, så upprörd var hon.

Gertruds saffransbröd och pepparkakor efter känt hemlands recept fingo sitt tillbörliga pris vid thebordet, och sedan Magdalena och hennes tjänstekamrat, drängen Mattes, äfven blifvit undfågnade på bästa sätt och erhållit sina julgåfvor, sade Hul-tenberg.

— Nu Gertrud, nu skola vi hafva en minnas stund för oss själfva, du och jag!

Han förde henne fram till det med en vacker hvit duk klädda bordet framför soffan och se, inom en krans af fint enris lågo där bref och paket från Finland, afsedda enkom för denna kväll och i hemlighet omsorgsfullt gömda från höstens senaste postsändning.

Gertrud ömsom grät och log och hennes fingrar skälfde så att pastorn måste både lösa snörena kring paketten och bryta brefven åt henne.

De förra innehöllo flera kärkomna småsaker för hem och hushåll från alla hennes egna jämte några nya böcker, och af de senare var det längsta från morbror prostén.

— „När ni öppna detta bref därborta i edert fjärran bo — skref han, — då bygger tanken en

bro öfver vidan haf mellan eder och oss, en bro på hvilken kära minnen och goda önsknningar sväfva fram och åter. Men upp mot vinterhimlen stiga mina innerliga böner för eder, kära barn, att Gud måtte hägna edert hem, välsigna edert arbete och skänka edra hjärtan sin frid. Du min unga broder och medtjänare, stöd och värna henne som Herren ställt såsom maka vid din sida och sök så vidt möjligt ersätta henne fosterland, hem och kära anförvandter; och du, min Gertrud, gör du din mans väg ljus genom glada blickar och muntrande ord och hans hus till en god hamn.

Härhemma hos oss i vårt stilla tjäll, går allt sin jämna gång. Morsgumman trissar omkring i hushållet flink som vanligt och sörjer för allas väl, och vår kära gäst, din goda mamma, Gertrud, sitter stilla förnöjd i sin länstol med ditt senaste bref till märke i den dagliga andaktsboken. Du ser således hvart tankarna gå, men hon har alltid varit så fridsam och stilla och därför äfven funnit sig under alla förhållanden blott hon haft någon som omhuldat henne och det kan du lita på att vi nog göra. Alla skymningsstunder då brasan sprakar i ugnen tala vi om eder och den kommande tid då vi åter skola vara förenade, åtminstone inom samma lands gränсор. När man blir gammal synes åren ila bort som flyktande drömmar och framtiden ligger så nära“. —

Tårar fuktade Gertruds kinder då hon läste dessa kärleksfulla rader. Hon tänkte på de tre gamla med en ömhet som aldrig varit så varm då hon var den nära, som nu när haf och land skilde

dem åt. Hon erinrade sig huru många julkväll hon frät med förströdda tankar, liknöjd för högtidsstämningen omkring sig, ehuru hon ägt allt som bordt kunna fylla hjärtat med glädje och tacksamhet, och i hennes saknad blandade sig en uppriktig själfanklagelse, hon hade mycket från det förgångna att godtgöra, om hon blott ännu kunde få tillfälle därtill. Gertrud vågade ej tänka denna tanke till slut, ty hon var ännu för ung att tala om tidens flykt såsom den gode morbror prostén det gjort och framtiden låg tvärtom för henne oändligt långt borta i ovisshetens dunkel.

Hultenberg som öfver Gertruds axel äfven läst breffen vek nu långsamt ihop dem och visade leende på vängåfvorna inom den gröna enrisguirlanden.

— Ser du huru i lifvets högtidsstunder kärleken alltid finner utväg att nå oss — sade han gladt. — Gud välsigne de gamla där borta i hemlandet och oss här på vår ö och gifve Han länder och folk af sin nåd en glad jul! Amen.

Julhögtiden medförde på Runö likasom äfven annorstädes mångahanda förlustelser, isynnerhet för de unga som muntert svängde om i dansen trots spelmännens disharmoniska toner. Gåfvor och gengåfvor, så kallade „kinkki“ (skänker) utbyttes här allmänt mellan vänner och grannar, särskildt voro gudmödrarna härvid frikostiga mot sina gudbarn. Men när julen var förbi och det nya året begynte sitt lopp, kunde allt tydligare märkas att fader Vinter förberedde sin ankomst.

Marken frös till och luften blef kall, snö föll dock ej synnerligen mycket och öborna omtalade

att däraf sällan kom mera än att jorden någorlunda betäcktes. Mot midten af januari blef kölden strängare, ja, för någon tid så bister att det svallande hafvets oroliga böljor stelnade under dess isiga hand.

Flera af byamännen sökte sig då i och för diverse ärenden och uppköp öfver till Kurländska kusten, men en sådan färd var vanligtvis ganska farlig för istäckets skull, som här var förrädiskt nog. En enda natts storm kunde våldsamt rifva det i stycken, om än detta sakförhållande i öfrigt var för folket gynnsamt i anseende till sälfångsten, som med vinterns ingång tog sin början. Man skjöt nog af dem också andra tider af året, förnämligast dock under den kalla tiden och Gertrud tröttnade ej att höra de skickliga skyttarna beskrifva sina bragder från dessa så mödosamma, ofta farliga och alltid spännande fångstfärder. Hon ville gärna själf få se dem tåga af fördelade i sina skilda lag, „sälsten“ kallade, med hvar sin „lagman“ i spetsen, alla iklädda hvita vadmalskläder med en hvit fårskinspäls däröfver, ty det hände mången gång att skyttarna fingo tillbringa flera än en bister natt på isen för att kunna uppvakta „gruåkåla“ (sälsten) och hans ungar i morgongryningen.

Vid hemkomsten från en sådan färd samlades sedan deltagarene i någon ria för att sig emellan fördela det erhållna bytet hvaraf äfven pastorn emottog sin andel. Men att smaka det färska sälköttet hvilket här ansågs som en läckerhet, dels kokadt i vatten och förtärdt med ättika och pepparrot, eller tillredt med potatis såsom ett slags soppa, förmodade Gertrud ej, lika litet som hon kunde förmå

sig till mera än en blott flyktig blick in i den mörk rian där köttets styckning och lottning försiggick.

Elden som vid dessa tillfällen alltid brann i ugnen spred ett fantastiskt fladdrande sken öfver de resliga männen med sina skarpa knifvar och af flott drypande händer samt de blodiga massorna af späck och kött från hvilka den mest realistiska lukt utströmmade, det hela bildande en ytterst grotesk och för en kulturmänniskas syn och luktsinne föga inbjudande tafla.

Isynnerhet om fångsten varit riklig hörde dessa dagar till de gladaste på ön, ty nu voro ju också männen, fäder och söner, lyckligt och väl hemma igen om ock blott för en kort tid, tills nästa fångstfärd anträdde.

Medan karlarna sysslade med dessa yttre förvärf, hade kvinnorna under vintern arbete nog inomhus, då det tillhörde dem att utföra alla de handverk som på andra orter förrättas af särskilda i yrket öfvade personer, såsom skräddare, skomakare m. m. d. Dessutom var det ju deras sak att äfven åstadkomma de tjocka och durabla väfnader hvaraf allas kläder här tillvärkades, äfvensom att bereda det sälskin som nyttjades till fotbeklädnad. Och de icke allenast utförde allt detta, men ägde också förmåga att förläna det färdiga arbetet en viss yttre prydighet som utvisade att skönhetssinne hos dessa enkla naturbarn ingalunda saknades. Sålunda utsmyckades alltid såväl strumpor som tröjor med smakfulla, vanligen hvita sirater på blå eller röd botten och hvarenda kvinna kunde knyppla de vackraste och hållbaraste spetsar, nästan jämnghoda, om

också ej fullt så fina som de beryktade nunnespetsarna från gamla Raumo.

Det blef ett angenämt tidsfördrif för Gertrud att under Magdalenas uppsikt inlära de första greppen i spetsväfnadens mysterier. Men ehuru hon skänkte dessa kvinnors flit och arbetsskicklighet sin uppriktiga aktning, kunde hon ej undgå att stundom inom sig le åt deras envishet och inbitna belåtenhet med allt hvad de själfva och deras älskade ö hade att framvisa. Och Magdalenas tvärsäkra: — „Suå bruk vi änte“, eller „suå bruk vi upå vuårt luand“, då matmodren kom fram med något nytt i hushållsväg, var henne ofta en källa till icke så ringa nöje.

Och vintern nöp i kinderna, strödde sin frost öfver den åldriga skogen och slog hafvet åter och åter i bojor tills stormen på nytt sönderslet isen och hopade spillrorna i väldiga berg utanför kusten. Ingenting kunde vara mera fantastiskt än dessa isbildningar skiftande i svartgrått, brandgult, hvitt och ljusblått som upptornade sig i de mest vidunderliga och sällsamma formationer.

Stundom då misten svepte sin slöja kring haf och strand antogo dessa formationer gestalten af bärg eller skogbetäckta öar med talrika hus och byggnader hvilka trolskt uppdöko ur hafvet, och medan Gertruds blick undrande dröjde vid dessa sällsamma fantasiskapelser, skref hennes lifliga inbillning underfulla sagor på minnets plån.

När vintern slutligen gått till ända tyckte den unga prästfrun att det var märkvärdigt huru snabbt den i all sin enformighet likväl förlupit; hennes lynne hade hela tiden hållit sig väl uppe, men när våren nalkades kände hon ånyo något af sin gamla trånsjuka. Denna årstid var dock här på ön synnerligen både angenäm och tidig. Redan i mars begynte vårfåglarna infinna sig och om äfven en hastigt återvändande kyla tystade dem för någon kortare tid, låg det likvisst i lärkans första, klara drill, ett säkert löfte om sol och sommar.

I maj försvann slutligen också isen och hafvet svallade åter fritt kring stränderna. Då syntes otaliga hvita segel långsamt och majestätiskt glida hän mot Kurlands kust och känslan af att samfärdseln med den yttre världen nu var åter öppnad, gaf sinnet omedvetet en känsla af lättnad, om också intet af dessa segel anlöpte Runös tysta strand.

— Jag kan ej undgå att tänka på Robinson Crusoe — sade Gertrud en dag när hennes blick längtansfullt följt dessa flyktande hvita vingar; — vi äro nästan lika isolerade som han det var; ingen af dessa färdmän har någonting att beställa med hvarken oss eller vår ö.

Pastorn smålog.

— Så är det — medgaf han. — Men gif nu akt så får du se en af de sällsammaste naturföreteelser i världen! Därborta kan man i detta ögonblick alldeles tydligt varseblifva Kurlands skogbeväxta höjder och fyrbåkar. Hvilken underbart vacker hägring!

— Ack ja, jag ser! huru beundransvärdt är ej detta! — utbrast Gertrud och båda stodo de länge

orörliga på samma plats blickande hän öfver hafvet som stilla och spegelblankt utbredde sig framför dem.

— „Många och underliga äro Herrens verk ho kan dem utransaka“ — sade pastorn högtidligt.

Följande vecka ringde påskklockorna andaktsfullt från det gamla kyrktornet, på malmtönernas vingar bådande uppståndelsens evangelium utöfver bygden. Hultenberg var en själaherde i anda och sanning. Ingen tanke på världsliga förmåner hade drifvit honom in på den prästerliga banan utan en med åren allt kraftigare maning att på denna väg tjäna sin Herre och Gud. Och såsom hans affidne fader engång med brinnande nitälskan längtat efter att få i hednavärlden förhårliga Herrans namn och där göra det kändt och bekändt, så bodde också i sonens hjärta denna hängifna åtrå att få verka där „skörden var mycken och arbetarne få“.

Därför hade han och med glädje mottagit kallelsen till Runö. Han kände att hans arbete på denna aflägsna så föga efterfikade plats skulle vara behöfligt, och hvarken dess afskildhet eller öfriga besvärligheter kunde afkyla hans nit. Engång här, fann han sig också fullt tillfreds i sitt ämbete trots de många svårigheter som därmed voro förbundna. Ty dels var befolkningen från fordomtida känd för upprepade stridigheter med sitt prästerskap, dels förekommo till följd af ofta inträffande prästbrist under mångåriga perioder, åtskilliga djupt inrotade missbruk och själfsvåldiga oseder, vid hvilkas allvarliga bekämpande pastorn ofta stötte på hårdnackadt motstånd.

Äfven barnens skolgång och undervisning beredde genom föräldrarnas envishet och oförståndiga klagomål läraren många bekymmer. Men alla dessa svårigheter blott stålsatte Hultenbergs fasta karaktär, på samma gång hans varma hjärta mildrade den stränghet omständigheterna fordrade. Huru ofta kände ej Gertrud när hon satt i den gamla kor-bänken och lyssnade till sin makes textutläggning, en sakta bäfvan genomla sitt innersta vid hans klara slående bilder, hans tillämpning af Guds bud på lifvets alldagliga gång, och de innerliga böner han uppsände för sig själf och den lilla hjord honom blifvit anförtrodd. Om bland dessa lyssnande skaror hans ord mången gång föll „på stenören“ gled där väl dock ett och annat lifsfrö ned äfven „i godan jord“. Hon tänkte på sig själf, på sitt eget hjärtas obrutna mark, och söndag efter söndag böjdes hennes hufvud allt djupare under själfkännedomens tyngd. Var det väl därför ödet ledt hennes väg hit bort öfver hafvet?

Sedan gingo de hem tillsamman, samtalande med en och annan ur skaran som strömmat ur det åldriga templet bland de höga mörka tallarna, medan våren bredde sin löftesrika fägring omkring dem. Dessa stilla söndagar blefvo snart för Gertrud kära och dyrbara och engång i framtiden skulle hon se tillbaka på dem såsom sina käraste hågkomster.

Ehuru hon ju dagligen hade tillfälle att samtala med sin man och han alltid med största värme kom henne till möte, var det såsom om något inom henne hindrat Gertrud från att öppna sitt hjärta för honom och därför gick hon allt fortfarande i grund

och botten som en främling vid hans sida, men ju längre hon såg hans outtröttliga nit, hans djupa allvar och varma känsla för sina medmänniskor, greps hon af en tyst beundran för styrkan och ädelheten hos den man vid hvilken hennes öde var knutet, och det utan att åtminstone medvetet anställa några jämförelser med andra som hon förr beundrat.

Hade väl hon, som tanklöst och drifven blott af ett harmfullt hjärtas bittra egoism kastat sig in i något så viktigt som äktenskapet, verkligen för tjänat att i sin make finna en så upphöjd karaktär? — Nej, o nej, hon kände med blygsel huru oförtjänt det var och under inflytande af denna känsla försökte hon att energiskt bekämpa sin trånsjuka och göra deras dagliga samvaro så harmonisk som möjligt.

Hultenberg såg dessa bemödanden och var henne innerligt tacksam därför, men det fanns dock stunder då han kände sig så obeskrifligt ensam och saknade den sympati som endast ömsesidig kärlek kan framalstra. I sådana stunder drog han sig ofta undan i ensamheten och försökte höja sin blick mot den himmelska ömhet, som ännu aldrig kallnat för jordebarnens bekymmer och aldrig vände han tillbaka till lifvets omsorg, sådant det gestaltat sig för honom, utan att inom sig medföra någonting ljust och klart, stammande från en högre värld.

Om vädret var vackert togo de sig på söndags-eftermiddagarna en lång promenad antingen till båken för att betrakta hafvet och prata bort någon stund med fyrvaktaren, en vänlig och ganska upplyst man, eller stannade de vid den gräsbevuxna

skogsplan där ungdomen alltsedan snön gick bort bort om våren roade sig med allehanda lekar, särskildt ett slags bollspel, ytterst enkelt och föga kompliceradt som bestod i att flickorna i sina förkläden sökte fånga en af gossarna högt i luften svingad boll. De snabba, ofta behagfulla rörelserna i förening med det glada jublet vid bollarnas flykt och de pittoreska dräkterna mot barrskogens gröna fond, gjorde ett lifligt och friskt intryck.

Vanligen slutade dessa vandringar under fridfulla kvällar bland alträdens stammar där näktergalen slog sina smältande ljufva slag i vårskymningen.

Och så, förrän de ännu hunnit börja vänta den, var sommaren där, den sköna, fulla, rika sommaren med fågelkvitter i nylöfvade träd och gröngräset på de hägnade ängarna mångfärgadt af en oändlighet sällsynta blommor. Gertrud fyllde alla vaser och krukor huset ägde med dessa Floras älskliga barn af hvilka många till färg och form voro henne fullkomligt okända och hon tänkte på huru hennes äldste broder, forstmannen, som var en så ifrig botanist, skulle frossat i denna rikedom. Då hon sedan en dag fann marken öfversållad af doftande konvaljer kände hennes förtjusning nästan inga gränser. De fina hvita klockorna voro ju af gammalt hennes älsklingsblommor och henne så väl bekanta från „storängen“ i prästgården därhemma. Deras vällukt återförde minnet till flydda dagar, då socknekyrkan vid midsommartid smyckades för konfirmationen och altaret pryddes just med konvaljer.

Äfven här på Runö blomsterkläddes det gamla templet till högtidsdagens firande. Det var de unga

flickornas åliggande, sedan de dock först grundligen rengjort kyrkan och beströdt golfvet med svärds-liljans långa, gröna blad. Takkronorna buro i stället för ljus blomsterbuketter i sina pipor och stakarna på altaret voro omvirade med de vackraste blommor ön hade att framvisa. Enligt Gertruds önskan stod där också på altaret en doftande bukett konvaljer, som en kär påminnelse hemifrån, och deras blyga hvita klockor tycktes henne likasom ringa helg och frid öfver den åldriga kyrkan.

Midsommaraftonen ansågs här nästan såsom den förnämsta af alla årets helgedagskvällar och firades mycket festligt, hvarom allt Magdalena redan längesedan beskrifvit för Gertrud. Gamla och unga, bräckliga åldringar och späda barn, alla skulle vara med och deltaga i fröjden på halfårsfesten, och Hultenberg och Gertrud hvilka gärna önskade göra sig förtroliga med befolkningens vanor, samtidigt som de ville visa församlingen sitt deltagande för deras intressen, försummade icke att infinna sig på festplatsen. Denna var nu, såsom förut, det stora öppna fältet i närheten af byns väderkvarnar, där det fanns godt om utrymme. Här samlades sådär tiotiden på kvällen öns hela befolkning kring ett väldigt bål, som tidigare blifvit upprest, hufvudsakligen sammansatt af gamla uttjänta båtar. Dessa murknade skrof som fordom stått så mången hård dust mot hafvets salta vågor, fingo nu på midsommaraftonen en så att säga lysande begrafning.

Snart uppsteg där tjocka rökmoln mot himlen; elden knastrade i de förtorkade spanterna, slingrade sig in i hvarje rämna och spricka, sprakande

och gnistrande, tills den segrande vunnit herraväldet och de bräckliga farkosterna långsamt sjönko ned i de praktfulla lågornas famn. Skådespelet tog sig storartadt ut i den spegellugna kvällen och hade tillika något nästan högtidligt. Och rundtom bålet stodo grupperade män, kvinnor och barn, alla blickande in i elden.

Gertrud visade sin man i smyg på några grånade gubbar, hvilka tankfulla och halft sorgtyngda, på något afstånd från de andra betraktade den jättelika brasan.

— Hvad tror du de grubbla på, Victor? — sade hon.

— Kanske på flydda tider, då dessa snartförbrända kölar buro dem öfver vida vatten på djärfva fångstfärder — svarade han leende, men tillade sedan allvarligare. — Kanske också att dessa åldringar när de stå vid den trogne kamratens bål tänka på sitt eget lifs bräckliga farkost som innan kort skall hafva nått den sista hamnen. Godt vore om allting, till och med festglädjen, innebure för oss någonting lärorikt. Jag skall gå och säga dem ett vänligt ord.

Gertrud nickade bifall. Aldrig hade hennes make underlåtit att närma sig folket hvar hälst han det kunde, alltid på samma enkla och hjärtliga sätt, och — tänkte hon inom sig — hans samspråk innebar kanske mången gång nyttigare lärdomar för dem än hans predikningar om söndagarna.

Muntra rop blandade med fiolernas gnisslande toner ljödo oafbrutet från festplatsen där ungdomen skockat sig tätt tillsamman, men ingen dans tråddes

kring bålet där elden ömsom höjde sig i spridda flammor, än sänkte sig i djupet, tills de giriga lågorna ännu en sista gång vildt slickade skrofvens blottade refben, som nästa minut föllo tillhopa och förvandlades till glöd och aska.

Stunden var gripande och en plötslig tystnad inträdde, medan elden likasom slocknade i den böljande röken och sommarnattens bleka måne långsamt seglade fram på den genomskinligt klara himlen.

Härefter redde sig de äldre jämte barnen att återvända till hemmet för att där söka en sen hvila, men ungdomen, med spelmännen i spetsen, tågade bort till den af byns gårdar hvars husbonde offrat den största båten till årets midsommareld, för att här svänga om i dansen natten lång. Skymningen bredde sig tyst öfver den nyss så lifliga festplatsen, där röken ännu i hvitblå ringlar ljudlöst uppsteg ur de kolnade bränderna då pastorn och hans hustru togo vägen hemåt i den ljumma sommarnattens djupa frid.

Då höstens första stormar piskade hafvets skum mot Runös stränder tryckte Gertrud i lycksalig bäfvan en liten hjälplös varelse till sitt bröst. Hvad brydde hon sig nu om de vilda vindarna därute, om böljornas brus och furornas klagan, hon hörde dem knappast fastän hennes öra var skärpt för det svagaste ljud från den lilla hopsnörpta munnen hos gossen i vaggan.

Natten då han kom till världen hade varit mörk och svår och lif och död kämpade om herra-

väldet under prästgårdens tak. Bäfvande intill sitt innersta hade den unge pastorn blott kunnat framstamma ett rop om hjälp till den mörkthotande himlen ofvan dem. Men med den gryende dagen grydde äfven hoppet och lifvet segrade, och där låg barnet i modrens armar, beundradt af två par strålande ögon som aldrig hade mötts i en så 'helt förståelsefull blick som denna.

— Nu får jag aldrig tid att hafva ledsamt —
hviskade Gertrud och tryckte sin makes hand.

— Vår Herre har så många hjälpmedel —
svarade han med ett varmt leende.

De goda gummorna i byn skulle så oändligen gärna velat hälsa på för att få se den lilla nykomlingen såsom det bland dem var ett känt bruk, men Gertrud var för klen att orka mottaga besök förrän på gossens döpsedag, då faddrarna, klockaren och hans hustru samt Magdalenas föräldrar, dem den unga frun från början särskildt fäst sig vid, blefvo undfägnade på prästgården efter „landsens sed“, tack vare Magdalenas omtänksamma skicklighet. Att man ej valt flere dopvittnen väckte visserligen något uppseende i församlingen, där tjugo faddrar vid en kristning ingalunda hörde till det ovanliga, men denna nyhet föredrogs dock med öfverseende ehuru så ej var bruk „upå deras luand“.

Lille Georg Walter som fått namn efter gamla prostens i *** vesi, var emellertid ett så vackert och duktigt barn som trots någon Runö hustru kunde framvisa och man förespådde honom att med tiden blifva en ståtlig karl, hvilket lockade ett litet halft humoristiskt, halft stolt leende på

den unga modrens bleka läppar. I hennes ögon var han ju utan jämförelse den präktigaste lilla pys i världen. Naturligtvis skulle hon vårda honom alldeles ensam. Ja, så tyckte hon, som aldrig i sitt lif skött ett spädt barn och beklagat alla mödrar som icke lyckats få lämpliga sköterskor. Lämna gossen i lejda händer — nej aldrig, hon riktigt ryste för den tanken och modersinstinkten ledde hennes oerfarenhet till en rätt insikt i vården af den lilla hjälplösa varelsen, hvars tillvaro tycktes vara så innerligt förenad med hennes egen. Men trots hennes goda vilja räckte Gertruds medtagna krafter ej alltid till för hennes dyra värf. Då kom Hultenberg henne till hjälp och på ett så oöfverträffligt och lyckligt sätt, att hon var alldeles förvånad däråt. Huru outtröttliga voro icke fars starka armar att bära gossen under långa nätter, då den orolige lille bytingen envist stretade mot sömnen, sig själf och andra till skada, och hvilket oändligt tålmod ådagalade han icke, hvilken öm varsamhet i behandlingen af det lilla bräckliga byltet i hans famn.

— Jag kan inte förstå huru du reder dig så bra — kunde Gertrud ibland beundrande utbrista.

— Åh, kära du, jag lärde mig sköta barn förrän jag ens själf kunde tala, tror jag — förklarade han skrattande. — Min mosters små tvillingar kommo till världen i mitt hem då jag var en parfvel på stultande ben, och som hennes man samtidigt låg sjuk, hade min mor fullt upp med att vårda dem och satte mig ofta att vagga de stackars små. Naturligtvis kände jag mig smickrad af förtroendet

och ansågs längre fram hafva utpräglade anlag för små barns vård. Man vet aldrig huru dyrbar en sådan lifserfarenhet kan blifva en i kommande dagar. Seså, min pilt, inga fula miner som skrämma vår mamma — och han vände leende på gossen, ett välbepröfvadt medel att lugna späda barn i deras tidigaste ålder.

Gertrud log också. — Jag tror rätt nu att du kan allting, Victor — sade hon med en liten matt suck af belåtenhet. — Sedan vi kommo hit har jag sett dig utom i ämbetet förstås, uppträda såsom både timmerman, trädgårdsmästare, skollärare och läkare. Gud gifve att lille Georg en dag må blifva lik sin far!

— Åhnej, han har redan sin mors vackra ögon och karaktäristiska mun — försäkrade pastorn efter en högtidlig granskning af det lilla röda ansiktet på hans arm.

— Då önskar jag att han åtminstone ej måtte få i arf min egoism — svarade Gertrud.

Ack, hon skulle ej för allt i världen velat i sitt lilla barns oskyldiga själ skåda en reflex af sitt gamla jag med alla dess nu djupt kända svagheter, och hvarje gång han hvilade på hennes knä kände hon att hon, hvad det än kostade, ville med all den kraft hon ägde strida mot sina fel, för att blifva värdig det höga kallet att vara mor.

Under dessa ljufva tankar och ansträngningar förgingo dagar och veckor och medan hösten byttes till vinter och vintern till vår växte och utvecklades lille Georg såsom plantan i solljuset. När sommaren kom kunde han redan krypa omkring i grön-

gräset och leka med blommorna, som tycktes vara hans allra käraste leksaker, åtminstone log han aldrig gladare än då han hade båda de små händerna fulla af dem. Gertrud satt med sitt arbete hos honom därute och sålunda kunde de jollra tillsammans timme efter timme i det sköna sommarvädret med hafvet glittrande i solskenet strax invid.

Ack, detta haf! nu visste Gertrud att hon älskade det, att det var oförlikneligt, antingen det låg stilla och blankt vid midsommartid och speglade himmelens blå, eller det rasade i höststormarnas dån och kastade sitt hvita skum upp mot stranden. Hon sände nu ej längre trånadsfulla blickar öfver dess vida yta bort mot hemlandet, ty hennes lif i det nya aflägsna hemmet hade med barnet fått ett stort och rikt innehåll. Och med sinnet i jämvikt kunde hon nu äfven fatta ett varmare och mera vaket intresse än förut för den trånga värld som omgaf dem.

Hennes tanke följde med deltagande kvinnorna i deras mångfaldiga husliga värf under årstidernas skiften, männen på deras mödosamma fångstfärder och barnen vid deras muntra lekar. Särskildt kände hon sitt intresse väckt för de små och hon studerade dem flitigt. Det roade henne att se huru deras tidsfördrif ofta tycktes vara blott en öfning för framtida arbete, exempelvis gossarnas försök att med pilbåge försöka träffa ett isstycke, eller en fastfrusen spån på de dammar som bildade af höstvattnet uppstått mellan byns gårdar. Denna målskjutning som de kallade att träffa „gruåkåla“ — ett smeknamn på sälen — bevisade tydligt hvartåt

redan gossarnes barnsliga håg syftade och gaf väl äfven åt deras hand och öga den träffsäkerhet som de framdeles vid sälens fångande så väl behöfde.

På dammarna åkte byns yngsta ungdomar under vintern flitigt kälke, hvilket kallades att „skilla“ (skrinna) och här gick det vanligen muntert till med rop och glam bland hurtiga gossar och flickor. Om höst och vår läto pojkar sina kära små båtar segla öfver dammarnas yta och det förvånade Gertrud ofta, att se huru noga äfven små pysar skilde på briggar, Runö- eller Kurlandsbåtar och huru affärsmässigt de bestämde deras kurs, än till Riga, än till Pernau eller Arensburg, namn som från tidigaste åldern voro dem bekanta genom fädernas resor.

Under sommaren sysslade barnen med bollkastning, trissa och ett slags kägelspel, medan deras äldre bröder alla lediga stunder öfvade sig att skjuta till måls, hvarigenom ett oafbrutet „piff paff“ bröt skogens högtidliga tystnad.

Gertrud hade äfven blifvit van vid att tagas till råds vid alla förefallande märkvärdigare tillfällen och stod sålunda på förtrolig fot med de pratsamma och kanske till följe af sin afskildhet ej så litet skvallerälskande matronorna i byn. Vid dopförrättningar och begrafningar med flere husliga högtider, samlade de sig gärna kring prästfrun såsom medelpunkt och medan man lifligt samspråkade om hvardagslifvets gång och öns intresseväckande tilldragelser sedan senaste sammankomst, kringbjödos såsom förfriskningar kornbröd med bränvin hvaraf man endast sparsamt fuktade läpparna, samt pann-

kakor af kornmjöl och söt grädde eller tjärnmjölksamt hembrygdt maltstarkt öl i trädkannor. Anspråklösa förströelser som dock fullkomligt tillfredsställde de enkla människornas fordringar hvad nöje beträffade.

Men äfven i hvardagslifvet var Gertrud en gärna sedd gäst hos byfolket, kanske därför att hon allvarligt bemödat sig om att sätta sig in i deras tankegång och dela deras ganska inskränkta intressen, detta särskildt hvad kvinnorna angick. Hon tvekade ej att på deras gästfria inbjudning sätta sig till bords med familjen för att äta „tifflo“ (potäter) doppade i en sås af ättika och grädde, eller „pute“, en rätt, bestående af sjudande het söt mjölk i hvilken surmjölk och brödtärningar tillsatts, hvarigenom ystade klimpar uppkommit, och hvilket allt naturligtvis gjorde förhållandet dem emellan än mera okonstladt och förtroligt.

Tyvärre ägde dock befolkningen jämte sina goda egenskaper äfven många mindre goda, och bland dessa framstod isynnerhet bristen på en innerlig, varm gudsfruktan, ehuru de nog i yttre måtto syntes uppfylla religionens alla bud och föreskrifter.

Dessa starka härdade män och driftiga arbetsamma kvinnor föreföllo ofta till tankar och åskådningssätt likt oförståndiga och egenkära barn, hvilka äfven därför måste efter denna sin naturel behandlas och fostras, om man kunde hoppas få se något utsäde skjuta brädd på denna kanske mer än någonstädes stenbundna mark.

Den fria, friska hafsvinden och det i öfrigt sunda klimatet samt folkets enkla lefnadsvanor gjorde att helsotillståndet på ön var i allmänhet godt. En lycklig omständighet, då ingen läkare fanns att tillgå utan endast några kloka gummor hvilkas kurmetoder förnuftigt nog, inskränkte sig blott till frotte-ringar och bad, samt för kylsår osaltadt sälspäck, hvilket alltid fanns att tillgå. Oftast blef dock pastorn tillkallad vid förekommande sjukdomsfall och anlitad såsom läkare, en omständighet som Hultenberg varit förberedd på då han antog platsen på Runö, hvarför han ock försedt sig med såväl läkareböcker som enklare läkemedel, hvilkas praktiska användning han flitigt studerade i sina medicinska hjälpkällor. En fördel härvid var hans naturliga fallenhet att behandla sårskador och benåkommor, samt i allmänhet böjelse för läkareyrket, hvilket han såvida hans tillgångar det medgifvit, nog gärna skulle studerat för att kunna utgå såsom läkaremissionär.

Som redan sagdt, hörde sjuklighet dock till det jämförelsevis sällsynta på Runö och äfven Gertrud tyckte att hon kände sig ovanligt välmående i denna så rena luft, i det att hon aldrig här, såsom i hemlandet, ansattes af katharrer och dylikt under den tidiga våren, eller den fuktiga hösten. Dock fann ju sjukdom och död stundom sin väg äfven hit på deras dystra färd genom världen.

Gamle Henrik Pehrs låg döende. Han var en af dem på hvilka Hultenbergs ord och förmaningar aldrig tycktes göra något intryck. Hård och synbart oberörd hade den gamle färdmannen om sön-

dagarna höjt sitt gråa hufvud öfver de flestas i bänkarna på karlsidan, men trots hans flitiga kyrkogång rådde i hans hem missämja och tråtor samt en däraf orsakad söndring inom familjen, någonting sällsynt här, där föräldrar jämte barn och barnabarn, i hvarje hus bildade en högst patriarkalisk och fredlig förening.

Fåfängt hade pastorn samtalat med både husfadren och hans söner, fåfängt Gertrud sökt inverka på kvinnorna, detta med så mycket större lätthet som hon detta år hade en af döttrarna från Pehrsgården i sin tjänst, men ingenting tycktes här vara att vinna. Emellertid blef gamle Henrik mot hösten klen af ålder och giktkrämpor ådragna under besvärliga fångst- och fiskefärder i tidigare dagar. Den jättelika gestalten sviktade under sjukdomens tunga hand likt skogens åldriga rese för stormens härjarfart och han nedlades på det läger från hvilket han aldrig mera skulle uppstiga. Dottrens hårda ansikte blef allt dystrare där hon stod vid härden i prästgårdens kök, men intet ord af klagan eller fruktan kom öfver hennes läppar, lika litet som ett emotsedt budskap från den döende att han skulle längtat efter sin själasörjare.

Hultenberg gick omkring nedstämd och betryckt i orolig väntan, slutligen sade han till Gertrud att han ej ville bida längre utan själfmant besöka den sjuke, såsom han ju ofta under de gångna åren gjort där någon nöd eller annat bekymmer rådde i hemmen. Han fullföljde äfven sitt beslut och trädde nästa dag vänligt hälsande in i den stora boningsstugan där husfolket också var samladt. Gamla

Henrik låg borta i den stora hörnsängen och låtsade sofva hela tiden besöket varade och ingen bad pastorn dröja, när han steg upp för att bjuda farväl. Han lät dock ej afskräcka sig, men kom tillbaka dagen därpå och ännu följande, och tyckte sig då märka att den sjukes ansikte likasom ljusnade vid hans inträde. Hultenberg satte sig nu ned hos honom, och ledande samtalet från de världsliga bestyrren hvilka oafbrutet pågingo omkring dem till högre och viktigare ting, hade han den tillfredsställelsen att på fjärde dagen därefter äldste sonen brådskande infann sig på prästgården med ifrig begäran att pastorn ville komma genast ned till fadren.

Så fort Hultenberg återsåg den sjuke märkte han genast att döden redan tecknat den fårade pannan på hvilken kallsvetten pärlade, och i det han stilla satte sig ned vid bädden med de högtupptornade kuddarna därå det grå hufvudet tungt hvilade, tog han den bruna, fordom så muskelstarka handen i sin.

— Min vän — sade han lågt; — ni måste snart „hurra akkare“ (lyfta ankare) för den sista resan. Har ni god hamm i sikte, det är nu den viktigaste frågan?

Det gamla hufvudet riste som af en stormil, annat svar förmådde han ej gifva.

— Så vill jag då visa eder vägen fram — fortsatte pastorn med sin manligt välljudande stämma. — Ty det finnes blott en som leder till målet, Jesus Kristus syndares Frälsare. — Orden klingade så högtidligt i det stora rummet där trots

dess talrika innevånare, en ljudlös tystnad rådde medan pastorn fortsatte att tala.

— Ni raske skyttar och fångstmän — sade han — skulle, då ni begifva eder ut på jakt och fiskefärder stå eder slätt utan kompassen som leder er väg öfver hafvet genom dimma och mörker hem till den kära och välbekanta stranden. Så behöfva också vi seglare på lifvets ofta nog villande vatten en ledare som styr vår kurs mot målet, en ledstjärna som lyser oss fram; jag visar er honom Henrik Pehrs! Se på Jesus Kristus, han är vår säkra kompass, vår rätta ledstjärna; omfatta Honom med trons hand i en sann ånger af ert förflutna lifs många skulder och Han skall sannerligen föra er riktigt i hamn, till evinnerlig frid och salighet.

Den döende hade rest sig i bädden och stadigt fäst sin blick på pastorns ansikte: — Jag vill! — sade han blott.

— Frid vare då eder och hela detta hus — svarade Hultenberg med djupt allvar. — Må ingen osämja förbittra dödens stund och intet split mera råda härinne utan endräkt och försonlighet såsom inför Guds anlete.

Alla voro rörda och skakade hjärtligt hand med sin unge trofaste själaherde då han gick. Följande dagen kom Gertruds köksbiträde Maria „skriande“ (gråtande) in i hvardagsrummet och berättade att hennes far nyss afsomnat. Både pastorn och Gertrud begåfvo sig efter detta budskap så fort de kunde till sorgehuset, som var uppfyllt af folk, isynnerhet kvinnor, unga och gamla. På väggbänkarna sutto gårdens män tysta och slutna

och blott af enstaka tunga droppar som långsamt rullade utför deras af vind och väder brutna kinder kunde man under den lugna ytan märka sorgens uppror, medan däremot kvinnornas högljudda klagan och „skriande“ oafbrutet genljöd i stugan.

Alla sågo handfallna och modlösa ut. Alla deras pröfvade medel och huskurer hade ej lyckats mildra dödens bitterhet utan tvärtom befunnits maktlösa gentemot liemannens angrepp. Gertrud betygade de närmaste sitt uppriktiga deltagande, hvarefter pastorn tog upp en välkänd dödspsalm i hvilken snart alla de närvarande instämde, och därpå begynte några af de äldre kvinnorna sina förberedelser för den dödes sista vård. Bruket fordrade dock att han kvarlåg ett dygn i boningsstugan omgifven af släkt och vänner, som under flitigt sjungande af psalmer vakade hos den döde, och först dagen efter fördes han till den för många vidtskilda ändamål använda rian, för att hvila där till näststundande söndag, då begrafningen enligt gammal plägsed skulle äga rum.

Då Gertrud sista gången såg den gamle pilgrimen låg han i sin enkla af omålade bräder hopfogade kista, klädd i sin högtidsdräkt med fingervantar, strumpor och skor, färdig rustad för den sista långa resan.

— Hvila i ro, trötte vandrare — sade pastorn som stod vid hennes sida; — och „vi som än på jorden bo må redo vara, att också hädanfara.“

En mörk Oktobersöndag, medan stormen våldsamt skakade trädens kronor och häfde vågorna i

vildt raseri mot stranden, bars gamle Henrik Pehrs till grafven på den fridfulla lilla kyrkogården. Men förrän likfärden begynte måste pastorn stiga in i sorgehuset och enligt bruket mottaga någon välment undfägnad. Tårlösa och stumma sutto nu härinne kvinnorna och hela hemmet bar sorgens tunga och dystra prägel. Bärarene och de manliga gästerna hade däremot samlat sig utanför huset omkring den af ett bårtäcke öfverhöljda enkla likbåren och så fort klockorna från kyrktornet begynte ringa, satte sig sorgetåget i rörelse.

Omedelbart efter kistan bar en åldrig husbonde ett grafkors af träd hvarpå den dödes namn, födelse- och dödsår voro inskurna; näst efter honom följde pastorn och sedan den öfriga skaran af män, kvinnor och barn, utom Henrik Pehrs närmaste anhöriga, hvilka, enligt uråldrig sed, på någon biväg obemärkta sökte sig fram till grafplatsen. Anlända till kyrkogårdens port upptog någon i processionen en begravningspsalm medan klockorna fortforo att ljuda ända tills kistan nedsänkts i grafven då pastorn steg fram till dess rand och förrän han vigde stoftet till den sista hvilan talade några allvarsord till den kringstående meningsheten.

Stormens dån ljöd hela tiden såsom ett majestätiskt ackompanjemang till klockornas högtidliga stämma och de innerliga bönerna från själasörjarens läppar, och Gertrud tyckte att hon sällan bevistat en mera gripande jordafärd än denna, härborta på den torftiga kyrkogården under den tunga hösthimlen och omsusad af vindarnas klagan, där inga ståtliga loftal öfver mänsklig ofullkomlighet blefvo

hållna och ingen praktfull blomsterskörd höljde grafkullen med det enkla minneskorset.

Tankfull vände hon åter till sitt stilla hem med dess trefna sysselsättningar och husliga värf och från dödens port där hon nyss för ett ögonblick känt sig stå, mötte hon det strålande vakna lifvet förkropsligadt i lille Georgs leende barnaögon.

— Skall också du en dag blifva gammal och grå som gubben vi i dag följt till grafven? — hviskade hon i det hon öfverhöljde gossens rosiga ansikte med kyssar. — Nej, jag lefver nog icke för att se dig så, för mig skall du alltid vara blott ungdom och hopp i förenig!

Föga anade Gertrud att det låg en dold förutsägelse i dessa nästan lidelsefullt framsagda ord, men framtiden skulle gifva henne deras lösen. Då den långa vintern kom med mörker, köld och snö, då sjönk äfven Gertruds lefnadssol i moln. Hennes lilla gosse angreps af en af dessa hemska sjukdomar som äro barnkamrarnas fiende, strypsjukan. Hvad som förorsakat den visste hon ej, blott att hon en förfärlig morgon vaknade vid de hemska rosslingarna i barnets strupe och kände dödsångestens grepp kring sitt hjärta. Hultenberg som omedelbart af symptomen förstod hvilken fiende de hade att bekämpa vidtog genast energiska mått och steg därför. Och till en början syntes äfven den öfverhängande faran minskas. Gossen återfick sin glada blick och jollrade med sina leksaker, men detta var blott en bedräglig villa. Den följande dagen bröt sjukdomen ut på nytt. Striden blef lång och hård. Det var såsom om den stackars lilla

kroppen haft tusende lif att förlora och kämpat med dem alla.

Gertrud vek hvarken dag eller natt från hans läger, men fruktan och en obetvinglig modlöshet hade från början förlamat henne så, att hon ej förmodde med energi upptaga striden mot den hotande faran, utan blott mekaniskt rättade sig efter Hultenbergs föreskrifter, med en instinktlik förlitan på att han var den enda som visste hvad som borde göras. Också kände fadren sin styrka fördubblas i denna kamp om det älskade barnets lif, och då han med utesäglig smärta insåg att alla hans ansträngningar voro fåfänga, bemödade han sig att åtminstone lindra de svåra plågorna och mildra de fäsansfulla kväfningsanfallen, som utgöra denna sjukdoms hemskaste följeslagare. Ofta då han märkte deras annalkande, förmådde han Gertrud att för några minuter lämna bädden, för att skona henne från den hjärtslitande synen, medan han själf lyfte gossen i sina armar för att underlätta andhämtningen. Han såg att hans hustru hela denna tid gick och talade som en sömngångerska, utan att vara medveten om något annat omkring henne än det som hänförde sig till det dödssjuka barnet. Men om hon ännu hängde fast vid hoppet om gossens tillfrisknande, det förstod han ej. Slutligen kom dock den dag, då sista skymten af detta hopp, om det någonsin funnits annorstädes än i det förtviflade modershjärtat, försvann, och medan gossen låg försänkt i en dödsliknande dvala förebådande den sista sömnen, talade pastorn med sin hustru därom så mildt och skonsamt som det var honom

möjligt. Gertrud hörde på honom stum och likasom förstenad; men då han slutat skakades hon af en konvulsivisk darrning.

— Jag kväfs! — utropade hon, — luft, luft!

Pastorn skyndade att öppna fönstret. All vinterns kyla strömmade in emot dem. Luften var töcknig och misten från hafvet smög i fantastiska skuggor öfver de väldiga isblock, som kölden detta år i mer än vanlig mängd tornat upp mot kusten. I denna ovissa dager tyckte man sig urskilja långa rader af hus, gator och torn.

— O min Gud, ser du dessa dimbilder, Victor? De kunna göra mig galen! — skrek Gertrud vildt. — De likna ju en bebodd stad midt inne i civiliserade förhållanden där man kan finna hjälp och bistånd i nödens stund och så kommer verkligheten och hånar mig med att alltsamman är blott bedrägligt sken! Du haf som stänger min väg, jag förbannar dig! Du, som hindrar mitt barn att bli räddadt! Ack min gosse, min vackra älskling som måste dö i denna ödemark!

Hon slog sin knutna hand mot bröstet och hennes tonlösa förtviflade jämmer skar Hultenberg i hjärtat. Han mindes bibelns ord: — Rachel begråter sina barn och vill sig icke hugsvala låta — och förstod att inför en sådan sorg betydde trösteord intet.

Kanske tänkte han också i detta ögonblick med en känsla af bitterhet på sanningen af Gertruds ord, att de här voro urståndssatta att få någon mänsklig hjälp, och att en skicklig och erfaren läkare möjligen skulle förmått rädda den lille åt .

lifvet. Men han försökte bekämpa det uppstigande knotet med tryggheten i löftet: *För Gud är ingenting omöjligt*, och vissheten att Guds vilja är den bästa, huru motsägende det än kan synas i människoögon. Stilla tog han nu blott Gertruds hand och förde henne sakta tillbaka till sjukbädden. — Gertrud — hviskade han, — nu skola vi tillsammans bida dödens engel, som innan kort skall vara här. Men ock denna engel kom icke i blid gestalt med fridens budskap på sitt hvita ännu, nej, döden kastade sig våldsamt öfver sitt värnlösa offer och kväfde lifvet utan mildring med ett järnhårdt grepp. Gertruds blick slocknade och en besynnerlig stelhet bredde sig öfver hela hennes gestalt, hon kunde ej mera se sitt barn, ej röra det, och när ändtligen allt var förbi, var det fadrens hand som med en suck af lättnad slöt de klara barnaögonen till den långa sömnen.

— Herran gaf och Herren tog — sade han lågt.

— Ja! åkalla du! — svarade hans hustru hårdt.

— För mig finnes icke mera någon Gud!

Den kulna vinterdagen led mot sitt slut. Med tillhjälp af prästgårdens dräng hade pastorn själf förfärdigat den enkla bädd, i hvilken lille Georg skulle hvila i jordens tysta sköte, och just denna eftermiddag hade han bäddat gossens blonda hufvud på den hvita kudden. Numera syntes ej ett spår af dödskampens kval i det oskyldiga ansiktet med de lätt slutna ögonlocken och ett ljusst leende tyck-

tes likt en hemlighetsfull aning om odödlighetens värld hvila öfver den vackra munnen.

— Man skulle icke nännas väcka en sådan lycklig liten slumrare — tänkte han, — väcka honom till lifvets split och strid.

Gertrud som vägrade att lämna dödsrummet hade satt sig vid kistan, hon likasom höll sig fast vid dess kant och en hemsk blekhet hvilade öfver hennes förstelnade drag. Hon hade hvarken ätit eller sofvit sedan gossen drog sitt sista andedrag och alla hennes makes ord och böner hade lämnat henne oberörd. Nästan bruten vände han sig bort och gick halft omedvetet ut i det fria. Det skymde redan starkt och vintervinden svepte hvinande förbi, ut mot hafvet, därifrån ett sällsamt brak och gny förspordes. Under natten skulle stormen säkert återigen bryta ismassorna såsom sälskyttarna redan någon tid väntat, men hotfullt tonade nu bullret genom kvällskymningen och genljöd i hans bäfvande hjärta. Han kände att han sviktade, sorgens mäktiga kraft hade brutit alla fördämningar och smärta och förtviflan brusade inom honom. Han tyckte sig dock en gång så klart hafva sett Guds finger peka på den väg han hade att gå då han mottog denna plats och nu — nu var allt omkring honom blott mörker! Guds hand hade slagit honom hårdt, hans hustru anklagade honom att hafva fört henne hit att förtäras af längtan och förlora sitt barn af brist på hjälp och att dö af sorg i hopplös Guds förgäthet. Hade han väl vunnit något annat genom att komma hit, än detta? Hade han verkat något för folkets andliga väl, förmått att för framtidens

skörd utså något enda grobart frö i denna karga jordmån? Alla tviflets och misströstans dunkla makter slöto sig samman i denna stund för att krossa honom och han kände sig såsom öfvergifven af både Gud och människor. Ja, det var sannerligen en mörk stund, en stund af hvilka det genom Guds nåd icke finnas många i ett människolif, särskildt för ett sinne som Hultenbergs, hos en själ som likasom hans, kastat ankar på den eviga klippan. Han stod stilla och lät stormen rasa kring sitt obetäckta hufvud, men så höjde han med nyfödt mod sin sänkta panna åter.

— Och dock blifver jag, o Herre, vid dig — sade han högt om än med skälfvande läppar och vände därpå med fasta steg åter mot det ödelagda hemmet. När han närmade sig gården drogo sig de tyngande molnen plötsligt åtskils och en ensam stjärna blickade mildt fram mellan de brustna skyarne. Kanske var den en hoppets symbol — tänkte han — en budbärare, från Honom hvars löften aldrig svika, och lugnad trädde Hultenberg in.

Lampan var tänd i hvardagsrummet, en munter brasa värmdde luften därinne och borta i hvilostolen satt Gertrud med hufvudet stödt mot handen. Hon såg lidande ut, men dödsstelheten och den förskäckande blekheten voro borta; då Hultenberg kom närmare, såg han att hon grät, Gud ske lof, nu hade hon ändtligen fått tårarnas lättnad!

— Min stackars vän — sade han ömt och fattade hennes slappt nedhängande hand. Gertrud böjde sig fram mot honom, såsom om hon sökt ett stöd.

— Jag är så trött — hviskade hon, — det kännes som skulle jag vaknat från en fasansfull dröm.

Nu kom Maria in från köket med en kopp doftande kaffe. Flickan hade alltsedan fadrens sjukdom och död blifvit en förändrad människa, vänlig och meddelsam, och detta hade nu särskildt under sorgetiden i prästgården trädt i dagen. Kaffet hade hon kokat på eget bevåg för att lifva upp pastorskan — menade hon, — det var både varmt och starkt.

Pastorn tackade henne hjärtligt för denna omtänksamhet och öfvertalade Gertrud att tömma koppen. Det gjorde hon äfven nästan begärligt efter sin långvariga fasta och sedan sjönk hon formligen tillsamman af matthet. Hultenberg tog henne lätt som ett barn på sina armar, nedlade henne på soffan och bredde en varm schal öfver henne. Några ögonblick därefter såg han med tacksam glädje att hon fallit i en djup och lugn sömn.

Då lille Georgs stoft dagen därpå gömdes i den frusna jorden, förmådde modren ej följa barnet till grafven, men hon låg stilla och utan klagan på sin soffa och mottog tacksamt sin makes vårdande ömhet. Så förblef hon äfven nästa dag och många, många följande dagar. Hon tycktes vara så bruten och fysiskt försvagad att minsta ansträngning, till och med att resa sig för att gå öfver golfvet, orsakade henne svårighet, och hon stannade kvar på hvilsoffan, nedbäddad bland kuddar och filtar utan att röra sig, eller så mycket som att höja ögonlocken, så man lätt kunnat antaga att hon sof. Men Hultenberg som med kärleksfull uppmärksamhet gaf akt på henne, visste att hon knappast för något ögonblick

slumrat in och att tunga tårar ofta, då hon trodde sig obemärkt, fuktade hennes kind.

Hon var mycket tyst och stilla denna tid, aldrig yttrade hon någon önskan utan syntes nöjd med allt och känslig för hvarje liten vänlighet. För att förkorta de långa timmarna tog pastorn ofta någon bok och läste högt för henne, och blotta ljudet af hans röst tycktes vara henne angenämt. När han slutat läsa hände det att hon sakta tog hans hand och lade den mot sin kind, eller såg hon på honom med sin vackra uttrycksfulla blick och han fann sig då rikligen belönad för alla de omsorger han egnade henne.

Så förgingo vinterns kalla och tunga månader och våren kom ånyo med solljus och ljumma vindar, fågelsång och blomsterdoft. Så fort sig göra lät, förde pastorn sin stackars sjukling ut i den balsamiska vårluften och dag efter dag blef färgen på hennes kinder friskare och hennes blick fick åter lif. När hon blef så stark att hon kunde röra sig omkring, gingo de en dag ända fram till skogen för att lyssna till fåglarnas vårjubel. Gertrud var äfven nu mycket tyst; hon inandades luften i djupa drag och lät blicken hvila på skog och mark, himmel och haf, sedan knäppte hon sina fina händer hårdt kring Hultenbergs arm och blickade upp till honom med ögon strålände i fuktig glans.

— Victor, jag måste säga dig det — hviskade hon; — jag måste låta dig veta det. Under denna tid, då Gud likasom tagit mig afsides, har Han förvandlat och omskapat hela mitt inre! Han har haft ett svårt arbete — det vet du, som af alla människor känner mig bäst. Jag ville inte låta mig

besegras. Därför måste Han krossa mitt så hårda hjärta innan Han fick makt därmed. Han gjorde det då Han tog mitt barn ifrån mig och jag förnekade Honom i min blindhet. Men Han såg i sitt förbarmande till min svaghet, det stackars stoftgrandets förhåfvelse mot Gudomens majestät. Nu har jag förstått agans mening och storheten af Hans kärlek. Nu kan jag som du, min make, säga om vår älsklings död: — Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Hans heliga namn.

Hultenberg var altför upprörd för att kunna svara något härpå, han endast tryckte hennes hand med värme och hans blick sökte med ett uttryck af oändlig tacksamhet den ljusa vårhimlen ofvan dem där just i detta ögonblick en lärka jublande höjde sig mot skyn! Om det var för att nå detta mål, — tänkte han — de två här genomkämpat allt det förflutna, då var det icke för dyrköpt.

Under hela den tid de vistats på Runö, hade hvarken pastorn eller hans hustru lämnat ön utom för någon kortare båtfärd i närheten af stränderna, och när Gertrud såg tillbaka på den tid som gått, kunde hon knappast fatta att snart fyra år förflutit i denna afskildhet, utan någon omväxling eller beröring med den yttre världen. Till en början hade hon egentligen aldrig tänkt sig in i detta förhållande, och senare tycktes det henne att bli en omöjlighet, att något himmelstormande måste inträffa och hindra det, att hon skulle dö af hemlängtan och så vidare. Men nu, sedan hon återhämtat sig

från den långvariga svaghet och sjuklighet som efterföljt gossens död och känt lifskraften likasom förnyad, tyckte hon till sin förvåning, att hon helt lungt skulle kunna motse en dubbelt så lång tid som den här förflutna, i samma förhållanden, så inskränkta de än voro.

Vanan är en mäktig bundsförvandt och den långa skilsmessan hade, så att säga, bredt en slöja mellan dem och hemlandet, som därigenom sköts likasom ännu längre tillbaka i dunklet. Att här följa med dagens frågor var en omöjlighet, och om alla öfriga inträffande händelser fingo de till följd af den tröga postförbindelsen blott en försenad kunskap. Så fogade sig dag till dag såsom bladen i en bok och året löpte sin gång lugnt och regelbundet. Att längta, hoppas och frukta, ingen af dessa känslor bröto sig numera fram med stormande fart, de lågo såsom fångslade på hjärtats djup.

Gertrud hade med ifver återupptagit skolverksamheten och hjälpte samtidigt sin man med hvarjehanda anteckningar om Runövärlden, dess växt- och djurlif, väder och vind, som framdeles kunde för dem blifva af intresse att äga såsom personliga hågkomster. Dessutom öfversatte pastorn på generalsuperintendentens uppmaning ett längre tyskt teologiskt arbete, som gaf honom en intresseväckande sysselsättning, och Gertrud ett godt tillfälle att uppöfva sin språkkunskap med att biträda honom däri. Med anledning af detta arbetes afslutning skulle Hultenberg nu nödgas företaga en resa till Riga, hvilket såsom redan nämnt, blef första gången han lämnade ön efter deras hitflyttning.

Ehuru Gertrud visste att skilsmessan ej skulle blifva långvarig, tycktes henne denna färd, för dess ovanlighets skull nästan lika storartad som en världsomsegling, åtminstone påstod hennes man skämtsamt, att alla hennes reseförberedelser gjordes efter denna måttstock. Hälst hade han sett att hon kunnat vara honom följaktig därvid, men som öfverresan skulle ske med en af öns egna skutor, erbjöd den föga bekvämlighet för ett fruntimmer. Stor var farkosten ej heller, men van vid mången svår dust med vind och vågor och med en härdad skeppare vid rodret. På utsatt dag följde så Gertrud sin man till stranden och skildes från honom med ett kort, men hjärtligt farväl. Så långt som möjligt följde hennes ögon den lilla skutan, som med hissade segel styrde allt längre utåt och likt en sjöfågel med utbredda vingar långsamt syntes glida fram öfver det lätt krusade hafvet. Men först när hon uppe på den närbelägna skogshöjden såg sista skymten af de hvita seglen försvinna vid horisonten, var det som skulle skilsmessans fulla betydelse uppgått för henne, känslan af att vara lämnad helt allena på en främmande, aflägsen strand.

Hon kallade sig själf barnslig och oförnuftig, hon riktigt bannade sig därför, men hon kunde ej hjälpa det. Ensam däruppe på den ensliga höjden kastade hon sig ned på marken och med ansiktet doldt i händerna, snyftade hon:

— Victor, Victor! Hvarför följde jag icke med dit bort, trots alt. Jag saknar dig ju så outsägligt!

Länge låg hon sålunda och grät sig trött, och då hon kom tillbaka till det tomma hemmet följde

saknaden med henne dit. Hvad rummen nu föreföllo henne ödsliga och innehållslösa, allt var så besynnerligt tyst och dödt omkring henne och till och med vårsolen tycktes hafva förlorat sin glans.

För att fördrifva den frätande känsla af saknad som gripit henne, egnade hon mer än vanlig omsorg åt sina dagliga sysselsättningar; hon läste och skref, gjorde långa promenader och hälsade på i byn, men intet kunde förjaga den tomhet hon kände och hvar till dessutom snart sällade sig äfven en obeskriflig oro som om nätterna dref henne upp ur bädden för att speja efter vädret och granska hafvets utseende. Ty det var ju så förrädiskt detta haf, och den lugna spegeln som krusades af minsta förbiilande fläkt, kunde nästa minut kanske vältra sig i skummande vågor mot stranden.

Det enda som i någon mån tillfredställde henne, var slutligen, att anställa en genomgående städning i Hultenbergs rum och därefter ordna och åter ordna hvarenda bok, hvarje liten småsak, just såsom hon trodde att han bäst skulle tycka om det, och allt detta med en noggrannhet, en öm omsorg, som gjorde hvarje vidrörande till en tyst smekning. Sist pryddes hon skrifbordet med hans älsklingsblommor och gick ut och in för att se om där ännu fanns någonting att beställa, någonting som hon möjligen glömt eller försummat.

Endast fem dagar skulle resan vara, men i Gertruds tycke hade de förlängts till lika många veckor, när äntligen den morgon grydde då man kunde vänta de bortfarnas hemkomst. Tyvärr hade

vädret slagit om och det soliga lugnet förbytt till en ganska ojämn blåst.

Erfarna seglare i byn försäkrade visserligen att denna väderlek, om också ej särskildt gagnelig, likväl icke innebar den minsta fara, den skulle blott något fördröja seglatsen, ifall man alls gifvit sig i väg förrän vinden blifvit tjänligare. Trots dessa lugnande förklaringar kände Gertrud sig dock ytterst beklämd. Hvarenda gång blåsten ryckte i fönsterhakarna eller hven i kakelugnsspjället spratt hon till och kunde omöjligt hålla sig stilla, utan rörde sig oafbrutet fram och åter, än för att rådpläga med Dorothea i köket, än för att se ut genom fönstren, och med ångestfulla blickar följde hon de skumkrönta böljorna som visserligen gingo höga, men med denna lätta gång som utmärker vårvattnet.

Hvarför kommo de icke?

Långt förrän vanlig mänsklig beräkning mätt tiden för båtens ankomst hade Gertrud redan timmen utsatt då de nödvändigt bordt hinna fram, och till följe af denna otåliga sinnesstämning tycktes hennes väntan dubbelt förlängd. Maten stod och kallnade i grytan, arbetet låg bortglömdt i sykorgen och som en orolig ande sågs den unga prästfrun vandra omkring, än här, än där. Då de bortfarne framemot aftonen ännu icke syntes till, upphörde nästan hennes hjärta att slå; någonting förfärligt måste hafva händt.

Fåfängt förklarade byns kloka gubbar att de resande troligen långt senare än ämnadt varit begifvit sig från Riga och att motvinden fördröjt färden. Gertruds oro lät sig dock ej stillas, den snarare

ökades för hvarje minut som gick, och då hon ej längre tyckte sig härda ut att vänta inomhus, begaf hon sig upp på den skogshöjd därifrån hon några dagar tidigare sett seglen försvinna vid synranden. Här sjönk hon än engång, nästan tillintetgjord ned på mossan. Hon försökte samla sina förvirrade tankar, försökte höja en bön för sin makes lif och välfärd, men det blef blott en ångestfull suck om hjälp, och snyftande strök hon håret från sin brännande panna. Just i detta ögonblick skymtade där plötsligt någonting hvitt längst borta vid horisonten. Gertruds slocknade blick fick lif och vidgades. Hon såg skarpt ut öfver hafvet, det kunde ju vara en sjöfågel som bredt ut vingarna. Men nej, snart kunde hon ej mera misstaga sig, ett segel stack upp, det var utan all fråga den länge väntade skutan som närmade sig med rask fart. Lätt som ett barn sprang hon nästa minut utför bärget, ehuru hon nog visste att hon skulle uppnå stranden långt, långt förrän fartyget hann fram.

Och nu, när hon stod där med ögat fäst vid den framilande båten, nu såg hon plötsligt att vinden i själfva verket var helt foglig, att vågorna likasom på lek höjde sina kammar och att stormen med dess fasor blott funnits till i hennes egen förskrämda inbillning. Gud ske lof, nu var all hennes oro borta!

Nu kunde man redan tydligt urskilja seglens resning, skutans mörka bog skjöt pilsnabt fram ur böljorna och borta på däckets skymtade svarta punkter, en, två, tre, fyra. Hon var nästan alldeles viss att hon kände igen en af dem, den som stod längst

föret, — han var kanske lika angelägen om att nå stranden, som hon nyss att fånga en första skymt af seglen. Ack ja, nu voro de så nära att hon riktigt kunde få syn på dem och hon hade ej misstagit sig. Där dök pastorns rägnrock fram bakom Hans Glabbas breda rygg.

— Hurrah! hurrah! nu äro de hemma! — ropade hon och bakom henne stodo byns matronor och flickor färdiga att falla in i den glada välkomsthälsningen. Ännu några minuter af väntan, också de mycket långa i Gertruds tycke, och skutan lade „petsikast“ (vackert) till vid båthamnen under de församlades högljudda hälsningsrop.

Den förste som sprang i land var Runös unga pastor och i samma ögonblick låg Gertrud tätt sluten till hans bröst.

— Välkommen åter älskade, älskade!

Det blixtrade till i de klara gazellögonen, men ingen annan än han själf visste att det var första gången hans öra uppfångade detta så innerligt efterlängtade ord från hans hustrus läppar. Därpå gingo de hemåt arm i arm och hade så oändligt mycket att meddela hvarandra, att höra och fråga såsom om de varit skilda i månader och icke blott fem korta dagar. Och allt hvad Hultenberg berättade därutifrån tycktes Gertrud nästan som en saga från en främmande obekant värld.

Snart sutto de som vanligt midtemot hvarandra vid det runda bordet där Dorothea, trots den långa väntan, fick stor heder af sin sena middag, som smakade dem båda alldeles förträffligt. Och därunder omtalade nu Hultenberg för sin hustru att

han beslutit följande år återvända till hemlandet. Tanken härpå hade väckts genom bref som han därifrån emottagit i Riga och hvilka innehöllo förslag rörande en plats hemma, som utlofvade en rik och särskildt för honom lämplig verksamhet.

Gertrud hörde den stora nyheten med lugn, den kom knappast hennes hjärta att slå fortare, så fast hade hon redan rotat sig på den främmande stranden, och hon öfvergick nästan omedelbart till andra ämnen som nu lågo hennes intresse närmare. När de ätit tog hon sin mans arm och förde honom in i hans rum med de nystärkta gardinerna för fönstren och blommorna på skrifbordet.

— Och detta allt har du ordnat för mig? tack Gertrud, innerligt tack! — han såg henne djupt in i ögonen. — Men Gertrud, säg mig, var det väl sannt det ordet som klingade mig till möte i din välkomsthälsning på stranden därborta, detta från dina läppar så utsägligt dyrbara, aldrig förr hörda „älskade“, eller var det blott ett uttryck för din tillfälliga lifligt upprörda stämning? Var ej rädd att svara, men jag måste veta sanningen, veta om du verkligen lärt att hålla mig kär?

Han uttalade de sista orden med låg vibrerande stämma och hans blick hade ett uttryck snarlikt en lifdömds som afbidar sin dödsdom. Men Gertrud kunde ej svara, hon blott lade sina armar kring hans hals och sin mjuka kind mot hans och hennes strålande ögon förrådde tydligare än de klaraste ord den dolda hemlighet hennes hjärta så länge oanadt bevarat.

Fem år hade flytt i tidens ström sedan den höstsommar då pastor Hultenberg och hans unga hustru landstego på den aflägsna ön ute i hafvet. Fem år, en lång tidrymd när man blickar framåt, och nu voro de likväl gångna som en flyktad dröm. Då Hultenberg först meddelat Gertrud sina flyttningsplaner tillbaka till hemlandet, hade det ej synts beröra henne så lifligt som han haft skäl att förmoda. Men allt efter som tiden gick och tanken därpå blef klarare för henne, kände hon plötsligt en omätlig hemlängtan. Dag efter dag framstodo som en skön hägring de gamla välkända bilderna af hemmet, folket och landet, allt tydligare för hennes inre blick, detta som hon nu kände och visste att hon aldrig älskat såsom efter denna långvariga skilsmessa.

Hon kände tillika att hon skulle återvända dit såsom en annan människa, med ny lifsuppfattning, ny vilja och en helt olika syn på tingen än förr. Hon skulle också hämta någonting nytt med sig dit, sin lilla duktiga flicka, med fars bruna ögon och allvarliga mun, att visa fram åt de kära gamla, hvilka för hvarje månad som gick, allt innerligare längtade att få återse dessa „sina barn“. Gud ske lof att de alla voro så friska!

— „Din mor ser ut att vara tio år yngre — skref morbror prostén skämtsamt. — Stillheten på landet och den friska luften samt min kära gummas underbara mixturer hafva kurerat alla hennes gamla krämpor. Själf har jag lagt bort glasögonen och ser nu lika bra som i mina bästa dagar. Gud vare pris, han ägde nu hoppet, att få återse också dem.

Och så hade brodren, forstmästaren, fått ett par raska tvillingar och Evert, ingenjören, hade kommit hem och förlofvat sig med hennes allra bästa vän“.

Ja, Gertrud hade mycket att tänka på och glädjas åt dessa sista snabt flyende månader och fullt upp att göra, men nu var hon så frisk och kraftfull att allt arbete var henne som en lek, och lilla Runa frodades och växte och var så knubbig som en liten kyrkengel.

Ännu engång skulle de se midsommarbålet på Runö flamma mot skyn i den stilla sommarnatten och deltaga med byfolket i festglädjen, sedan kom slåttern och skörden med sin sedvanliga „talko“. Därvid tillkom det prästfrun att efterse det undfägnaden blef sådan bruket fordrade, till hufvudmåltiden potatis med salt flundra och sås af grädde och ättika, samt därefter en soppa kokad på salt fårkött med stadiga kornmjölsklippar uti. Vanligtvis infunno sig härtill tvänne personer från hvarje gård, lika många kvinnor som karlar, men mest unga flickor, sällan gifta kvinnor. Som det ofta då männen under vår- och sommartid äro ute på fiskefärder, faller på kvinnornas lott ej blott att bereda jorden för sådden, utan äfven att bärga grödan, äro både hustrur och döttrar i byns gårdar lika skickliga som männen, om ej t. o. m. noggrannare uti att afmeja höet, och det var ett verkligt nöje, tyckte Gertrud, att åse huru raskt de svängde sina raskastade liar och skuro gräset så jämt som en matta samt kastade det åt sidan i långa strängar, så att räfsan alls ej behöfde användas för än längre fram under torkningen.

Vanligen slutade „talkon“ med en ifrig, af de unga på gammal häfd stödd begäran att få taga sig en sväng i rian, medan de äldre som möjligen deltagit i slåttern, efter att en liten stund hafva „glammat“ (talat) tillsamman, återvände enhvar till sitt.

Förrän hon lämnade ön fick Gertrud ännu hedersuppdraget att kläda sin första tjänarinna, den hurtiga Magdalena till brud. Det var också sista gången det unga prästfolket voro med om någon festlighet i byn, ty veckorna gingo hastigt undan mot afskedets stund.

Pastor Hultenberg motsåg den med vemodigt allvar rikt blandadt i den glädje han ej kunde undgå att erfara vid tanken på återkomsten till hemlandet. Kanske hade han likt alla unga stridsmän som modigt hasta ut till valplatsen, hoppats på stora segrar och vackra landvinningar, ty hågen brann varm och viljan var ren. Men när han nu såg tillbaka på de flydda åren tyckte han sig knappast spåra någon lefvande vinst af det nedlagda arbetet. Förödmjukad erkände han, att på Herren berodde den framtida växten af hvad han i svaghet sått. I Hans hägn lämnade han nu äfven de späda skotten och plantorna, om de någonsin skulle blomstra och bära frukt, det skulle kanske först i evigheten blifva uppdagadt för honom.

Gertrud gick omkring och sade farväl åt allt och alla. Ingen, ej det minsta barn eller den skröpligaste åldring, glömde hon. Också upp till båken sträfvade hon för att i sin hågkomst gömma den storslagna tafla, som första gången där så djupt

gripit henne, och ned genom den tysta gröna skogen hvars majestätiska lugn hon lärt sig att älska så högt, och hvars mäktiga hvalf hon alltid skulle minnas med beundran. Men den plats där hon dröjde längst, var den lilla fridfulla vrå på den undangömda kyrkogården där hennes barn hvilade under ett enkelt kors med endast hans namn, födelse- och dödsår. Hit, det visste hon, skulle hennes tankar åter och åter vända tillbaka, ty såsom en varm-hjärtad författarinna engång sagt: — „det enda en moder icke kan, i fråga om sina barn, det är att glömma det som är dött“.

Gertrud var så lycklig en kvinna kunde vara, vid den makes sida som hon lärt sig icke blott högakta utan äfven af hela sitt hjärta älska, och lilla Runa fyllde hennes lif med solljus och hopp, men ingenting kunde dock fylla lille Georgs tomma plats i hennes modershjärta.

Och nu var den sista dagen, den sista timmen inne. Den lilla ångbåten som från Riga kommit för att afhämta dem låg och ryckte i förtöjningarna utanför båthamnen och på stranden hade hela byn samlat sig för att säga dem farväl. Man såg därvid månget öga tåras och pastorn kände nu att han och hans unga hustru här kvarlämnade flere uppriktiga och trofasta vänner. Sedan han talat till dem några enkla afskedsord tog han med sin vackra röst upp psalmen: — „I Herrans namn så resa vi“. Kort därpå voro de ombord och ångade långsamt bort öfver det lugna hafvet i middagssolens sken, medan folket på stranden med hattar och halsdukar ännu hviftade ett sista farväl.

Gertrud såg med fuktig blick tillbaka till ön och bort mot den henne kär blefna lilla kyrkan. I tankarna sade hon ännu engång farväl till den lilla grafven därinvid som hon samma morgon smyckat med blommor.

— Nu vända vi åter hemåt och jag är så glad för din skull — sade Hultenberg och tog hennes hand. — Hemmet är dock bäst!

— Ja, Gud ske lof! men likväl hade jag bordt kyssa Runös strand till tack, ty där har jag vunnit lyckan både för jorden och för himmelen — svarade Gertrud innerligt.

— Det kära Runö! — pastorn såg med djupt allvar mot kusten som alltmera försvann i fjärran. — Såsom en af mina föregångare ville också jag af hjärtat sända dem denna enkla afskedsönskan på deras eget mål:

„Tänckier alltijdh upå then wäijen suåm ledir heim; suå buörjar uögat änte skrija, nääär then tijdh kuåmmer thå thet skall heeta: hurra akkare utter Lijfvets haaf, uåch krascha butt till Döödhens graaf!“

